Eina kartą per mėnesį.
1923 m.
IV METAI.

Sausio mėn.

MEDICINA

LAIKRAŠTIS, SKIRIAMAS MEDICINOS TEORIJOS IR
:-: PRAKTIKOS REIKALAMS. :-:

Nr. 1.

PATIKRINTA
1952

TURINYS:

Louis Pasteur'o atvaizdas 1
Nuo Redakcijos. 2
Dr. M. Nasvytis. Louis Pasteur'o gyvenimas ir mokslo nuopelnai . . 5
Dr. Vl. Kuzma. Pneumatosis cystoides intestini hominis atsitikimas . . 29
Dr. Vl. Kuzma. Folikuliarinė dantų cista 34
Referatai (patologija, vid. ligos, chirurgija, rentgenologija, bakteriologija, akių ligos, odos ir vener. ligos). 36
Dr. Vl. Tumėnienė. Kova su vaikų mirtingumu 47
Iš Medicinos draugijų gyvenimo:
1. Kauno Med. Dr-jos 1923 m. I. 11 d. vis. susir. 56
2. Korporacija „Fraternitas Lithuanica“ 1922 m. XII. 16 d. posėdis. . 57
3. Korporacijos „Fraternitas Lithuanica“ įstatai. 59
Kronika 64
Priedas (Sveik. Dep-to ofic. leidinys Nr. 2):
Liet. farmacijos prekybos įstaigų ir farmacininkų sąrašas . . 21—52

LEIDŽIA: Gydytojų sekcija prie Lietuvių Mokslo Draugijos ir Kauno Medicinos Dr-ja.
Redakc. Komisijos vardu:
D-ras J. Staugaitis.

Lėšos: K. M. D. Fondo medicinos raštams leisti.

:-: Redakcijos ir Administracijos adresas: KAUNO LIGONINĖ, KAUNE.

SKELBIMŲ KAINA:
už eilutę arba jos vietą 25 centai.

PRENUMERATOS KAINA:
metams 30 Litų, pusei m. 15 Litų.

Šio numerio kaina 4 Lit.

Nuo „Medicinos“ Administracijos.

„Medicina“ 1923 metais eis reguliariai vieną kartą į mėnesį, 3—5 lankų (48—80 pusl.) didumo, neskaitant priedų.

„Medicinoje“ bus dedama:

1. Originaliai medicinos mokslo ir praktikos straipsniai. Periodinės apžvalgos įvairių medicinos mokslo sričių. Patyrimai iš gydytojų praktikos.
2. Referatai žymesnių ir įdomesnių medicinos mokslo straipsnių, atspausdintų užsienio medicinos laikraščiuose.
3. Originaliai straipsniai įvairiais visuomenės medicinos organizaciniais klausimais, k. a.: kova su įvairiomis apkrečiamomis ligomis, sveikatos reikalų Lietuvoje tvarkymas, medicinos pagalbos kraštui teikimas, liet. medicinos terminologija ir t.t.
4. Liet. Univ-to Medicinos fakulteto, sveikatos ir gydymo įstaigų veikimo apyskaitos, savivaldybių veikimo sveikatos srityje apyskaitos ir t.t.
5. Iš medicinos draugijų gyvenimo: medic. dr-jų veikimo apyskaitos, suvažiavimų bei susirinkimų rezoliucijos ir protokolai, medic. dr-jų įstatai ir t.t.
6. Įstatymai ir valdžios įsakymai sveikatos srityje.
7. Bibliografija (naujai pasirodžiusių med. knygų, ypačiai lietuvių kalboje, recenzija).
8. Kronika, kurioje bus dedama įvairios smulkios žinios iš sveikatos srities užsienyje, o ypačiai Lietuvoje, kad tuo būdu pilnai atvaizdinus sveikatos stovį krašte.

Leidžiamuose prie „Medicinos“ Sveik-os Dep-to oficialiuose prieduose bus dedama medicinos, veterinarijos ir farmacijos personalo sąrašai, Sveik-os Dep-to įsakymai ir aplinkraščiai, apkrečiamųjų ligų judėjimas, gydytojų paskyrimai, naujų vaistinių leidimas ir t.t.

Kviečiama visus, kam rūpi „Medicinos“ likimas, kuogreičiausiai užsisakyti šį laikraštį. Skaitytojams, neužsimokėjusiems už 1922 m., „Medicina“ daugiau nebebus siunčiama.

Medikų studentų organizacijos gaus „Mediciną“ dovanai.

„Medicinos“ prenumeratos kaina:

	Lietuvoje.	Užsienyje (ir Amerikoje).
metams	30 litų	50 litų
pusmečiui	15 „	25 „
vieno numerio	3 „	5 „
Kompletai 1920 m. . . .	12 „	18 „
„ 1921 m. . . .	18 „	25 „
„ 1922 m. . . .	25 „	35 „

Skelbimų kaina: už petito arba jos vietą po 20 — 25 centus.

„Medicinos“ Redakcijos ir Administracijos adresai:

Kauno m. Ligoninė, Gardino g. Nr. 67, tel. 100.

MEDICINA

MĖNESINIS LAIKRAŠTIS,
SKIRIAMAS MEDICINOS TEORIJOS IR PRAKTIKOS REIKALAMS.

IV t.

1923 m.

61(05)
(05)61

Cp 5

Lietuvos TSR
BIBLIOTEKA
Centrinė Valstybinė
158442

MEDICINA

Laikraštis, skiriamas medicinos teorijos ir praktikos reikalams.

IV metai | 1923 m. Sausio mėn. | Nr. 1

LOUIS PASTEUR

gimė 1822 m. gruodžio 27 d.
mirė 1895 m. rugsėjo 28 d.

Nuo Redakcijos.

„Medicina“ šiuo numeriu pradeda naujus, iš eilės ketvirtus, savo gyvavimo metus. Prie šios progos „Medicinos“ Redakcijai tenka pasisakyti, kokiais keliais ji mano toliau eiti, kad dar labiau pagerinus ir patobulinus šį laikraštį, t. y. kad padarius jį visiškai rimtu, turiningu, įdomiu ir gyvu laikraščiu, panašiu į geresnius užsienio medicinos mokslo laikraščius.

Visų pirma kyla klausimas apie pačios Redakcijos reformavimą toje prasmėje, kad beveik kiekviena medicinos mokslo šaka būtų vedama atskiro Redakcijos Komisijos nario — specialisto toje srityje. Tokio Red. Komisijos nario pareiga turėtų būti peržiūrėti ir įvertinti prisiųstą „Medicinai“ medžiagą iš jo specialybės, gaminti periodines (bent kartą į metus) apžvalgas viso to, ką naujo jo specialybėje yra davęs medicinos mokslas, ruošti „Medicinai“ referatų iš savo specialybės ir dalyvauti Red. Komisijos pasitarimuose.

Ypatingas dėmesys bus kreipiama į referatų skyrių. Redakcija mano, kad šis skyrius turėtų išsamiai ir pilnai atvaizduoti visą medicinos mokslo progresą, ir todel dės visas pastangas, kad ne pripuolamai, bet sistematingai būtų referuojama „Medicinoje“ visa tai, kas naujo, svarbesnio ir įdomesnio iš kiekvienos medicinos šakos yra ar bus pasirodę užsienio medicinos literatūroje. Šiam tikslui pasiekti kaip tik galės padėti projektuojamieji Redakcijos Komisijos nariai — specialistai.

Labai būtų pageidaujama, kad gydytojai praktikai, gyvenantieji taip Kaune taip ir provincijoje, daugiau dalyvautų medicinos mokslo kėlime ir bendradarbiavime „Medicinoje“. Kiekvienas tokių gydytojų praktikų, ypačiai kiek ilgiau praktikavusių, turi nemaža praktikos patyrimų, kartais labai naudingų ir įdomių. Kad visa ta naudinga medžiaga medicinos mokslui nepražūtų, kiekvienas gydytojas, surašęs savo praktikos patyrimus, nors ir trumpiausioje formoje, tesiunčia juos „Medicinai“. „Tesidaro teorija iš praktikos“, yra pasakęs dr. J. Žemgulys. Tokiems trumpiems rašiniams Redakcija ketina įvesti atskirą skyrių „Patyrimai iš gydytojų praktikos“.

Lietuvos Valstybė vis dar nėra išėjusi iš kurimosi ir tvarkymosi stadijos. Ypačiai tai matoma sveikatos srityje. Todel „Medicinoje“ nemaža vietos bus skiriama organizaciniams visuomenės medicinos klausimams, k. a.: kova su įvairiomis infekcinėmis ligomis, sveikatos reikalų Lietuvoje tvarkymas, medicinos pagalbos kraštui tiekimas ir t.t.

Kad supažindinus platesnį medicinos pasaulį su medicinos mokslo vystymusi Lietuvoje, manoma gale spaudinamų „Medicinoje“ originalių medicinos mokslo straipsnių, ypačiai tų, kurie įneša į medicinos mokslą bet ką naujo, pridėti trumpas tų straipsnių išvadas — rezumė vokiečių ar francūzų kalba. Todel „Medicinos“ Redakcija pakartotinai prašo visų bendradarbių, siunčiant „Medicinai“ savo orginalius straipsnius, nepamiršti pridėti trumpus resumė vokiečių ar francūzų kalboje, (jei galima, jų pačių parašytus).

Medicinos kronika, stropiai renkama ir tinkamai redaguojama, priduoda laikraščiui daug gyvumo, įvairumo ir įdomumo, be to, kuopilniausiai atvaizduoja krašto sveikatos stovį. Todel į šį skyrių bus kreipiama ypatingas dėmesys, kaip tai ligi šiol dalinai jau buvo daroma. Nemaža medžiagos kronikai galėtų ir turėtų suteikti provincijos gydytojai, ypačiai apskričių bei apskričių ligoninių gydytojai, prisiųsdami „Medicinai“ visas turimas ir prieinamas jiems žinias apie vietinius sveikatos reikalus, k. a.: Savivaldybių sąmatos ir nutarimai sveikatos reikalais, sveikatos reikalų apskrityje tvarkymas, infekcinių ligų apskrityje apsikeitimas, apskr. ligoninių veikimo apyskaitos, geriamojo vandens ir apskritai higienos stovis apskrityje ir t. t. Ilgesnieji ir platesnieji šios rūšies rašiniai galės būti atspausdinti „Medicinoje,“ kaip atskiri straipsniai.

Kad nors dalinai atlyginus autoriams už originalius jų straipsnius ir tuo būdu dar labiau paskatinus juos bendradarbiauti „Medicinoje“, Redakcija nuo 1923 m. pradžios žada duoti dovanai kiekvienam autoriui po 25 egz. įdėtų „Medicinoje“ jų straipsnių atspaudų. Didesnis atspaudų kiekis bus duodama tik už atskirą primokėjimą iš anksto apie tai pareiškusiems noro.

Dr. Vl. Kairiūkštis „Kr. Balso“ š. m. 1 num. straipsnyje „Medicinos mokslas“ yra pastebėjęs, kad „Medicina“ pradedanti ar baigianti merdėti: mat gydytojų darbas nesąs įvertinamais ir todel jiems neapsimoką rašyti šiame laikraštyje. Tokias be galo pesimistines išvadas daryti nebuvo nei mažiausio pamato, nes „Medicina“ laikosi labai stipriai ir niekada nemanė „merdėti“. Šiuo momentu Redakcijos portfelyje yra straipsnių daugiau, kaip dviem numeriams. „Medicinos“ bendradarbių skaičius didėja, nes vieton vieno—antro, ankščiau aktyviau bendradarbiavusio „Medicinoje“, o dabar del nežinomų ir nevisai suprantamų mums priežasčių liovusio rašinėti šiame laikraštyje, stoja nauji žmonės, naujos jėgos. Prenumeratorių skaičius ir gi didėja ir, jeigu tik tai visi skolininkai atsilygįs, 1922 m. išlaidos bus suvestos be deficito arba su labai mažu deficitu. Dr. Vl. Kairiūkštis, regis, turėtų žinoti, kad tikras mokslo vyras, besidarbuojant medicinos mokslo srityje, daro tai del paties mokslo, o ne del kokių asmeninių išskaitliavimų. Tokis darbuotojas, be abejonės, anksčiau ar vėliau bus tinkamai įvertintas.

„Medicinos“ leidimo išlaidos kas kartą vis didėja, o tai del nuolatos kylančių spaudinimo kainų. Pavyzdžiuje, paskutinio „Medicinos“ numerio (1922 m. 11—12 Nr.) vieno lanko (16 pusl.) spaudinimas kainavo beveik dvigubai brangiau, negu „Medicinos“ 1922 m. 8 numerio. Artimoje ateityje reikia laukti dar didesnio spaudinimo kainų pakilimo. Todel nebuvo kitos išeities, kaip „Medicinos“ prenumeratos kainą 1923 m. pakelti ligi 30 litų metams. Esame įsitikinę, kad ši aplinkybė neatgrąsįs nei vieno gydytojo nuo užsisakymo „Medicinos“ šiems metams, nes visų Lietuvos gydytojų moralė pareiga yra remti vienintelį savo medicinos mokslo organą.

Kadangi Lietuvoje medicinos gydytojų tėra palyginti nedaug (žiūr. „Med.“ 1922 m. 9—10 num. priedą) ir dar tie patys nevisi teprenumeruoja „Mediciną“, todel nesunku apskaitliuoti, kad pajamomis iš prenumeratos bus galima padengti tiktai apie pusę visų „Med.“ 1923 m. išlaidų. Likusios gi pusės išlaidų padengimui teks ieškoti pajamų iš įvairių kitų šaltinių. Pirmon eilėn teks kreiptis į sveikatos Departamentą ir L. Univ-to Medicinos fakultetą, kurie, reikia tikėtis, neatsisakys suteikti „Medicinai“ taip reikalingos pininginės paramos. Antron eilėn eina medicinos gydytojų draugijos, kurios ir gi turėtų materialiai sušelpti Mediciną, ar tai pačos aukuodamoros iš savo lėšų ar tai parinkdamos aukų, o taipogi ragindamos, kad „Mediciną“ užsisakytų visi medicinos gydytojai ir artimos jiems profesijos (dantų ir veterinarijos gydytojai, farmacininkai ir medicinos felčeriai), viešieji knygynai bei skaityklos ir šiaip medicinos mėgėjai.

Turime vilties, kad ir Amerikos lietuviai gydytojai, kurių gyslose teka lietuvių kraujas ir kurie dar nėra užmiršę savo tevynės Lietuvos, parems „Mediciną“, pasiskubindami užsisakyti ją 1923 metams ir parinkdami aukų.

Redakcija.

Louis Pasteur'o gyvenimas ir mokslo nuopelnai.

D-ras Mot. Nasvytis (Kaune).

(Pranešimas, skaitytas Kauno Medicinos Draugijos visuotiname susirinkime, 1923 m. sausio 11 d. švenčiant šimto metų gimimo jubilėjų).

Kalbant apie reikšmę atskiro asmens nuopelnų žmonijos istorijoje, jos kultūros augime, reikia, be abejonės, pripažinti, kad Louis Pasteur'as savo darbais ir mokslo nuopelnais tą reikšmę kuo puikiausiai patvirtino. Įsigilinant mintyje į dabartinę Europos kultūrą, sunku tikėti, kad ji būtų atsiradus be didžiūjų Pasteur'o mokslo nuopelnų. Manau, kad, švenčiant Pasteur'o jubilėjų yra svarbu priminti trumpais bruožais jo gyvenimą ir mokslo nuopelnus.

Louis Pasteur'as gimė 1822 m. gruodžio 27 d. Kad geriau apkainavus Pasteur'o nuopelnus, ne pro šalį pažvelgti į medicinos mokslo stovį prieš pasirodysiant moksle Pasteur'ui. Antroji 19 šimtmečio pusė pasižymėjo perversmu pačiuose medicinos mokslo pagrinduose. Medicinos teorija ir praktika persimainė visai. Tas įvykis priskaitomas prie svarbiausių etapų žmonijos istorijoje, jos progreso atžvilgiu. Medicinos mokslas ir praktika tuo laiku užsiimdavo daugiausia įvairių ligų simptomų studijavimu, jų pažinimo būdais ir aiškinimu tų atmainų, kurios įvyksta žmogaus organizme laike ligos. Pirmiau tos atmainos buvo studijuojamos paprasta akimi, ir tik vėliau griebtasi mikroskopo. Tuo remiantis buvo daromos įvairios hipotezės apie ligos procesą; ligų gydymas buvo paremtas vien empirizmu. Terapija teužsiėmė vien vartojimu įvairių medikamentų; chirurgija buvo embrionalėje stadijoje; be bakteriologijos mokslo žinių negalėjo būti išsivysčiusi ir akušerija Higiena ir profilaktika buvo visai embrionaliame stovyje. Vien Jenner'o raupų vaccina buvo tuo laiku šviesus spindulys medicinos mokslo srityje.

Tais laikais daugiausia buvo pasižymėjęs vokiečių mokslininkas Rudolfas Virchow'as, kuris beveik pirmas įvedė mikroskopiją į ligų proceso studijavimą ir stengėsi kuo giliausiai įsigilinti į ligos eigą. Jis sutvėrė moksle celiuliarę patologiją. Sulig Virchow'u, ligos esmė yra nenormalė organizmo funkcija. Nors mažiausias narvelių veikimo pakrikimas gali būti priežastimi mažesnio ar didesnio apsirgimo. Principe Virchow'o mokslas apibudinamas šiokiu būdu: „Visos ligos galų gale priklauso nuo pasyvaus arba aktyvaus sužeidimo didesnio ar mažesnio kiekio gyvų narvelių, kurių veikimui tinkamumas mainosi atatinkamai jų molekulariniai sudėčiai, sąryšyje su jų fizinio ir cheminio turinio pasikeitimu“.

Toks ligos esmės formulavimas negalėjo prigyti medicinoje ir joje po senovei viešpatavo empirija; nei Virchow'as nei kiti mokslininkai nekeldavo klausimų apie tų atmainų priežastis. Medicinos moksle jau tuo laiku buvo girdžiama atskiri balsai, kad ligų priežastimi turi būti mikroskopiniai gyvi organizmai, kurie patenka į žmogaus organizmą ir sukelia jame narvelių veikimo pakrikimą. 1601 m. Kirchner'is, 17 šimtmetyje A. Luoewenguk'as, Danijos naturalistas, Vienos gydytojas Plenciz'as aprašė kai kuriuos mikrobus ir pranašavo jų reikšmę žmogaus ligų atsiradime Virchow'as užėmė neigiamą poziciją prie pasirodančių tuo laiku nuomonių apie infekcinę daugelio ligų pradžią. Virchow'as pats aprašė keletą pelėsių grybelių numirėlių plaučiuose, bet nutarė, kad tie grybeliai esą antraeilis reiškinys paliegusiame organe. Virchow'as neigiamai žiūrėjo į entuziazmą gydytojų, kurie manė, kad infekcinių ligų priežastimi yra patogeninės bakterijos. Tų laikų medicinos praktika negalėjo sekti medicinos teorijų ir prisilaikydavo savo senosios empirijos. Keletą metų prieš pasirodysiant svarbiausiems Pasteur'o veikalams, davusiems pamatą naujam medicinos mokslui, Rusijos pietuose ištiko Krimo karas. Mečnikov'as, pasiremiant dr. Chenu raportu apie sanitarinę padėtį Francūzų armijos Krime ir Turkijoje 1854, 1855 ir 1856 m., duoda tų laikų medicinos praktikos charakteristiką.

Kariuomenėje iš 309.268 karių buvo užmušta 10.240, t. y. kiek daugiau kai trys nuošimčiai (3,31 %). Nuo ligų-gi ir žaizdų numirė daugiau kaip aštuonis kartus (85,375 arba 27,6 %). Daugiau ketvirtadalio visos kariuomenės išnyko nuo ligų, įvykūsių po sužeidimo arba be jų.

Nuo žaizdų mirė beveik tiek pat, kiek buvo užmušta. Pervežimo ar pernešimo laiku sužeistieji mirdavo dažnai nuo ūmaus kraujo plūdimo; kiti sužeistieji mirdavo nuo rožės, pragulų (decubitus), bendro sepsiso, gangrenos. Nuo pastarosios daugiausia mirdavo amputuoti sužeistieji. „Sužeistųjų mirtingumas, kuriems buvo nupiauta ne visa šlaunis (amputatio femoris), buvo baisi. Iš 1881 ligonių po tos operacijos išliko gyvi tiktai 136“. (Chenu. Rapport au Conseil de santé des armées. Paris, 1865). Mirtingumas prie tos operacijos davė 92 %. Mirtingumas po amputacijos blauzdos davė 71 %. Vienoje savo veikalo vietoje Chenu pastebi: „Chirurgijos nepasisekimai verčia nusiminti“.

Nuo limpamųjų ligų mirtingumas buvo dar didesnis. 1854 m. Francūzijos armijoje prasidėjo platintis azijos cholera. Liepos m. kiekis cholera sergančių ligonių buvo tiek didelis, kad reikėjo trauktis atgal. Trys karo gydytojai tuojau mirė nuo tos ligos. Cholera baisiai prasiplatino. Įsakius žygiuoti pirmyn, 500 karių turėjo susirgę atsigulti į ligoninę. Iš 55.000 kariuomenės per liepos m. cholera apsirgo daugiau 8000 karių; mirtingumas buvo 60 % su viršum. Rugpiūčio m., 1854 m., cholera dar daugiau siautė kaip liepos m. Per vieną mėnesį nuo choleros mirė 11 gydytojų. Pagalios vyriausias francūzų kariuomenės vadas maršalas Sent-Arno pats ja apsirgo ir mirė kelyje į Konstantinopolį.

Daug nuostolių francūzų kariuomenei padarė ir dėmėtoji šiltinė, kuri tęsėsi nuo 1854 ligi 1855 metų su pertraukomis iki taikos padarymo. Sausio m., 1856 m., dėmėtąja šiltine apsirgo 1523 kariai, kurių mirė daugiau 30%. Labai daug aukų buvo gydytojų tarpe. Iš 450 gydytojų nuo dėmėtosios šiltinės mirė 58 gydytojai, t. y. 12, 88 %.

Daug silpnesnė buvo vidurių šiltinės epidemija. Dizenterijos prasiplatinimas taipogi buvo gana žymus. Ypač tuo laiku kariuomenės tarpe buvo prasiplatinusi skorbuto liga: „Jeigu skorbuto liga nesustos, tai antrame korpuse nepaliks nei vieno sveiko kareivio; kiekis skorbuto liga sergančių labai didelis“, — rašo vyresnysis korpuso gydytojas.

Sanitariniam armijos dienyne pastebėta: „viduriavimas, dizenterija; komplikacijos vidurių ir dėmėtosios šiltinės daugiausia mirtingos. Po senovei tas pats medicinos silpnumas“.

Rusų kariuomenėje laike 1853 ligi 1856 metų nuostoliai buvo dar didesni. Chenu daviniais, užmuštų kovose buvo viso labo apie 30.000, žuvusių-gi nuo žaizdų ir nuo ligų buvo 20 kartų daugiau (60.000). Pirogov'as, aktingai dalyvavęs tame kare, prieidavo ligi nusiminimo, matydamas dideliausią skaičių mirštančių nuo komplikacijų po sužeidimo. Jis taip išsireiškė apie mirtingumą: „Pažiūrėjus į kapines, kur palaidoti apsikrėtę ligoninėse, nežinia, kam daugiau stebėtis: ar stoicizmui chirurgų, užsiimanančių naujų operacijų išgalvojimu, ar pasitikėjimui, kuriuo dar naudojasi valdžia ir visuomenė. Negi galima laukti tikro progreso, kol gydytojai ir valdžia neišeis į naująjį kelią ir nepradės bendromis pajėgomis naikinti ligoninių miazmus“. Tų laikų mokslo supratimui charakterizuoti įdomi Pirogov'o nuomonė apie tų miazmų esmę: „Prie kiekvieno didesnio sužeidimo priverstinas atomų vietos pakeitimas sudaro tokias mechanines atmainas sužeistame organe, kurios lengvai pereina į chemines. Tas perėjimas beveik nepastebiamas. Nei vienas didesnis sužeidimas orui prieinant arba ir be jojo, jeigu sujudėjimas buvo stiprus, neapseina be vietinės mirties ir pūvamojo rūgimo“.

Tos liūdnos padėties priežastis buvo silpnas tos epochos medicinos mokslas. Jokia celiuliarė patologija, net su mikroskopiniu analiziu, neturėjo galios apsaugoti nuo choleros, nuo žaizdų komplikacijų ir kitų infekcinių ligų. Tam pasiekti reikėjo iš pat pagrindų atnaujinti visą medicinos mokslo rūmą, sako

Mečnikov'as. Laike Krimo karo medicinos stovis turėjo ryšį su teoretinėmis pažiūromis į ligos esmę. Labai didelis prasiplatinimas žaizdų infekcijų atatiko bendrai priimtai nuomonei apie rolę dvokiančių gazų žaizdų infekcijų atsiradime. Pakankama buvo įeiti į palatą, kur gulėjo sužeistieji, kad tuojau pajusti charakteringą puvimo kvapą. Juo didesnis buvo kvapas, tuo sunkesnis buvo ligonių stovis. Buvo manoma, kad žaizdų ligos kilsta iš puvimo, panašiai, kaip prie puvimo lavonų, mėsos, kiaušinių ir bendrai baltimų. Kitų ligų observacija turėjo tą įsitikinimą patvirtinti; pav. puslės uždegimas ir jos simptomai. Buvo aišku, kad procesas baltimų puvimo, šlapimo, rūgimo, pieno rūgimo turi tokią pat priežastį kaip žaizdų puvimas arba pūslės uždegimas. Todel nenuostabu, kad nuo senovės laikų yra susidėjusi nuomonė, kad puvimo ir rūgimo klausimo išrišimas duos galimybės surasti infekcinių ligų priežastį. Dar 17 šimtmetyje garsusis anglų mokslininkas Robert Boil išsireiškė, kad, kam pasiseksią pažinti rūgimo esmė, tas turėsiąs galimybės pagilinti mūsų žinias apie kai kurias ligas.

Panašiai, kaip tos epochos medicinoje viešpatavo Virchow'o idėjos, organinėje chemijoje buvo priimtos Libich'o idėjos.

Libich'as manė, kad puvimo ir rūgimo procesai priklauso nuo oro oksigeno veikimo, tariant nuo įrūkštinimo po įtaka fermento, sudėto iš negyvosios medžiagos puvimo rūgimo metu. Tuo laiku jau ne vieną kartą buvo reiškiama nuomonė, kad rūgime svarbiausią rolę vaidiną mikroskopiniai grybeliai, mielės, kurių veikimas ir esąs rūgimo procesas. Vykstant spirito rūgimo procesui, rūgstančiame skystime buvo daug ankščiau atrastos mielės, kurių narveliai platinosi neapsakomai sparčiai. Buvo spėjama, kad tos mielės yra tikra priežastis perėjimo cukraus į spiritą. Skaičiuje smarkių priešininkų tai teorijai pasirodė garsusis Libich'as. Jo nuomone, rūgimui nereikalingos gyvos mielės, bet mirusiųjų mielių baltimai. Faktas radimo gyvų grybelių ir infuzorijų skystimuose, kuriose vyksta puvimas ir rūgimas, neįtikina, kad be jų negalėtų įvykti rūgimas ir puvimas. Kad tatai pripažinus, reikia pirma įrodyti, kokiu būdu tie grybeliai ir infuzorijos sukelia tą veikimą, kuriame jos įtariamos, sako garsusis Libich'as savo „Chemijos laiškuose". Libich'o nuomone, kai kurios puvimo ir rūgimo formos gali būti perduodamos organizmo dalims. Organizmo dalys, suėjusios į kontaktą su pūvančių kūnu, gali pradėti pačios pūti. Visai nereikalinga, kad tame procese dalyvautų kokia nors kita puvimo ar rūgimo priežastis. Libich'as atmeta nuomonę, sulig kuria infekcinės ligos paeina nuo įsiskverbimo į organizmą mikrobų. Dauguma tų laikų gydytojų, užhipnotizuotų garsaus Libich'o nuomone, taipogi nesutiko su mokslu apie infekciją mikrobais. 1840 m. vokiečių mokslininkas Henle savo brošiūroje „Pathologische Untersuchungen" kiek giliau pažvelgė į infekcinių ligų priežastį, manydamas, kad infekcijos elementai esą nevien organiniai, bet drauge ir organizuoti kūnai, mikroskopiniai organizmai, patenkantieji į mūsų kūną ir įsivystantieji jame po trumpesnio ar ilgesnio periodo. Jau nuo senovės laikų buvo reiškiami spėliojimai apie buvimą „contagium animatum“, kuris turi galimybės įsiskverbti į gyvą organizmą ir jame augti, bet Henli'o nuomone negalėjo nugalėti labai autoritetingo Libich'o nuomonės. Kad nugalėjus giliai įsišaknijusį Libich'o mokslą apie puvimą ir rūgimą, taipogi ir apie infekcinių ligų priežastį, reikalingas buvo mokslininkas, kuris nesustoja prieš jokį autoritetą ir kuris aiškiai numato savo kelią toje srityje. Ta rolė puikiausiai buvo atlikta genialaus Pasteur'o.

Louis Pasteur'as gimė Francijos miestelyje Dol, Jūros Departamente. Pasteur'o tėvas buvo seržantas Napoleono kariuomenėje, kilęs iš neturtingos giminės; tolimieji jo protėviai buvo baudžiauninkai. Pasteur'o protėvis atsipirko iš baudžiavos už 96 frankus ir įsteigė odų dirbtuvę Jūros kalnuose. Pasteur'o senelis ir tėvas užsiiminėjo, kaip ir jų protėviai, odų dirbimu. Pasteur'as savo kūdikystės dienas praleido nepuikiose aplinkybėse, tarp odų ir ąžuolų žievių. Pasteur'o tėvas darbštumo ir taupnumo dėka įgijo pusėtiną turtą. Be abejonės, tai buvo nepaprastas žmogus, labai mylėjęs mokslą. Visą savo liuosą laiką jis pašvęsdavo knygų skaitymui ir nuo ankstybų metų pratino savo sūnų prie proto darbo. Pasteur'o motina buvo taipogi napaprasta moteris. Ji nesitenkino paprastu buržuaziniu miesto gyvenimu, buvo idealistė ir pasižymėjo bendrai aukšta psichika. Pasteur'ui paaugus, tėvai atidavė jį į komunalę mokyklą. Tėvas labai daug iš sūnaus nelaukė; jis kalbėdavo, kad būsiąs laimingiausiu žmogumi, jeigu jo sūnus su laiku taps mokytoju toje pačioje mokykloje Arbois, kur jis pats mokinosi ir kur buvo jo dirbtuvė.

Savo šeimynoje, tarpe 4 seserų Pasteur'as gimė trečiuoju. Mečnikov'as pastebi, jog sulig kai kuriais daviniais, jo surinktais, genialūs žmonės tiktai labai retais atsitikimais būna pirmieji šeimynos vaikai. Bendrai imant, pirmieji vaikai esti silpnesni už kitus: jų daugiau miršta ir tarp jų dažnai pasitaiko prasikaltėlių. Genijų daug dažniau pasitaiko tarp vėlybesnių vaikų. Muzikos genijai Motzart'as ir Wagner'as buvo septinti iš eilės, Šopen'as gi ketvirtas. Iš rašytojų Bumarche buvo septintas; Shakespeare, Voltaire ir Viktoras Hugo—tretieji; Tolstojus - ketvirtas. Vien Göthe gimė pirmuoju iš 17 metų motinos. Skaičiuje didžiųjų politikos genijų, Petras I buvo trečiuoju vaiku. Napoleonas gi I ketvirtuoju.

Kai kuriais atsitikimais genialūs gabumai pasirodo labai anksti, bet Pasteur'as prie tokių negali būti priskaitytas. Mokykloje Pasteur'as mokinosi rūpestingai, bet įpatingo talentingumo pas jį nebuvo pastebėta. Turėdamas 13 metų amžiaus, jis pamėgo paišybą ir gana gerai paišė. Ligi šio laiko yra užsilikę keletas Pasteur’o pieštų paveikslų, kurie pasižymi savo gana dideliu artistingumu. Pasteur’o tėvai neragino sūnaus eiti tuo keliu, manydami, kad čia jis nepadarys geros karjeros. Didieji Pasteur’o gabumai pasireiškė vėliau. Arbois miesto mokyklos direktorius, kurioje Pasteur’as mokinosi, atkreipė į jį ypatingą dėmesį ir pastebėjo jame dvi labai svarbi ypatybi: neprastą akuratingumą ir aiškumą darbe, taipogi nepaprastą entuziazmą. Mokyklos direktorius Romanet, kiek galėdamas, stengėsi savo mokinyje išauklėti tuos brangius gabumus ir paskatinti jame norą eiti aukštąjį mokslą, patardamas jam stoti į „Ecole normal“ (Normalę Mokyklą) Paryžiuje, kuri rengė mokytojus ir profesorius ir buvo garsi savo mokslu visoje Francijoje. Po ilgų abejojimų tėvai sutiko siųsti savo sūnų į minėtą aukštąją mokyklą. 16 metų amžiaus jis buvo pasiųstas į pansijoną kuriame rengdavo į „Ecole normal“. Tame pansijone jam pasirodė viskas svetima; jis sugrįžo pas savo tėvą į Arbois, kad toliau užsiiminėti paišyba. Manoma, Renė Vallery-Radot daviniais (La vie de Pasteur. Paris, 1900 m.), kad jis sugrįžo iš pansijono deliai savo silpnos sveikatos. Bendrai iš to periodo Pasteur’o gyvenimo yra labai mažai biografinės medžiagos. Buvimas Pasteur’o Arbois mieste buvo neilgas. Pasteur’as pajuto didelį norą eiti aukštąjį mokslą. Iš pradžių jis įstojo į kariškąją Bezansono mokyklą, vėliau-gi, gavęs Bezansone bakalauro literatūros laipsnį ir išlaikęs Dižone egzaminus matematikos bakalaurui — kvotimai jam sekėsi ne puikiausiai ir iš chemijos jis gavo laipsnį „vidutiniškai“ — įstojo skaičiuje antros rūšies kandidatų į „Ecole normal“.

Turėdamas beveik 20 metų, Pasteur’as nuvyko į Paryžių ir daugiau iš Paryžiaus nebegrįžo.

Tapęs studentu „Ecole normal“, jis su nepaprastu entuziazmu praleisdavo ilgas valandas bibliotekoje ir laboratorijoje. Jį labai užinteresavo garsiojo chimiko Dumas paskaitos. Pasteur’as interesavosi tuo laiku didžiųjų mokslininkų biografijomis. Beskaitant biografijas didžiųjų patriotų, Pasteur’ą pagaudavo įkvėpimas dideliems darbams tėvynės naudai. Greitu laiku Pasteur’as įsigilino į chemijos studijavimą. Kadangi statutas „Ecole normal“ duodavo daug vietos kiekvieno mokinio iniciatyvai, leisdavo kiekvienam mokiniui daryti įvairiausius bandymus sulig savo nuožiūra, Pasteur’as plačiai naudojosi tąja teise. Niekam netikėdamas be įrodymų, visur reikšdamas gilios mokslo kritikos dvasią, kuri tiek daug padėjo jo mokslo darbuose, bedarant įvairiausius tyrinėjimus, išrandant naujus gamtos dėsnius, Pasteur’as padarė pats visą eilę bandymų, kad patikrinus tai, ką jis girdėdavo per lekcijas. Tuo laiku Pasteur’as gavo kietą angliarūkštį, pagamino iš kaulų fosforą. Normalės mokyklos muzėjuje ligi šiol yra laikoma stiklinis buteliukas su 60 gr. fosforo, kurį pats Pasteur’as yra gavęs iš kaulų. Būdamas dar studentu, Pasteur’as išdirbo savyje nepaprastai aukštą eksperimentalę techniką, kuri vėliau stebino tų laikų mokslininkus. Beeinant mokslą Normalėje Mokykloje, Pasteur'as išsidirbo didelę iniciatyvą ir savystovumą, kurie vėliau perėjo į didelį aktyvumą mokslo srityje. Pasteur'as pasižymėjo taipogi didele autokritika. Pradžioje savo buvimo Normalėje Mokykloje Pasteur'ą labai suinteresavo mokslas apie molekulinę cheminių junginių sudėtį. Pasteur'as pastatė sau klausimą, delko junginiai su visai panašia chemine sudėtimi gali ryškiai skirtis savo fizinėmis ypatybėmis. Ta mintis taip jį apėmė, kad jis negalėjo užmiršti, — tai buvo charakteringa Pasteur'o protui.

24 metų Pasteur'as baigė mokslą Normalėje Mokykloje su laipsniu fizikos mokslo docento (agrégé des sciences phisiques); iš 14 kandidatų tiktai 4 išlaikė egzaminus, Pasteur'as jų eilėje buvo trečias. Įžengiamoji Pasteur'o paskaita iš fizikos ir chemijos padarė labai gero įspudžio į ekzaminatorius, kurie pranašavo jam, kad iš jo išeisiąs labai geras mokytojas. Pasteur'ą nelabai džiugino perspektyva skaityti lekcijas vidurinėje mokykloje. Gavęs pasiūlymą skaityti lekcijas iš fizikos vienoje provincijos gimnazijoje, Pasteur'as atsisakė ir bevelyjo geriau pasilikti menkoje chemijos laboranto vietoje Normalėje Mokykloje prie garsiojo Baliar'o katedros. Čia jis parašė savo dvi daktaro laipsniui įgyti disertaciji: iš chemijos — apie arseniko junginius su kaliu, natriu ir amoniu, iš fizikos gi — tyrinėjimas reiškinių, priklausančių nuo poliarizacijos skiedinių. Ypačiai jį interesavo paskutinės disertacijos tema. Pasteur'as pasekmingai apgynė abi savo desertaciji, kuomet jam buvo 25 metai amžiaus. Baigęs tą formalumą, Pasteur'as įsigilino į laboratorijos darbą. Greitu laiku Pasteur'as parašė pirmą savo veikalą apie „dimorfizmą“ ir ta tema padarė pranešimą Mokslo Akademijoje. 1848 m., prasidėjus Paryžiuje revoliucijai prieš karalių Liudviką - Filipą ir paskelbus Franciją respublika, Pasteur'as taip susiįdomavo politikos gyvenimu, kad pats įstojo į nacionalę gvardiją.

Pasteur'as taip kalba apie tą momentą: „Aš labai laimingas, kad buvau Paryžiuje vasario dienose ir kad galiu pasilikti jame ir dabar — rašė jis savo tėvams. Man būtų labai sunku išvažiuoti iš Paryžiaus. Tai, kas vyksta mūsų akyse, yra pilna didelio ir aukšto pamokinimo; jeigu reikėtų, tai aš narsiai muščiaus už šventąjį respublikos darbą“. Susidomėjimas politika pas Pasteur'ą buvo neilgas. Pasteur'as greitai grįžo prie savo laboratorijos darbo. Pasteur'as ėmė tyrinėti vyno rūgšties druskas, kurių kristalai, turėdami tą pačią cheminę sudėtį, skyrėsi vienok savo forma Druskos skyrėsi viena nuo kitos įvairiu veikimu į poliarizuotąją šviesą. Paprastos vyno druskos suka poliarizuotąją šviesą į dešinę, o paravyninės druskos visai neveikia į šviesos poliarizavimą. Pasteur'as spėjo, kad tas skirtumas priklauso nuo įvairios kristalo formos abiejų druskų. Bestudijuodamas tas druskas, Pasteur'as pastebėjo, kad vyno rūgšties kristalai nesimetriniai į vieną pusę, o kristalai paravyninės druskos nesimetriniai tai į vieną tai į kitą pusę Pasteur'as pasižymėdavo savo nepaprastu darbštumu ir kantrumu ir skirstė po vieną kristalus, iškritusius iš skiedinio paravyninės rūgšties sulig jų simetrija. Pastebėta, kad nesimetriniai iš dešinės pusės kristalai suka poliarizuotąją šviesą į dešinę, nesimetriniai - gi iš kairės pusės kristalai suka tą šviesą į kairę, mišinys - gi iš lygių abiejų kristalų dalių visai neveikia į šviesą. Paravyninės rūgšties druskos pasirodė mišiniu lygiomis dalimis iš kristalų, sukančių poliarizuotąją šviesą į kairę ir į dešinę. Tą pastebėjęs, Pasteur'as su širdies plakimu ir pilnu išgaščio veidu sušuko: „Pagaliau viskas aišku“. Pasteur'o užsidegimas buvo tiek didelis, kad jis, nepažiūrėjęs antrą kartą į poliarimetrą, greitai išbėgo iš labatorijos. sutikęs laborantą fizikos kabineto koridoryje Normalės Mokyklos, jį pabučiavo ir nusivedė į Liuksemburgo sodą pasakoti jam savo išradimą. Kada apie tai išgirdo garsusis mokslininkas Bio, pakvietė pas save Pasteur'ą. Pasteur'ui paaiškinus savo išradimą, Bio paėmė jį už rankos ir pasakė: „Aš taip buvau atsidavęs mokslui visą savo amžių, kad jūsų išradimas privertė smarkiai plakti mano širdį“. Pasteur'o išradimas davė galimybės geriau pažinti molekulinę materijos struktūrą. Tą išradimą Pasteur'as padarė, turėdamas 26 metus. Išradimas sudarė jam tvirtą pamatą mokslo karjierai ir darė įtakos į visus jo sekančius mokslo darbus.

Tuo laiku Pasteur'as buvo paskirtas ekstra-ordinariniu chemijos profesorium Strasburgo universitete ir ten su entuziazmu tęsė toliau savo pradėtus tyrimus. Pasteur'as mėgo išstudijuoti visus klausimus, kurie jį interesavo, ligi mažiausių detalių. Ta jo ypatybė užsiliko ligi paskutinių jo mokslo darbuotės metų. Kai kam gali pasirodyti netikslu aikvoti laiką ir energiją pirmos rūšies mokslininkui tokiems dalykams, kurie gali būti padaryti paprastų specialistų, ypačiai savo rankomis gaminti piešinius ir modelius savo straipsniams; bet reikia atsiminti, kad mokslininkas yra tam tikras vienetas su neatimamomis iš jo ypatybėmis. Jeigu Pasteur'as nebūtu užsiėmęs ir detalėmis, jis nebūtų buvęs pats savimi tuo griežtu klasiku pozityvių mokslų, kuris stačiai žiba nepaprastu eksperimentų artistizmu; jis nieko nepaliko be nuodugnios visų pusiškos kritikos ir patikrinimo ir niekur rimtai nei vieno karto per visą savo gyvenimą nesuklydo.

Beprofesoriaudamas Strasburge, Pasteur'as pajuto „nenugalimą patraukimą“ prie šeimyninio gyvenimo. Jis įsimylėjo į vieną Strasburgo universiteto rektoriaus dukterų, panelę Marija Laurent ir, atlikęs paprastus Francijoje pasitarimus tarp savo tėvų ir tėvų jo sužiedotinės, gauna sutikimą iš rektoriaus vesti jo dukterį ir su ja apsiveda. Apsivedimas nei kiek nesutrukdė jo mokslo darbo: kai kurių biografų pasakojama, kad pačioje vestuvių dienoje jam prisiėjo apie tai priminti jo laboratorijoje. Šeimyninis Pasteur'o gyvenimas buvo labai laimingas. Jo žmona buvo nuolatinis geras ir ištikimas pagelbininkas jo gyvenime. Ji mokėjo taip sutvarkyti savo vyro gyvenimą, kad jis galėtų visiškai atsiduoti mokslui, ypačiai sunkiais momentais ji pati darydavosi jo tiesiogine pagelbininke. Šeimynine laime Pasteur'as džiaugėsi ligi pat karsto lentos.

Betyrinėjant optinę izomeriją, Pasteur'as buvo pervestas profesorium į miestą Lill, kur 1854 m., turėdamas 32 metų amžiaus, tapo išrinktas fakulteto dekanu. Čia jis baigė savo darbus, pradėtus Strasburge, ir pradėjo dar genialesnius rūgimo procesų tyrinėjimus. Kuriamoji Pasteur'o pajėga vis augo ir augo.

Tuo laiku pamatinė Pasteur'o mintis buvo, kad nesimetrinieji kristalai randasi tiktai organinių kūnų tarpe, kurie yra gyvybės produktai. Pasteur'as manė, jog molekulinė asimetrija duoda vienintelį tikrą skirtumą tarp gyvų kūnų ir mirusių. Pastebėjęs, kad tarp rūgimo produktų pastebiama daug elementų, kurie sudaro nesimetrinius kristalus, Pasteur'as įsitikino, kad tarp gyvybės ir rūgimo turi būti artymiausias ryšys.

1856 metais vasarą gaminimas burokų alkoholio davė labai blogų rezultatų. Spirito ir alaus pramoninkai Lill srityje kreipėsi į Pasteur'ą pašalinimui tos nelaimės. Pasteur'as sutiko vyno pramoninkams duoti pagalbos ir su didžiausiu entuziazmu stvėrėsi tyrinėti spirito rūgimą, kuriam vykstant, iš cukraus gaunamas spiritas. Pasteur'as kreipė dėmesį ir kitus tyrinėjimus, būtent, užsiėmė acto rūgimu, prie kurio spiritas pavirsta į pieninę rūgštį, kuri sutraukia pieno baltimus į varškės masę. Beužsiimdamas rūgimo klausimais, Pasteur'as pirmas rado pieno rūgimo bakteriją — „bakterium acidi lactici“. Pasteur'as išaiškino, kad prie spirito rūgimo patį rūgimo procesą sukelia mielės. Vėliau Pasteur'as išaiškino acto rūgimo esmę.

Baigęs tyrinėti rūgimus, Pasteur'as grįžo į Paryžių, kaip Normalės Mokyklos vice-direktorius. Toje vietoje Pasteur'as turėjo daug grynai administratyvio darbo. Pasteur'ą daugiausia interesavo grynas mokslo darbas. Iš pradžių Pasteur'as savo laboratorijoje tegavo vietą Normalinės Mokyklos palėpėje. Darbo sąlygos buvo labai blogos: pačiam Pasteur'ui prisieidavo atlikti ir juodąjį darbą, plauti laboratorijos indus ir t. t. Tik vėliau Pasteur'as gavo tinkamą savo darbui butą. Būdamas Normalėje Mokykloje, Pasteur'as pradėjo savo darbą apie atsiradimą mikroskopinių organizmų — rūgimo mielių grybelių ir mikrobų; tas darbas padidino ir be to jau labai didelę Pasteur'o mokslo garbę.

Buvo skaitoma, kad generatio spontanea klausimas daugiau priklausąs naturfiluosofijai nei pozitiviems mokslams. Klausimas, kokiu būdu galėjo atsirasti ant žemės gyvi mikroskopiniai organizmai, jau interesavo senovės graikų ir romėnų mokslininkus. Bet jo taipgi nepajėgė išrišti ir naujųjų laikų mokslininkai.

Aristotelis ir kiti graikų filosofai tą klausimą rišdavo labai paprastai: jie manė, kad įvairūs mikroskopiniai organizmai savaime gimsta iš negyvosios gamtos. Tokių maž daug nuomonių prisilaikė ir viduramžio mokslininkai. Garsusis gydytojas ir alchemikas Vant Gelmont mokino, kad pelkių garai gimdą varles, kad iš kviečių grūdų, esant juose nešvariems baltiniams, galinčios užgimti pelės. Vienas Liudviko XIV epochos karo intendantas gyrėsi, kad galįs paversti papiauto jaučio kūną į muselių spiečių. Laikui bėgant, paaiškėjo, kad visi gyvuliai ir augalai platinasi, tiktai užgimdai viens iš kito, paveldėdami visas tėvų ypatybes. Iš Italijos mokslininko Redi bandymo paaiškėjo, kad, apdengus mėsą nepereinamu musėms tinklu, jokių kirmėlių mėsoje neatsiranda. Tokiu būdu tapo įrodyta, kad matomieji akimi gyvi organizmai savaime iš negyvosios medžiagos neatsiranda.

Kada buvo rastas visai naujas nematomas be mikroskopo begalo mažų organizmų pasaulis, senoji generatio spontanea teorija iš naujo atsigavo; buvo manoma, kad pūvančiose medžiagose naujai užgimsta begalo didelis skaičius įvairių gyvų organizmų, bakterijų, mažų grybelių, infuzorijų. Talentingas francūzų naturalistas, Buffon, buvo išgalvojęs visą sistemą generatio spontanea. Vėliau tuo klausimu užsiėmė Irlandijos katalikų kunigas Nitgem, kurio bandymai parodė, kad turi būti atsiradimas gyvų mikroorganizmų tiesiog iš negyvosios medžiagos. Mokslininkas Spalanzani, pakartojęs Nitgem'o bandymus, gavo visai priešiningų rezultatų. Betyrinėjant tą klausimą, daugelis mokslininkų priėjo prie tos išvados, kad klausimas generatio spontanea negali būti išrištas teoretiniu būdu, kad jis taipogi negali būti išaiškintas ir eksperimentalių metodų ir kad vargti tuo klausimu užsiimant taip pat nėra prasmės, kaip ir mėginti padaryti perpetuum mobile...

Tokiose aplinkybėse Pasteur'as nutarė užsiimti klausimu apie generatio spontanea mikroskopinių organizmų.

Laike bandymų gauti grynas mielių kultūras Pasteur'ui nuolat prisieidavo virinti organinės kilmės skystimus. Pasteur'as pastebėjo, kad, tiktai įsėjus jiems nors nedidelį kiekį ankščiau išaugintų mielių arba mikrobų, tie skystimai pradėdavo rūgti; priešingu atsitikimu, po skystimo virinimo, juos galima buvo laikyti ilgai ir rūgimas neįvykdavo. Savaime buvo aišku, kad mielės ir kiti mikrobai negimsta savaime tuose skystimuose, bet patenka į tuos skystimus iš paviršiaus. Daugeliu labai gerų bandymų Pasteur'as parodė, kad ore yra labai daug mikroskopinių organizmų. Įvedus į atvirintą skystimą nors nedaug oro dulkių, galima pastebėti, kad sterilis ligi to laiko skystimas pradeda rūgti.

Galima buvo manyti, kad Pasteur'o bandymai, labai nekomplikuoti ir aiškūs, bus tuojau visų pripažinti; bet tikrenybė parodė visai ką kitą. Prieš Pasteur'ą pakilo didžiausia persekiojimų audra ir jam prisiėjo žingsnis po žingsnio ginti savo idėjas apie negalimybę generatio spontanea mikroorganizmų tarpe. Francūzų mokslininkas Puche, didelis generatio spontanea šalininkas, kartu su Žoli ir Muse pradėjo Pasteur'o bandymų kritiką. Kad parodžius neteisingumą Pasteur'o išvadų, jie pradėjo kartoti jo bandymus, bet kitokiose bandymo aplinkybėse. Pasteur'as savo bandymams vartojo skystimus su mielėmis; skystimas su mielėmis, jį išvirinus, tiktai tuomet pradėdavo rūgti, jeigu būdavo pridedama į išvirintą skystimą gyvų mielių arba mikroorganizmų. Puche ir jo šalininkai vietoje skystimų su mielėmis pripildydavo savo kolbas šieno su vandeniu; tokiose bandymo aplinkybėse, nors kolbos su šienu ir vandeniu buvo virinamos, neužilgio po virinimo atsirasdavo mikrobų, nors jokių mikrobų ir mielių į tas virintas kolbas nebuvo pridėta. Patvirtinus Anglijos mokslininkui Bastian'ui bandymą Puche Žoli ir Musse, Pasteur'as nutarė toliau daryti bandymus ir parodė, kad nors kolbose su virintu vandeniu ir šienu vėliau ir atsiranda mikrobai, bet tai priklauso nuo to, kad ant šieno laikosi tam tikri mikrobai su sporomis — mikrobo dalimis, kurių neužmuša paprastas virinimas ir kurie vėliau duoda naują mikrobų generaciją. Padarius pakartotiną skystimų virinimą su šienu arba ir vieną kartą virinant skystimus su šienu prie padidinto spaudimo— kelių atmosferų, naujos mikrobų generacijos neatsiranda.

Ir tie genialiai Pasteur'o bandymai neiiko be prieštaravimo: iš visų pusių pasipylė visoki priekaištai, ginčas labai prasiplatino; į jį įsikišo ir kasdieninė presa; nemokslininkai užsiinteresavo savo polemika daugiau, negu mokyti specialistai. Laikraščių reporteriais Pasteur'as buvo pavadintas klerikalu, norinčiu patvirtinti biblijos principus apie gyvų organizmų sutvėrimą. Pasteur'o priešininkai buvo laikomi radikalais ir progresistais, kurie neva stengėsi apginti mokslingą pasaulėžiūrą. Iš tikrųjų gi Pasteur'o priešininkai, negalėdami orientuotis taip sunkiame klausime, darė vieną klaidą po kitos. Pasteur'as gi surado amžinas mokslo tiesas. Nieko kita tame moksliniame incidente nebuvo.

Nežiūrint į visas kovas, pamatiniai Pasteur'o dėsniai užsiliko savo pilnumoje: puvimas ir rūgimas įvyksta tiktai ačiu mikroorganizmų veikimui, kurie gimsta iš panašių mikrobų, bet neatsiranda generatio spontanea keliu. Mečnikov'as pastebi, kad savo bandymuose dėliai atsiradimo gyvų mikroorganizmų iš negyvos gamtos jokių pašalinių mokslui tendencijų pas Pasteur'ą nebuvo. Mečnikov'o nuomone, Pasteur'as nebuvo šalininku vitalizmo, kurį norėjo jam pripažinti jo priešininkai. Mečnikov'as sako, jog Pasteur'as niekumet neneigė cheminės prigimties gyvybės reiškinių; taipogi Mečnikov'o tvirtinimu, Pasteur'o įrodymai deliai negalimybės generatio spontanea buvo vien kaipo rezultatas jo bandymų.

Atidengęs mikrobą pieno rūgimo — bakterium acidi lactici, Pasteur'as pradėjo studijuoti klausimą apie rūgimą baltimų, t. y. apie puvimą. Tas reiškinys pasirodė jam daug daugiau komplikuotas negu rūgimas cukraus skiedinių ir spirito. Blogas kvapas, kuris platinasi prie puvimo mėsos, kiaušinių ir kitų baltimų, yra sąryšy su veisimosi mikrobų, kurie bijosi oro — anaerobų. Pasteur'as pastebėjo, kad iš pradžių prie puvimo proceso platinasi bakterijos reikalingos oro oksigeno—aerobai; vėliau gi tikri puvimo mikrobai, anaerobai, kurie platinasi ten, kur nėra oro oksigeno.

Įrodžius Pasteur'ui, kad baltimų puvimas įvyksta ačiu veisimuisi tam tikrų bakterijų, kurios naikina baltimus, buvo aišku, kad ir žaizdų puvimas turi paeiti nuo panašios priežasties. Rodėsi, kas gali būti paprastesnio, kaip pritaikinti tą faktą žaizdų infekcijos aiškinimui. Tuo tarpu, kad tą nusistatymą į medicinos mokslo sritį įkūnijus, reikėjo daug pasidarbuoti genialiam Anglų chirurgui Lister'ui. Lister'is nebuvo chirurgas, kuris pasižymėtų labai dideliu virtuoziškumu, darant sunkesnes komplikuotas operacijas. Bet tai buvo giliai galvojantis gydytojas — mokslininkas, drauge ir chirurgas. Iš pat savo mokslo darbuotės pradžios jis pradėjo užsiiminėti mokslo klausimais, daug darbavosi chirurginės patologijos srityje. Karališkoji ligoninė Glasgove chirurginio darbo prasmėje buvo labai blogose sąlygose. Pūliavimas ir žaizdų infekcija darydavo toje ligoninėje daug nelaimių ligoniams. Lister'is įvedė savo praktikoje antiparazitinį žaizdų gydymo būdą, vartodamas laike perrišimų karbolio rūgštį. Lister'io metodas davė labai gerų rezultatų, ypačiai jeigu pati operacija būdavo atliekama kiek galint aseptinėse sąlygose. Greitu laiku Lister'io metodas labai prasiplatino, nežiūrint prasipriešinimo tam metodui daugelio gydytojų. Nors kenkimas organizmui nelabai davė save jausti, vartojant karbolio rūgštį laike operacijų ir perrišimų, bet visgi labai geistina apsieiti be karbolio rūgšties laike operacijų, kad nebūtų veikimo karbolio rūgšties į žaizdas, kurių greitas sugijimas labai pageidaujamas; iš palengvo priešparazitinis žaizdų gydymo būdas buvo pamainytas aseptikos metodu. Prie aseptinio gydymo metodo perrišamoji medžiaga neturėjo savyje jokių antiseptinių skystimų, kurie buvo vartojami plovimui rankų gydytojų ir ligonių odos; instrumentai ir perrišamoji medžiaga buvo sterilizuojami karščiu. Paskutinis metodas laike operacijų ir po operaciniam gydymui tapo priimtas visame pasauly. Sulig paties Lister'io žodžiais, įdėją naujo chirurgijos ir žaizdų gydymo metodo paėmęs iš mokslo Pasteur'o apie mikroorganizmus ir Pasteur'as todeliai turi skaitytis aseptikos tėvu chirurgijoje.

Dar ankščiau, kai tapo išaiškintas klausimas apie žaizdų infekcijas, prasidėjo rodytis faktai, jog priežastimi infekcinių ligų yra bakterijos. 1850 m. Francūzų gydytojas Daven, tyrinėdamas kraują gyvulių, mirusių nuo sibiro maro, pastebėjo kraujuje mikrobus; tais mikrobais užsiinteresavo ir mokslininkas Pollender 1855 m.; bet jis neturėjo drąsos pripažinti tuos mikrobus ligos antkričiais. Daven'as apie savo tyrinėjimus atsiminė 30 metų praleidus po įspūdžių Pasteur'o darbų apie rūgimus, kuriuos jis labai atydžiai sekė. Pagaliau Daven'as paskelbė, kad sibiro maro ligos (antrax'o antkritis) priežastis tai yra jo atrastoji kraujuje bacilė. Prof. Žajar ir Lepla pradėjo kritikuoti Daven'o teoriją. Jie parodė, kad įskiepijus kraują gyvulio, mirusio nuo sibiro maro ligos, triušiui, pastarasis neapserga sibiro maro liga. Kilo labai didelis ginčas apie sibiro maro ligos ankritį ir, nežiūrint įsimaišymui į tą ginčą dideliam Vokiečių mokslininkui Robertui Koch'ui, klausimas negalėjo būti išaiškintas; tiktai pasirodžius tame ginče Pasteur'ui, kaip tas visuomet būdavo, sunkiausieji klausimai išsyk pasidarė aiškūs. Pasteur'o darbai, aiškinant rūgimus ir generatio spontanea, žymiai palengvino jam klausimo sibiro maro ligos išrišimą; bedarant kultūras iš kraujo gyvulių, sergančių sibiro maru, Pasteur'as, parodė, kad ir 20 kartų persėjus iš buliono, apkrėsto antrax'o bacilėmis, nors vieną lašą medžiagos į naują bulioną, pastarajame greitu laiku išsivysto milijonai mikroorganizmų; apie pernešimą tuo būdu nuodų iš vieno buliono į kitą, žinoma, negalėjo būti nei kalbos. Paėmus iš vieno buliono, apkrėsto antrax'o bacilėmis, nors mažiausį lašelį mikrobų kultūros ir įsėjus į kitą bulioną, mikrobai labai greitai platinasi. Pagaliau Pasteur'as davė savo bulioninėms mikrobų kultūroms nusistovėti visai ramiai ir prie nuolatinės temperatūros. Visos bakterijos nusėsdavo ant dugno; nusistovėjęs bulionas paviršiuje pasirodė visai nenuodingas. Įskiepijus tokį nusistovėjusį bulioną gyvuliams, pastarieji neapsirgdavo sibiro maru. Įskiepijus gi gyvulį nusistovėjusiomis bakterijomis, pasirodė, jog gyvuliai tuojau apsirgdavo sibiro maro liga sunkioje formoje. Prieš tokius įrodymus nieko negalima buvo prieštarauti, ir tuo būdu sibiro ligos antkritis tapo rastas.

Mirusių nuo sibiro maro gyvulių kraujuje, kuriuo skiepijo triušius mokslininkai Žajar ir Lepla, iš tikrųjų jau nebebuvo antrax'o mikrobų, nes antrax'o mikrobai mirusių gyvulių kraujuje greitai yra išstumiami kitais puvimo mikrobais, kurie patenka į kraują iš žarnų. Tyrinėdamas sibiro maro ligos etiologiją, Pasteur'as išaiškino, kad gyvuliai sibiro maru užsikrečia per ėdamąją ganyklų žolę, ant kurios randasi antrax'o bakterijų. Antrax'o bakterijos kilę iš mirusių nuo sibiro maro gyvulių; bakterijas išneša į paviršių lietaus sliekai, kurie nuo sibiro maro neapserga. Kad išvengus žolės ir žemės apkrėtimo antrax'o bacilėmis, reikalinga gyvulių lavonus, kritusius nuo sibiro maro, sudeginti arba tinkamai dezinfekuoti, įpylus dezinfekcijai reikalingą medžiagą į lavono duobę, pavyzdžiui kalkių pieną, ir giliai tą duobę iškasus.

Baigęs antrax'o ligos klausimą, Pasteur'as pradėjo studijuoti kraujo užnuodijimą (saepsis, pyaemia, septicopyaemia) klausimą. Kadangi Pasteur'ui svarbu buvo išaiškinti bendri organizmo kovos principai su mikrobais, tai jam reikalinga buvo pastatyti tą bandymą ant plačios medžiagos. Visus mikroorganizmus Pasteur'as studijavo vienu metodu, būtent, gaunant jų gryną kultūrą, be kitų mikrobų priemaišo ir tyrinėjant tą kultūrą įvairiose sąlygose. Jau tuo laiku, sako Pasteur'o draugas, mokslininkas Duklau, Pasteur'as galvojęs apie naujus metodus kovos su infekcinėmis ligomis, veikiant ne į apsirgusį organizmą, bet į mikrobus. Kraujo užnuodijimo mikrobas yra anaerobas, auga nėsant atmosferos oksigeno. Beaugindamas tuos mikrobus maitinimo medžiagose, Pasteur'as pastebėjo, kad tie mikrobai, kurie buvo vėdinami, nustojo savo nuodingumo, o tie mikrobai, kurie ne buvo vėdinami, pasiliko labai nuodingi.

Už įsimaišymą į medicinos sritį, infekcinių ligų klausime, prieš Pasteur'ą pakilo dideliausia neapykanta. Net mokslininkas Virchow'as nepritarė Pasteur'o įrodinėjimams. Buvo kalbama, kad Pasteur'as esąs ne gydytojas ir ne veterinorius, todel jis neturįs teisės kištis į jam nepažįstamą ir labai atsakomingą sritį; aiškinti iš esmės dalyko oponentai nenorį, nes vistiek Pasteur'as nieko nesuprasiąs. Pasteur'as, nebūdamas nei gydytojas, nei biologas, žiūrėjo į apkrėsto patologiniais mikrobais žmogaus organizmo fiziologinius procesus chemiko akimis. Kiekvienas Pasteur'o išradimas sukeldavo jo priešininkų pusėje dideliausią neapykantą, išjuokimus. Priėjo net ligi to, jog vienas gydytojas Gerain, turėdamas 80 metų amžiaus, įsikarščiavęs laike ginčų, iššaukė Pasteur'ą į dvikovą, kaip paskutinį argumentą. Sunkiai prisieidavo Pasteur'ui už savo drąsų naują mokslą, kuris davė rimtus pamatus visam bakteriologijos mokslui. Bedarydamas savo bandymus toliau, Pasteur'as rado karštinės po gimdymo (febris puerperalis) mikrobą— streptokoką ir tuo reikalu davė nurodymų nustebintoms akušerijos klinikoms apie aseptikos reikalingumą, darant įvairias akušerijos operacijas, darant perrišimus, tyrinėjant ligonius. Apsirgus vienam iš Pasteur'o mokinių furunkuliozu - šunvotėmis, Pasteur'as ištyrė furunkulo pūlius ir rado tos ligos, kartu ir osteomielito antkritį — stafilokoką.

Prie Pasteur'o, kuris sudarė visą erą medicinos moksle, pradėjo grupuotis jauni gydytojai, kurie, tokiam genialiam mokytojui vadovaujant, manė padaryti daug gero žmonijai. Remiantis ankščiau įgytu prityrimu beauginant įvairios rūšies mikrobus, Pasteur'as, betyrinėdamas vištų choleros mikrobus, pastebėjo, kad senos kultūros paprastai nustoja savo virulentingumo ir, jeigu skiepyti sveikas vištas tomis senomis kultūromis, tai vištos neapserga.

Pasteur'ui atėjo galvon genialė mintis įskiepyti dar nesirgusias vištas nuo senų kultūrų naujomis virulentingomis kultūromis. Pasirodė, kad vištos, pirma įskiepytos silpna sena kultūra, neapsirgo vištų cholera, tuo tarpu, kai vištos, vieną kartą skiepytos virulente kultūra, apsirgo vištų cholera; tokiu būdu buvo atrastas kelias apsaugoti vištas nuo vištų choleros ir kilo mintis apie galimybę sudaryti ir žmogui atsparumą prieš infekcines ligas.

Kad įtikinus visuomenę apie tikrą galimybę imunizuoti organizmą prieš infekcines ligas, Pasteur'as nutarė įskiepyti raguočius prieš antrax'o ligą kuri tuomet duodavo Francijai labai daug materialių nuostolių. Pasteur'as, susikalbėjęs su viena ūkininkų draugija Meluno mieste, padarė viešą bandymą, dalyvaujant visuomenės, valdžios ir mokslo įstaigų atstovams. Bandymas buvo padarytas 1881 m. gegužės 5 d. veterinoriaus Rossinol'io dvare. 25 avys turėjo gauti po du profilaktiniu skiepymu, vieną silpna kultūra antrax'o bakterijų, kitą gi daug nuodingesne kultūra. Per keletą dienų skiepytoms avims, taipogi naujoms 25 neskiepytoms avims buvo įskiepyta labai nuodinga antrax'o bakterijų kultūra, specialiai išauginta. Toks pat bandymas buvo padarytas vienu laiku ir 10 karvių. 6 skiepytoms ankščiau ir 4 neskiepytoms karvėms buvo padaryti skiepymai stipria antrax'o kultūra. Pasteur'as iš anksto pareiškė raštu, kad 25 neskiepytos avys, kurioms buvo padarytas tik vienas skiepymas labai stipria kultūra, mirs; 25 gi avys, kurioms buvo padaryta profilaktiniai skiepymai su silpna kultūra, liks gyvos; 4 karvės, vieną kartą skiepytos stipria kultūra, jei ir nemirs, tai sunkiai sirgs; 6 karvės, kurioms buvo padaryti profilaktiniai skiepymai, visai nesirgs. Pasteur'ui tame darbe, kaip ir apskritai infekcinių ligų tyrimo srityje, gelbėjo du jo talentingi mokiniai Chamberland ir gyd. Rauch. Pasteur'o pranašavimas apie likimą vienaip ir antraip įskiepytų gyvulių visiškai pasitvirtino. Susirinkusi didelė minia visuomenės atstovų ir mokslo žmonių labai nustebo. Į Pasteur'o mokslą įtikėjo daugelis veterinorių ir apskritai mokslininkų. Minėtas viešas bandymas del antrax'o profilaktikos, kuris davė pamatą ir kitų infekcinių ligų profilaktikai, kultūros istorijoje turi labai didelės reikšmės. Tas mokslo nuopelnas išgelbėjo nuo pražūties daug ūkio turto ne tik Francijoje, bet ir kitose valstybėse. Sibiro maro skiepymų sekmės buvo įstabios. Jau per pirmus metus sibiro maras įskiepyta 34000 gyvulių, kitais, 1882 m. įskiepytų gyvulių skaičius išaugo ligi 399000. Per 10 metų skiepymų skaičius išaugo į daugelį milijonų. Dabartiniu gi laiku sibiro maro liga skaitoma anachronizmu, neleistinu kultūringoje valstybėje. Anglų mokslininkas ir rašytojas Geksli išskaitė, kad per keletą metų sibiro maro skiepymas tiek sumažino Francijos nuostolius, kad ji tais pinigais galėjo sumokėti Vokietijai kontribuciją po nelaimingo Francijai 1870 m. karo.

Reikia pastebėti, kad kiaulių raudonligėj skiepymas irgi yra didelis Pasteur'o nuopelnas. Kai kurie mokslininkai, pavyzdžiui Naegeli, Robertas Koch, Lefler, pradėjo smarkiai kritikuoti profilaktinio skiepymo metodą. Čionai aiškiai pasižymėjo didesnis talentingumas Pasteur'o, palyginant su Koch'u, Lefler'u, Naegeli ir kitais. Tokiomis aplinkybėmis Pasteur'as pasiūlė padaryti Berlyne profilaktinius sibiro maro skiepymus viešai, kaip tai buvo padaryta Francijoje. Tam Pasteur'o pasiūlymui vokiečiai mielai pritarė ir Berlyne, atvykus Pasteur'o atstovui Tiulje, Veterinarijos Institute iškilmingai buvo padarytas viešas profilaktinis sibiro maro skiepymas, kuris puikiai pasisekė, ir Pasteur'o mokslas apie profilaktinius skiepymus tapo patvirtintas. Jau pats Pasteur'as aiškiai suprato, į ką išsivystys jo sutvertasis mokslas; jis labai interesavosi sutvertu jo immuniteto mokslo augimu. „Viskas ką aš padariau, tai tik pradžia; jūs pamatysite, į ką tas viskas išaugs... O, jeigu aš dar turėčiau laiko“, kalbėjo Pasteur'as, jau sendamas.

Bebūnant Pasteur'ui Normalėje mokykloje, chimiko ir senatoriaus Dumas buvo pasiūlyta jam važiuoti į Francijos pietus į Provansą, kad išgelbėjus šilko pramonę Francijoje nuo baisios šilko vabzdžių ligos, kuri grėsė visai sunaikyti tą pramonę. Pasteur'as iš pradžių atsisakė nuo to pasiūlymo, sakydamas, kad jis visai nėra pasirengęs tam darbui, kad jis nei kartą neturėjęs net rankoje šilko vabzdžio. Pagaliau jis sutiko išpildyti Dumas prašymą ir nuvyko į Provansą su keliais savo asistentais. Užduotis buvo labai sunki ypač todel, kad pasirodė ne viena šilko vabzdžių liga, bet dvi, su kuriomis prisiėjo atskirai kovoti; svarbesnioji tų dviejų ligų — pebrina pasirodė paveldėjama. Infekcija perduodama nuo motinos vaikams pavidale mikroskopinių grūdelių, kurie patenka į kiaušinėlius. Pasteur'as pasiūlė būdą izoliuoti sergančių vabzdžių pateles ir jų kiaušinėlius. Infekuoti kiaušinėliai buvo naikinami: veislei tebuvo paliekami tik sveiki kiaušinėliai. Tuo būdu liga buvo pašalinta. Kita šilko vabzdžių liga apsireiškė vabzdžių virškinimo organų apsirgimu, bet kova su ja pasirodė lengvesnė, nes stipri vabzdžių generacija, išaugusių prie gerų sąlygų, pati ligą nugalėdavo.

Labai rūpestingas ir nepaprastai vargingas darbas tyrinėjant pebriną turėjo labai liūdnas sekmes Pasteur'ui ir visai žmonijai, apturėjusiai nuo Pasteur'o tiek daug palengvinimų sveikatos atžvilgiu. Nuo perdaug sunkaus darbo, nuo daugelio labai didelių nemalonumų, kuriuos jis turėjo pakelti per savo gyvenimą, bedirbdamas mokslo darbus, gal ir nuo varginusios visą amžių inkstų ligos, sugrįžus Pasteur'ui į Paryžių, ištiko jį apopleksijos insultas, dar nesuėjus jam visai 46 metų amžiaus; tai įvyko 1868 m. Jisai nustojo valdęs kairiąją kūno dalį, kalba pasidarė neaiški. Gydytojai pareiškė, mažai esą vilties Pasteur'ui pagyti. Matydamas savo gyvenimo trumpas dienas, jisai diktavo savo žmonai paskutinį straipsnį apie šilko vabzdžių ligos tyrinėjimus tam, kad jis būtų perskaitytas Mokslo akademijoje. Manydamas, kad jo gyvenimui ateina paskutinės valandos, atsisveikindamas su savo draugu Saint Clair-Deville, Pasteur'as taip pasakė: „Man labai gaila, kad aš mirštu; aš galėčiau dar padaryti daug nuopelnų mano tėvynei". Pasteur'as mylėjo tėvynę, kaip gyvą esybę, kaip tikrą motiną ir tiktai retkarčiais jausdavo, kad tėvynė su juo elgiasi kaip pamotė. Pasteur'ui sunkumą ligos kiek palengvino nepaprastas jo žmonos pasišventimas. Trims mėnesiams praėjus po ištikusios jį ligos, Pasteur'as kiek pasveiko ir atgal važiavo į Francijos Pietus tęsti šilko vabzdžių ligos tyrinėjimo darbą. Judėjimai kairiosios rankos ir kojos kiek pasitaisė, bet visgi Pasteur'as liko ligoniu visam amžiui, nors, išskiriant sunkios eisenos ir kairės rankos silpnumo, bendrai jo sveikata ir ypačiai jo proto pajėgos visai pasitaisė.

Kairės rankos silpnumo deliai jis negalėjo vienas daryti sunkiųjų bandymų: jam tuomet jau buvo reikalingi pagelbininkai. Pasteur'as, kiek pagijęs, nepaprasta energija ėmėsi darbo, baigė savo dviejų tomų veikalą apie šilko vabzdžių ligas ir baigė savos studijas apie vyno gedimą, prisimaišius pašalinėms mielėms.

1870 m. Francijos — Vokietijos karas suteikė Pasteur'ui labai daug kančių ir nelaimių, nuo kurių Pasteur'as negalėjo atsigriebti visą savo gyvenimą. Pakilus tautos ūpui, jis panorėjo stoti savanoriu į nacionalę gvardiją ir norėjo palikti Paryžiuje apgulos laike, bet draugai atkalbėjo jį nuo to žingsnio ir patarė jam važiuoti savo tėviškėn, kur buvo jo nuosavas namas, paveldėtas nuo tėvo. Antrą dieną po Francijos pralaimėjimo prie Sedano, Pasteur'as išvažiavo į Arbois. Pasteur'as labai giliai atjautė tėvynės sunaikinimą ir pirmą kartą kai kuriam laikui prarado savo fenomenalio darbingumo. Labai užsirūstinęs ant vokiečių už žiaurų elgimosi jų kariuomenės su Francijos gyventojais, Pasteur'as parašė laišką Bono universiteto medicinos fakulteto dekanui, kuris buvo davęs Pasteur'ui garbės daktaro laipsnį. Pasteur'as savo laiške atsisakė nuo jam suteikto vokiečių universiteto laipsnio. Keliems mėnesiams ligi mirties Pasteur'o dar nesuėjus, Vokietijos Kaizeris Vilhelmas II suteikė Pasteur'ui aukščiausią ordeną „Du Merité", bet Pasteur'as atsisakė nuo to aukšto ordeno; širdies sopulys ir neapykanta prieš vokiečius už Francijos sunaikinimą net ligi to laiko pas Pasteur'ą nepraėjo. Laike karo su Vokietija Pasteur'as kalbėjo savo mokiniams ir draugams, kad kiekviename jo veikale ligi jo mirties bus dedamas epigrafas: „Neapykanta preš Prūsiją. Kerštas, kerštas".

Karui Francijos su Vokietija pasibaigus, Pasteur'as su nauja energija ėmėsi darbo. „Mano galva pilna geriausių planų darbui. Aš pasirengęs naujai kurybai. Gali būti aš klystu. Bet visgi aš pamėginsiu", rašė jis savo mokiniui ir bendradarbiui Duklau, kuris tada buvo chemijos profesoriu Clermon - Ferrane Pasteur'as nuvyko į Duklau laboratoriją, kad tenai tęsti savo darbą. Pasteur'as sumanė, remiantis savo rūgimo tyrinėjimais, patobulinti alaus gamybą Francijoje, kad tuo būdu sudarius konkurenciją vokiečių alui, kuris platinosi Francijoje. Pasteur'as manė, kad metodai išauginimo grynų mielių kultūrų gali būti sekmingai pavartoti alaus gamyboje. Gryžęs į Paryžių, Pasteur'as per keletą metų tuo klausimu labai užsiėmė ir parodė, kad, alui apsaugojus nuo gadinimos, reikia užkirsti kelias pašaliniems mikrobams į alų jo gamybos metu. Vyno ir alaus gedimas yra tų gėrimų ligos, kurios kilsta iš pašalinių mikrobų. 1876 m. pasirodė didelis Pasteur'o veikalas apie alų („Etudes sur la bière). Tas veikalas sudarė visą erą moksle. Pasteur'as nebuvo vien kabineto mokslininkas, kuriam nerūpėtų praktikos darbas, nors moksliškąjį kūrybos darbą jis skaitė aukščiausiu. Savo labai puikioje knygoje „Acto tirinėjimas" Pasteur'as rašo: „Didelė mokslininko laimė, kai jis mato, kad padarytas mokslo išradimas, bet tas džiaugsmas pasidaro dvigubai didesnis, kai mokslininkas įsitikrina, kad padarytas išradimas gali būti sunaudotas technikoje".

Dauguma Pasteur'o darbų apie rūgimus buvo padaryta mieste Lill; visi gi jo tirinėjimai infekcinių ligų srityje buvo padaryti dviejose mažose laboratorijose Normalės Mokyklos, kur Pasteur'as praleido savo 30 metų amžiaus nuolatiniam nerimavime del savo mokslo išradimų ir nuolatinėje kovoje su daugybe savo priešininkų. Pasteur'as, būdamas karšto būdo ginčuose, dažnai nesivaržydavo parlamentarinės kalbos reikalavimais, ypačiai tuomi pasižymėdavo jo debatai su daugeliu jo oponentų Medicinos akademijoje, kur jo priešininkai atsakydavo Pasteur'ui tokio pat aštrumo išsireiškimais.

Dar prie gyvos galvos Pasteur'as galėjo matyti savo darbų vaisius. Bakteriologija, kurią jis beveik vienas sutvėrė, pasidarė dideliu rimtu mokslu. Gydytojai ir veterinoriai darbavosi pagilinimui jo pradėtojo mokslo. Technika pradėjo eiti naujais Pesteur'o nurodytais keliais ir davė šaliai miliardus pelno. Pavartojimas Pasteur'o mokslo apie būdus platinimosi infekcinių ligų sumažino mirtingumą dideliuose miestuose ligi labai mažo skaičiaus. Kova su epidemijomis pasidarė labai lengva. Pasteur'as jautė, kad jis kiekvieną metą išgelbsti nuo mirties šimtus tūkstančių žmonių. Už tuos didelius nuopelnus padėkos žodžiai buvo siunčiami Pasteur'ui iš visų Europos kraštų.

1882 m., mirus mokslo akademijos nariui Littre, Pasteur'as tapo išrinktas „nemirštamu" nariu Mokslo Akademijos.

Po išrinkimo į Mokslo Akademiją Pasteur'as pasakė kalbą, kurioje ryškiai pabrėžė reikšmę eksperimentalio metodo moksle. „Metodas, kurį perdavė mums didieji mokslininkai Galilėjus, Paskal'is, Niutonas, tas didysis metodas vertas dideliausios pagarbos. Protas, kuris naudojasi tuo metodu, atsisakė nuo bet kokios pašalinės pagalbos, nuo bet kokio metafizinio prietaro ir remiasi tiktai pats savim" — sako Pasteur'as. Tuose Pasteu'ro žodžiuose matomas jo neužsiganėdinimas tų laikų gydytojais ir veterinoriais, nuolat kalbėjusiais Paster'ui apie gyvybės jėgą, vitalizmo dėsnį ir apie kitus metafizikos principus, kurių negalima moksliškai patikrinti. Metui praėjus po išrinkimo Pasteur'o „nemirštamu" Mokslo Akademijos nariu, Francijos parlamentas paskyrė jam nuolatinę pensiją, iš kurios jis galėjo nors neturtingai pragyventi. Taipogi parlamentas davė jam aukščiausią pagarbos ženklą Francijoje—Garbės Legijono „Didyjį Kryžių". Pasteur'ui buvo duotas naujas namas jo bandymams, kur jis įsitaisė arklydes eksperimentaliems gyvuliams, avinyčias avims, sergančioms sibiro maru, kamerą pasiutusiems šunims ir vietą kitiems eksperimentaliems gyvuliams.

Tuo laiku Pasteur'ą daugiausia interesavo pasiutimo ligos (Lyssa) skiepymo klausimas. Pasiutimo ligos ištiktas ligonis būtinai turėdavo mirti, bet laimė tame, kad nuo įkandimo pasiutusio gyvulio ligi apsirgimo įkąstojo praeina nuo 15 ligi 60 dienų; labai retai būna atsitikimų, kada inkubacijos periodas užžitęsia visus metus arba ir ilgiau. Inkubacijos periodo ilgumas sužadino pas Pasteur'ą mintį išnaudoti tą ilgą periodą tam, kad pagelba profilaktinių skiepymų imunizuoti apkąstojo organizmą, kol dar pasiutimo liga neapsireiškė, ir tuo būdu išgelbėti apkąstąjį žmogų arba gyvulį, kuriam gręsia apsirgimas pasiutimo liga, nuo neišvengiamos mirties. Pasiutimo mikrobas nei prieš Pasteur'ą, nei po Pasteur'o ligi mūsų dienų mokslui tikrai nėra žinomas. Savaime buvo aišku, kad yra koks tai pasiutimo mikrobas, nematomas dabartiniais mikroskopais, kadangi liga yra perduodama nuo vieno gyvulio kitam; pasiutimo liga yra infekcinė, o kiekviena infekcinė liga pareina nuo mikrobų. Kaip ir sibiro maro mikrobas, pasiutimo antkritis pasirodė galįs tai susilpnėti savo nuodingume, tai sustiprėti. Įvedant pirmuosius savo profilaktinius skiepymus, Pasteur'as žinojo tų ligų mikrobus ir turėjo jų grynas kultūras. Pasiutimo (Lyssa) antkritis dar nežinomas. Pasteur'as nutarė naudotis pasiutimo ligos kultūra, išaugusia pačiame apsirgusiame organizme. Pasteur'as iš pradžių buvo manęs pasinaudoti skiepymui seilėmis, per kurias infekcija yra pernešama nuo vieno gyvulio kitam. Padarius pasiutusio gyvulio seilių tyrimą, Pasteur'as pastebėjo, kad pasiutimo virus tiktai pripuolamai patenka į seiles; iš to aišku, delko apserga nevisi apkąstieji pasiutusių gyvulių žmonės, nors jie ir nebuvo skiepyti prieš pasiutimo ligą; priežastis tame, kad ne pas kiekvieną pasiutusį gyvulį pasitaiko pasiutimo virus seilėse. Reikalinga buvo rasti vietą apsirgusio pasiutimu gyvulio organizme, kur koncentruojasi pasiutimo ligos virus. Tuo centru pasirodė smagenys. Smagenyse pasiutimo mikrobai labai sparčiai dauginasi ir tenai pasiutimo mikrobas randasi grynoje kultūroje, tuo tarpu kai seilėse yra daug pašalinių mikrobų; todel įkandimas pasiutusio gyvulio tuo baisesnis, juo tas įkandimas yra arčiau galvos ir didžiųjų nervų šakų, kuriais ir platinasi pasiutimo ligos virus. Kad pagreitinus gyvulių apsirgimą pasiutimo liga tikslu pasinaudoti jo nugaros smagenimis gaminimui profilaktinių skiepymų prieš tą ligą, buvo išrastas metodas pagreitinti patį apsirgimą. Kad apkrėtus pasiutimo liga gyvulį, buvo daroma kiaušo trepanacija ir pasiutimo ligos virus buvo įleidžiamas po kietosios smagenų plėvės Pasteur-Rouch metodu. Pervesdamas pasiutimo virus'ą per triušių smagenis, jis pasiekė sustiprinimo pasiutimo virus'o virulentingumo. Triušiai apsirgdavo net per 6 dienas nuo įskiepymo, darant kiaušo trepanaciją, po kietosios smagenų plėvės. Einant Pasteur'o skiepymo metodu, reikėjo dar suieškoti būdą, kaip susilpninti pasiutimo ligos virus—mikrobus. Pasteur'as pastebėjo, kad smagenys, apkrėsti pasiutimo ligos virus'u, palengva praranda savo nuodingumą, jeigu juos džiovinti prie neaukštos temperatūros ir visai sausame ore. Per 14 dienų sausinimo virus pasidaro nepavojingas ir labai didelėse dozėse. Jeigu šuniui įskiepyti iš nusilpnintų džiovinimu laike 14 dienų nugarkaulio smagenų emulsiją iš pasiutusio gyvulio, sekančią dieną 13 dienų ir t. t., o per 14 dienų tam pačiam skiepyjamam šuniui įskiepyti visai naujas pasiutusio gyvulio smagenis labai nuodingas, tai tas skiepyjamasis šuo jokiu būdu nebeapsirgdavo. Tie bandymai Pasteur'ui pasisekdavo visumet—100⁰/₀ iš visų padarytų bandymų. Bandymai parodė, kad žmogus gali būti imunizuotas per 14 dienų. Pasteur'ui liko dar vienas abejojimas, ar negalima apsirgti pasiutimo liga antrą kartą, ar skiepymas duoda imunitetą. Einant bendru dėsniu, Pasteur'as buvo įsitikinęs, kad imunitetas (atsparumas) prie pasiutimo turi būti; vėliau Pasteur'o spėjimas pasitvirtino.

Pasteur'o drąsumas mokslo darbuose buvo tiek pat didelis, kaip ir jo atsargumas. Stipriai tikėdamas į savo bandymų rezultatus, jis nutarė pradėti skiepymą įkąstiems pasiutusių gyvulių žmonėms. 1885 m. liepos 4 d. 9 metų vaikas Juozapas Meister Elzase buvo apkąstas pasiutusio šunies; gydytojas apžiūrėjęs vaiką pareiškė, kad pagelbos jam nėra, jeigu tik jį nepagydysiąs Pasteur'as. Skiepymas pilnai pasisekė; vaikas pasiliko gyvas ir sveikas. Pasteur'as gale spalių m. 1885 m. Mokslo Akademijoje darė pranešimą apie nugalėjimą nepagydomos ligi šiol pasiutimo ligos. Pasteur'o pranešimas buvo sutiktas didžiausiomis ovacijomis. Antruoju pacijentu Pasteur'o buvo jaunas piemenėlis, kuris, begindamas nuo pasiutusio šunies būrį mažų vaikų, tapo sukandžiotas pasiutusio šunies. Pasteur'as išgelbėjo nuo mirties ir tą piemenėlį· Į Pasteur'o laboratoriją iš visų kraštų pradėjo važiuoti žmonės, apkąstieji pasiutusių gyvulių, beieškant sau pagalbos.

Bet neilgai džiaugėsi Pasteur'as vien visuomenės pritarimu; sekantis atsitikimas buvo labai nemalonus Pasteur'ui. Jam atvedė skiepyti 10 metų mergaitę, labai sukandžiotą pasiutusio šunies 37 dienas ankščiau. Liga galėjo pasireikšti kiekvieną dieną, nepasibaigus skiepymams, kadangi imunizavimui reikėjo mažiausia 14 dienų. Skiepymas buvo labai rizikingas, nes skiepymas buvo pervėlus ir mergaitė turėjo vis tiek pat mirti. Pasteur'as tą viską jautė, bet iš mielaširdingumo, nežiūrėdamas savo asmeninių reikalų, to kas jam grėsė skiepymams nenusisekus, nutarė mergaitę skiepyti. Baimė Pasteur'o pasitvirtino. Mergaitė apsirgo ir mirė nuo pasiutimo ligos. Tuojau minios buvo užmiršta, kas toks yra Pasteur'as, ką jis šaliai yra padaręs, ką jis davė visai žmonijai. Viešoje presoje pasirodė kaltinimai, kad Pasteur'as nuodija sveikus žmones, kad jis prasikaltėlis, kad jo laboratorija pavojinga visuomenei įstaiga. Jo priešai tarpe gydytojų ir veterinorių ir kitų mokslininkų vėl pradėjo užpuldinėti Pasteur'ą. Prieidavo ligi to, kad Pasteur'ui buvo siunčiamos melagingos telegramos apie apsirgimą jo pacientų. Tas viskas labai erzino Pasteur'ą ir be to jau labai jautrų ir nervingą žmogų; jo gyvenimas ėjo trumpyn ir trumpyn. Vieną laiką Pasteur'as laukė apsilankant į jo laboratoriją valstybės Gynėjo su apkaltinimu delei marinimo žmonių. Tiktai užsistojus už Pasteur'ą kai kuriems profesoriams medicinos fakulteto kartu su garsiuoju Scharcot, kiek nurimo opozicija. Skiepymams prieš pasiutimą visuomenė vėl pradėjo tikėti; pacijentai vėl pradėjo iš viso pasaulio į jį važiuoti.

Charakteringa, kaip atsinešė į Pasteur'o pasiutimo ligos profilaktikos būdą vokiečių mokslininkai. Mokslininkas Robertas Koch'as stojo į opoziciją prieš Pasteur'ą, matomai įpykintas tuo, kad Pasteur'as savo laiku nepilnai įkainavo jo iš tikrųjų pavyzdingą darbą apie sibiro maro ligą. Koch'as su savo asistentais labai aštrioje formoje užsipuolė ant Pasteur'o. Jo nuomone, Pasteur'as nemokėjęs nei bakterijų tyrinėti, nei jas išauginti grynose kultūrose; visos Pasteur'o išvados neva esančios pilnos klaidų. Susilpninimas bakterijų neva neįrodytas, taipgi jų bandymais nepasitvirtinęs Pasteur'o mokslas apie profilaktikos skiepymus. Vėliau paaiškėjo, kad Koch'o užsipuldinėjimai buvo visai nepamatuoti ir kad Pasteur'as, sulig Mečnikov'o žodžiais, iš tikrųjų praskynė naujus kelius medicinos moksle. Pagaliau pats Koch'as naujai įsteigtame Higienos Institute Berlyne pats įtaisė Pasteur'o stotį, kur buvo skiepyjami apkąstieji pasiutusių gyvulių Pasteur'o metodu. Pasteur'as visų tų užsipuldinėjimų taip buvo suvargintas, kad giminėms prisiėjo Pasteur'ą išvežti į pietus, į Italijos Bordigerą. Bordigeroje Pasteur'as neilgai tebuvo delei ištikto tenai žemės drebėjimo. Gryžęs į Paryžių Pasteur'as visai persimainė. Jo mokslo karjiera buvo jau baigta ir jo pradėtąjį darbą iš tikrųjų tęsė jo mokiniai, daugiausia jo talentingas mokinys Dr. Rouch.

Kadangi valdžia labai šykščiai duodavo pinigų Pasteur'o darbams, jam reikalingų laboratorijų įsteigimui, Pasteur'as nutarė kreiptis į visuomenę gavimui reikalingų lėšų, kad įsteigus savo mokslo įstaigą, kuri būtų sulig savo didumu ir įtaisymu verta tų darbų, kurie buvo atliekami Pasteur'o laboratorijoje. Pasteur'o pasitikėjimas visuomene pasitikrino; per du metu tarptautinė rinkliava davė Pasteur'ui du su puse milionų frankų ir tuo būdu buvo pradėta statyti garsusis Pasteur'o Institutas Paryžiuje, kuris greitai savo dideliais mokslo darbais įgijo pasaulinę garbę. Pasteur'o Institutas, įsteigtas 1888 m., toliau tęsia Pasteur'o darbus ir užima viso pasaulio mokslo įstaigų tarpe vieną pirmųjų vietų. Pasteur'o Institute yra studijuojami visi mokslai, kuriems pagrindą davė Pasteur'as — bakteriologijos klausimai, taipogi ir artimiausios bakteriologijai mokslo šakos. Dabartiniu laiku Pasteur'o Institutas yra Francijos garbė, nors Francijos valdžia jo nestatė. Apie tą aplinkybę paprastai Francijoje tylima. Naujai įsteigtame Institute Pasteur'as buvo direktoriu ligi gyvos galvos. Eksperimentaliu darbu tam Institute Pasteur'as del sveikatos sunykimo tegalėjo užsiimti tiktai vienus metus; visame kame jį pamainė jo pagelbininkas Dr. Rouch, kuris Mečnikov'o žodžiais buvo faktinu to Instituto direktoriu nuo pat jo įsteigimo, Pasteur'ui tame Institute buvo įtaisyta puikiausi laboratorija, drauge ir gyvenamas būtas. Nebegalėdamas pats aktingai dirbti, Pasteur'as nuolat interesavosi mokslo darbais tame Institute ir kreipdavosi del informacijų pas savo pagelbininką Rouch, Mečnikov'ą ir kitus.

Paskutiniu Pasteur'o darbu, kurį jis galutinai baigė savo mokinių padedamas naujai įsteigtame Pasteur'o Institute, buvo skiepymai prieš pasiutimo ligą (Lyssa). Tai yra vienas iš puikiausių Pasteur'o mokslo darbų. Nors paskutiniais laikais į Pasteur'o skiepymo būdą buvo įnešta labai smulkių atmainų, bet pats metodas ligi šioliai pasiliko medicinos moksle nepajudintas.

Įvairiuose Pasteur'o institutuose, kurie sulig Francijos pavyzdžiu tapo įsteigta beveik visose kultūrinėse valstybėse, skiepymai prieš lyssa tankiai būna atliekami kiek modiftkuotu Pasteur'o metodu. Pavyzdžiui, Pasteur'o stoty prie „Robert Koch Institut für infekcionskrankheiten“ Berlyne skiepymas daroma triušio nugaros smagenimis, infekuoto pasiutimo ligos virus'u kiaušo trepanacijos būdu. Nugarkaulio smagenys yra džiovinamos termostate prie 20^{0} C. garuose kalii caustici. Džiovinimas del lengvų atsitikimų skiepymo atliekamas per 10—9 dienas, kiekvieną dieną nuo nugarkaulio džiovinamų smagenų atkerpant smagenų dalį vieno centimetro ilgumo. Skiepymas pradedamas emulsija džiovintų 9 dienas smageną ir baigiama smagenimis džiovintomis 3 dienas. Skiepymas atliekamas į 18—20 dienų (18 dieną lengvais atsitikimais ir 21 dieną sunkiais atsitikimais). Kiekis skiepymo smagenų nuo vieno —ligi 0,5 kub. cent. emulsijos pavidale. Aukščiau nurodyta skiepymo metodas vartojamas Pasteur'o stotyje Berno instituto infekcinėms ligoms tyrinėti. Roberto Koch'o institute Berlyne vartojamos trys schemos A, B ir C. Ilgiausias džiovinimas kalii caustici garuose prie temperatūros 20⁰ C. termostate tęsiasi penkias dienas, trumpiausias gi džiovinimas — 1 dieną. Kiekvieną dieną skiepyjama po 2 kub. cent. emulsijos iš vieno cent. džiovintų smagenų ir 5 cent. sterilio buliono. Sunkiems atsitikimams vartojama schema A, kurioje skiepymas baigiamas smagenimis, džiovintais vieną dieną ir vienos dienos džiovinimo smagenimis skiepyjama 8 kart. Schema B vartojama kiek lengvesniais atsitikimais: skiepyjama 21 kartą smagenimis džiovintais 5, 4, 3, 2 ir 1 dieną, vienos dienos džiovinimo smagenimis skiepyjama tiktai 5 kartus. Schema C vartojama labai lengvais atsitikimais, kada skiepyjama daugiausia ligonių nuraminimui: skiepyjama 21 kartą smagenimis džiovintais 5, 4, 3 dienas.

Kauno Higienos Instituto Pasteur'o stotyje, kurią man teko perimti nuo vokiečių valdžios 1918 metais kartu su visu Higienos Institutu ir vesti Pasteur'o stotį drauge su Institutu laike 3 metų, buvo vartojamas Pasteur'o stotyje metodas, priimtas skiepymams prieš karą Roberto Koch'o institute. Reikalingas Kauno Pasteur'o stočiai pasiutimo ligos virus buvo gautas iš Roberto Koch'o instituto. Roberto Koch'o institutas pasiutimo ligos virus yra gavęs iš Pasteur'o Instituto Paryžiuje. Per Kauno Pasteur'o stotį Lietuvos Valstybė naudojasi didžiuoju Pasteur'o nuopelnu žmonijai, už kurį Pasteur'as yra gavęs „žmonijos geradario“ laipsnį.

Savo privatiniame gyvenime Pasteur'as nieko beveik nežinojo, išskiriant mokslo darbo; jis nežinojo poilsio; nežinojo atostogų; galva jo nuolat buvo pilna mintimis apie mokslo darbą ir tame darbe jis rasdavo ir laimę, ir liksmumą, ir gyvenimo prasmę. Aiškų, kad toks didelis darbas turėjo sunkiai atsiliepti į jo sveikatą. Švenčiant jo 70 metų jubilėjų nuo dienos gimimo, 1892 metais gruodžio 22 d., Pasteu'ras jau buvo ligonis, silpnas senis; jis be ašarų negalėjo klausyti jam teikiamus pasveikinimus iš viso pasaulio kraštų ir negalėjo pats perskaityti iš anksto jo parašytą padėką už jam teikiamą garbę.

Pasteur'as visą savo gyvenimą nelabai interesavosi medžiaginiais klausimais. Jis nereikalavo patento nei vienam savo mokslo išradimui nei nurodytam būdui ligų gydymo; tuo atžvilgiu Pasteura's buvo gryno vandens idealistas. Iš prigimties Pasteur'as buvo didelio temperamento karšta natūra, kuri galėjo ką nors pamylėti ar nekęsti aukščiausiame laipsnyje. Pasteur'o gyvenimas buvo pilnas giliausių kentėjimų drauge ir aukščiausių džiaugsmų; jis viską pergyveno rimtai ir giliai.

Nenuostabu, kad toks asmuo kaip Pasteur'as buvo tikrai religingas. Tą žinia suteikė mums Pasteur'o žentas, jo biografas René Vallery Radot, savo dideliam veikale „La vie de Pasteur" 1909 m. Sulig tuo autoriu, Pasteur'as tikėjęs į žmogaus sielos po mirtimį gyvenimą. Mečnikov'o žodžiais, ir Valley Radot netvirtinąs, kad Pasteura's buvęs religingas katalikų Bažnyčios mokslo prasmėje, nors Pasteur'as užlaikęs bažnyčios papročius, pavyzdžiui, valgęs sausą mastą penktadieniais, kalbėdavęs kartu su savo žmona, kuri buvusi iš tikrųjų labai religinga, vakarinę maldą. Sulig profesoriaus Kostičev'o daviniais, Pasteur'as, būdamas mokslo srityje grynu racionalistu ir pozityvistu, kurs nemėgo maišyti metafizikos elementų su gryno mokslo objektais, ne mokslo gi srityje buvo dievotu kataliku. Sulig paties Pasteur'o prisipažinimo, filosofijos klausimais užsiiminėti Pasteur'as neturėjęs laiko, nes visada buvęs užimtas mokslo darbu. Siela gi Pasteur'o reikalavusi bendravimo su viršgamtiškuoju pasauliu. Griežtas gi Pasteur'o protas tvirtinęs, kad, jeigu savo nuomonės toje srityje nėra, reikalinga eiti paskui daugumos žmonių, sekti tai, kas išsidirbo religijos srityje bėgant amžiams istorijoje; viskas, kas yra individualaus, originalaus religijos srityje, reikalinga nuodugnaus patikrinimo ir negali būti priimta bendrai. Sulig Pasteur'o prisipažinimo, jis taip tikėjęs, „kaip tikėjusi paprasta Bretono kaimietė". Tai buvo reikalinga jo dvasios lygsvarai. Iš to matyti, kad tikyba buvo Pasteur'ui kaip koks vaistas, reikalingas jo natūrai. Mečnikov'o daviniais, kuris buvo Pasteur'o bendradarbiu Pasteur'o Intstitute, Pasteur'as nemėgdavęs kalbų religinėmis temomis, visur reikšdavęs dideliausį tolerantingumą religijos dalykuose.

Kaip pilietis, Pasteur'as buvo didelis patriotas ir labai neapkentė vokiečių, nors atradus Koch'ui vaistą prieš džiovą— tuberkuliną, Pasteur'as, pasiuntė Koch'ui pasveikinimo telegramą. Politikos srityje įtardavo Pasteu'rą esant dideliu monarchistu, nors tas įtarimas nevisai pamatuotas. Pasteur'as lengvai apsiprasdavo su bet kokia valdymo forma, mažai, palyginamai, tesiinteresuodamas politikos klausimais.

Pasteur'as, visą savo gyvenimą mažai tesiinteresavęs savo medžiaginiais klausimais, senatvėje turėjo pakelti nors nedidelį materialį skurdą. Negalėdamas vaikščioti, jis paprašė iš valdžios duoti jam vežimą, kad jis galėtų išvažiuoti iš savo būto savo asmens reikalais. Su dideliu vargu, neatsižiūrėdama į didžiausius Pasteur'o nuopelnus mokslo srityje, valdžia sutiko jam duoti reikalaujamąjį vežimą. Kad kiek pataisius savo medžiaginę padėtį, jau pasenusiam Pasteur'ui prisiėjo dalyvauti valdyboje vieno žemės banko Paryžiuje, už ką taipogi būdavo užsipuolimai ant Pasteur'o, kaip mokslininko. Mečnikov'o žodžiais, Pasteur'o senatvė nebuvusi laiminga; jis visą laiką skaitęs savo rolę nebaigtą ir delto nuolat kankinosi. Jubilėjui pasibaigus, Pasteur'as pradėjo mirti ir 1895 m. rugsėjo 28 kaime Villeneuve l'Etang Pasteur'as pasimirė. Jo kūnas tapo pervežtas į Pasteur'o Institutą Paryžiuje ir tenai palaidotas. Ant jo grabo lentos padėtas charakteringas parašas: „Čia ilsisi Pasteu'ras“. Iš tikrųjų per visą savo ilgą gyvenimą jis nežinojo nei poilsio nei ramumo, bet ir nei vienas žmogus pasaulyje, istorijos bėgyje, nėra padaręs žmonijai daugiau gero, kaip Pasteur'as.

Pasteur'as visą savo, galima pasakyti, šventą gyvenimą, augino žmogaus dvasios galybę, pats būdamas proto ir dvasios galiūnas. Proto ir dvasios srityje mažos ir didelės tautos yra lygios, taigi ir mums lietuviams Pasteur'o gyvenimas lai būna gyvu paskatinimu prie intensyvaus proto ir dvasios darbo mokslo srityje, kurs tik vienas tesudaro amžiną vertybę. Per aspera ad astra.

Kaunas, 1923 m. sausio 15 d.

Iš Kauno ligoninės chirurgijos skyriaus.

(Vedėjas prof. J. Boit).

Pneumatosis cystoides intestini hominis atsitikimas [1]

Dr. Vl. Kuzma (Kaune).

Ta retai pasitaikanti liga, kurioje pastebiamos ant žarnų dujų cistos, vadinama pneumatosis cystoides intestinorum.

Dar rečiau dujų cistos apima dangas (diaphragma), isnaują (omentum), skrandį (gaster), lig. hepato - duodenale, šlapumo puslę ir makštį (vagina).

Pneumatosis cystoides dažniau apsireiškia pas neraguočius gyvulius, kaip pas žmones.

Pirmą kartą pilvo organų pneumatosis cystoides pastebėta dar prieš 100 metų (Cloquet), bet tiksliau pradėta tyrinėti ir plačiau aprašyta tik pabaigoje praeito ir ypač pradžioje dabartinio šimtmečio.

Pneumatosis cystoides intestini hominis ligi šiol pastebėta jau daugiau, kaip 70 atsitikimų. Apie $^2/_3$ tų atsitikimų pastebėta prie operacijų, kiti — prie obdukcijų.

Susirgusių amžius įvairus; daugiausia apie 30 metų.

---

[1] Pranešimas, skaitytas Kauno Medicinos Dr-jos posėdyje 1922 m. XII. 14. su preparatų demonstracija.

Pirmą kartą prie operacijos pneumatosis cystoides intestini hominis pastebėjo dr. **Hahn**, 1899 m.; jis tą atsitikimą demonstravo Berlyno chirurgų sąjungoje.

Klinikoje pneumatosis cystoides intestini diagnozas, gan retai tai ligai esant tikrai dar nei karto nebuvo pastatytas.

Šįmet Kauno ligoninėje mums teko pastebėti vieną pneumatosis cystoides intest. ilei atsitikimų.

Ligonis M. J., 32 metų, darbininkas — namų statytojas. Iš mažens buvęs sveikas, nors netvirtas. Prieš 4 metus pajuto sunkumą po krūtine. Pilvas būdavo išpūstas. Viduriai dažniausia būdavo sukietėję. Apetitas būdavo vidutinis. Valgydavo nemažai skysto valgio. Dažnai raugydavo ir atsirūkdavo rūkštimi. Kosėdavo ir atkosėdavo skrepiių (be kraujo).

Ligonis vidutinio mitimo. Širdis N. ribose; jos tonai aiškūs. Abiejose plaučių viršūnėse girdėti bronchailis kvėpavimas su kiek prailgintu iškvėpavimu. Pilvas išpūstas; sukrėtus pilvo sienas, girdėti skrandžio pliauškėjimas. Skrandžio dugno riba eina maž-daug vidury tarp symphys oss. pubis ir bambos. Apatinio kepenos krašto riba neaiški. Apatinėje pilvo dalyje, daugiau iš dešinės pusės ir prie bambos pastebiamos žymiai išpūstų žarnų vilkstys. Žarnų išsipūtimas pastebiamas taip pat bandant per rectum. Spaudžiant pilvą visas jo plotas kiek labiau skaudus, kaip paprastai.

Tyrinėjant iš skrandžio išimtą valgį, jo dalys rasta gerai suvirintos.

Skrandžio sunkos cheminis tyrinėjimas davė bendros rūkšties 85, laisvos druskos rūkšties — 35.

Šlapumo ir išmatų analizis patologinių davinių nedavė.

Rentgenologiniu tyrinėjimu pastebėta visoje dešinėje pilvo pusėje labai daug dujų. Kepena išrodė lig nustumta į medialės linijos pusę. Perėjimas pro cardia laisvas. Skrandžio išsiplėtimas tipingas atonijai. Skrandis nusileidęs į dubenį. Viršutinė skrandyje esančios kontrastkošės riba pastebiama per skersą pirštą žemiau cristae oss. ilei. Skrandžio peristaltika gana stipri. Perėjimas į duodenum laisvas. Žemiausias skrandžio punktas per skersą pirštą aukščiau symphysis oss. pubis. Po $^1/_2$ valandos skrandis užėmė horizontalę padėtį. Tarpinio sluoksnio skrandžio kontrast-košėje nematyti. Po 2 val. skrandžio padėtis ir forma nepasikeitė. Po 4 valandų skrandyje pasiliko košės gabalas žąsies kiaušinio didumo.

Rentgenoskopiniai daviniai nurodo į gastroptozą, skrandžio atoniją ir rūgimo procesą žarnose.

Turint galvoje gastroptozą, kiek išreikštą skrandžio dekompensaciją ir žymų rugimo procesą žarnose, daryta operacija (prof. J. **Boit**).

Per laparatomiam rasta ant distalinio intest. ilei galo, per 10 cm. nuo valv. Bauhinii, kanapės grūdo, žirnio ir pupos didumo puslelių krūvos, susidėjusios panašiai vynuogių kekelėms ir užimančios tą žarnų dalį, kuri neprijungta prie mesenterium. Puslelių krūvos užima be pertraukos $^1/_2$ metro žarnos. Toje vietoje žarna atrodo lyg suspausta puslelėmis. Skrandis žymiai išsiplėtęs ir nusileidęs žemyn. Čiupinėjant skrandžio, duodenum'o ir pūslelėmis neapimtas plonųjų žarnų sienas, jokių patologinių atmainų jose nepastebėta. Visi kiti pilvo organai taip pat normalinės išvaizdos ir konsistencijos. Tik mesenterium'e pastebėta keletas kiek padidintų limfos mazgų (gilių). (Žiūr. atvaizdą).

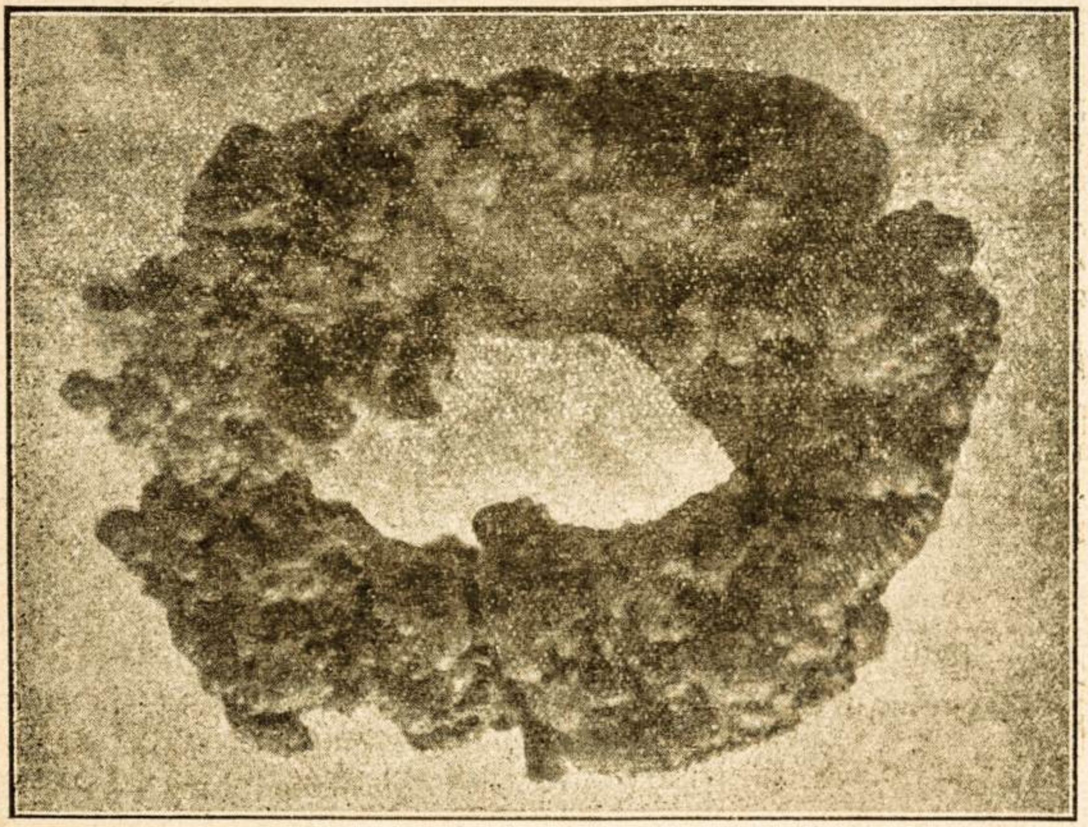

Padaryta puslelėmis apimtos žarnos rezekcija. Gastrojejunostomia nedaryta; jinai rezervuota tolimesniems observacijos tikslams.

Makroskopiniai tyrinėjant išpiautą žarnos preparatą, daugiausia puslelių rasta subseroziniam žarnos sluogsnyje. Atskiros puslelės pastebėtos ir submukoziniam sluogsnyje; jos tokio pat didumo, kaip subserozinės, tik atrodo kiek storesnėmis sienelėmis ir per mucosa mažiau išeina aikštėn; jų randasi daugiausia ties ta žarnos vieta, kur daugiausia susirinkę subserozinių puslelių.

Ta puslelių padėtis patikrinta ir mikroskopu.

Ant serozinės, tarp puslelių, pastebėta keletas gana siaurų ir plonų fibrinozinių plėvelių (įdegimo sekmės, arba išnykusių puslelių liekanos?).

Puslelių dujos nedega. Ištirti tiksliai pusleles ir jų dujas cheminiai ir bakterologiniai mums nepavyko. Bet, remiantis daugumos kitų autorių panašių atsitikimų ištyrimais, mes linkę manyti, kad puslelių dujos nėra produktas tam tikrų bakterijų, patekusių į žarnų sienas. Daugumos autorių atydžiais tyrinėjimais tam tikrų bakterijų nei puslelėse, nei aplink jas esančiuose žarnos audiniuose nepastebėta. Jeigu kur bakterijos ir pasitaikydavo, tai jos būdavo įvairios, ir tų bakterijų produkuojamos dujos visiškai neatatikdavo žarnos puslelių dujų sąstatui (Lindenthal, Dupraz, Miwa ir kt. bandymai).

Paėmę iš mūsų paciento išpiautos žarnos dvi mažas cistas, per laparatomiam inokuliavome jas į jūros kiaulaitės žarnos sieną, prie mesenteriumo. Į kitą tos pačios kiaulaitės žarnos sienos vietą įšvirkštėme su fizioliginiu druskos skiediniu sutrintą puslelių turinį. Po laparatomijos jūros kiaulaitė observuota 40 dienų ir jokių ligos reiškinių nedavė. Po to padaryta jai relaparatomia. Prie relaparatomijos kiaulaitės pilvo organuose jokių kitokių patologinių permainų nerasta, be dviejų žarnos vilkščių serozinio sulipimo, pareinančio iš įdegimo po puslelių inokuliacijos.

Histologinis puslelių ir jomis apimtos žarnos sienų tyrinėjimas davė tuos radinius, kurie plačiau ligą aprašusių autorių panašiuose atsitikimuose jau pastebėti, būtent: puslelių sienos išklotos endoteliu ir kai - kur jų sienose randami gigantiškieji narveliai. Gigantiškieji narveliai pasitaiko taip pat atskiromis grupėmis, pailgų plyšių pavydale (b. limfatiniai plyšiai?).

Aplink kai kurias pusleles ir aplink gigantiškųjų narvelių grupes pastebiamas žymus jungiamųjų audinių išsivystymas. Prie plonasienių puslelių jungiamųjų audinių išsivystymo nėra.

Kai kurie autoriai (Ciechanovski ir kt.) aiškina, kad plonasienės puslelės turi būti jauniausios savo išsivystyme. Prie tų jaunų puslelių sienų lengva rasti subserozinio elastinio žarnos sluogsnio įplyšimus. Kitų autorių pastebėta, kad tais įplyšimais puslelės susijungia su limfos plyšiais. Subserozinio elastinio sluogsnio įplyšimai, Ciechanovskio aiškinimu, išnyksta vėlybesnioje stadijoje, tuomet, kuomet aplink pusleles išnyksta jungiamieji audiniai. Ir iš tikrųjų, toje žarnos vietoje, kur aplink pusleles žymiai išsivystę jungiamieji audiniai, puslelių yra daug mažiau: matyt, jos yra gijimo stadijoje ir, pagalios, nyksta.

Puslelės gali vienodai išsivystyti bet kuriam žarnų sluogsnyje, bet dažniausiai — subseroziniam.

Marchiafav'os pastebėjimu, nors nevisiškai aiškiu, nurodoma, kad puslelės randasi net pačiame seroziniame žarnos sluogsnyje.

Bang ir Roth sprendžia, kad prieš dujų atsiradimą puslelės esti pripildytos skystimu; tik jie tokio puslelių išsivystymo jokiu prirodymu neparėmė.

Kuomet dujos (jeigu jos pagamintos ne bakterijų, tai kuriais nors keliais iš kitur į žarnų sienas patekusios) susirenka puslelių pavydale, tuomet aplink jas gali išsivystyti gigantiškieji narveliai („Fremdkörperriesenzellen") ir jungiamieji audiniai. Čia charakteringa, kad žymaus įdegimo, pavydale polinuklearinių leukocitų atsiradimo indų sienose ir audiniuose, nepastebėta. Pasitaikydavo tik tokių atmainų, kurias iš dalies galima jungti prie chroninio įdegimo („lymphangoite proliférante" Dupraz). Bet daugelis autorių (Roth, Hibler ir kt.) aiškiai nurodinėja, kad jokių įdegimo reiškinių nepastebėję.

Svarstant klausimą, iš kur galėtų dujos patekti į žarnų sienas, pirmiausia tenka manyti, kad jos patenka iš penimojo latako (tractus intestinalis) esant jame locus minoris resistentiae. Literatūroje daugiausia pneumatosis cystoides intestinorum atsitikimų aprašyta kartu su kitais penimojo latako susirgimais, k. a.: tuberculosis, ulcus rotundum, stenosis pyloris et intestinorum, appendicitis ir t. p. Bet eksperimentaliai veikiant mechaniniu insultu (meteorizmu, žarnos sienos sužeidimu) iš žarnos vidaus, iššaukti pneumatosis cystoides dar nepavyko. Tenka pastebėti ir tai, kad puslelių dujų sąstatas kitoks, kaip žarnų dujų.

Vis delto, neradimas tam tikrų bakterijų, kurias galėtų pagaminti puslelių dujas, nevienodas histologinis puslelių surėdymas, kai kurių puslelių sąryšis su limfiniais takais ir, kaip puslelėse, taip aplink jas esančiuose audiniuose ir įdegimo reiškinių nebuvimas, verčia manyti, kad dujos patenka į žarnų sienas, pačios savo spaudimu prasiplėšdamas sau takus, t y. mechaniniu būdu. Tą sprendimą iš dalės patikrina Ciechanovski'o bandymai su triušiais ir šunimis, pas kuriuos jam pavyko, suleidus orą į žarnų subserozinį sluoksnį, iššaukti pnematosis cystoides vaizdą, užsilikusį bent keletą dienų.

Neraguočiuose gyvuliuose pneumatosis cystoides intestinorum daugiausia pastebiama pas kiaules, peniamas karštu maistu ir ypač pieno produktais.

Tenka matyti, jog ne be įtakos pasilieka maistas ir darbas į žmogaus penimąjį lataką, kad būtų tinkamos sąlygos išsivystyti pnematosis cystoides. Nepaprasta fermentacija ir dujų produkcija gali pakenkti penimojo latako sienoms. Mūsų paciento vartojimas daug skysto valgio ir darbas su kirviu rankose, kada dažnai įtraukiama į skrandį (praryjama) daug oro, taip pat galėjo duoti nepaprastą rūgimą ir dujų spaudimą žarnose. Bet iš vieno atsitikimo negalime daryti išvadų. Tenka dėti pastangų, kad geriau ligą ištirti ir kad išanksto galima būtų ją pažinti; tuomet ir jos priežastis nebus taip sunku išsiaiškinti.

Ilgalaikis pneumatosis cystoides intestinorum užsilikimas, matyt, pareina iš nuolat penimam latake veikiančio insulto. Insultui išnykus, pneumatosis cystoides gali, kaip dabar jau pastebėta, spontaniniai išgyti (Lany, Neudörfer).

Kadangi 70% pneumatosis cystoides intestinorum atsitikimų pastebėta kartu su kitais penimojo latako susirgimais, tai dažniausiai tenka vartoti operatyvį gydymą tiems kitiems susir-

Lietuvos TSR
BIBLIOTEKA
Centrinė Valstybinė
158442

gimams (k. a.: ulcus rotundum, ileus, stenosis pyloris etc.) prašalinti. Nesant kitų ligų reiškinių, pneumatosis cystoides intestinorum galima palikti savaime gyti.

Literatūra: 1) Hahn. Deutsch. medic. Wochenschr. 1899 .40 N. 657 p. p.
2) Kuskov. Bolničnaja gazeta Botkina 1891. 7 – 14 okt.
3) Kadjan. Ruskij chir. Archiv. 1902. t. b. 1103 p. - p
4) Mira Zentralbl. f. Chirurg. 1901. 16 N. 42 7 p. - p.
5) Klein. Zentralbl. f. Gynaekol. 1891.
6) Ciechanowski. Przegląd Lekarski 1904. 1, 2, 3 N.
7) Migane. Archiv. f. klin. Chirurg. Bd. 95. H. 2.
8) Hey (Königsberg). Deutsch. Zeitschr. f. Chir. 1920. 154. H. $^3/_4$.
9) Neudörfer (Hohenems). Zentralbl. f. Chir. 1920. 49 N.
10) Wanach (Dorpat). Arch. f. klin. Chir. 1922. 119. H. 2.
11) Schulte (Köln). " " " " " 120. H. 1.
12) Kiti orig. straipsniai, referatai ir rankvendžiai.

Iš Kauno ligoninės chirurgijos skyriaus.

Folikuliarinė dantų cista.[1]

Dr. Vl. Kuzma (Kaune).

1. Ligonė N., 18 metų amžiaus. Iš mažens jokiomis ligomis nesirgusi. Prieš tris metus pas ją pradėjo tinti dešinės pusės veidas ir viršutinieji dantų smagenys. Skaudėjo tos pačios pusės viršutinieji dantys. Dantų gydytojas ištraukė vieną klibantį dešinės pusės viršutinį iltinį dantį. Po to skausmai kiek sumažėjo, bet patinimas visiškai neatslugo. Po $^1/_2$ metų ligonė pastebėjo, kad iš ištraukto danties vietos eina pūliai; veido patinimas darėsi nuolat žymesnis. Kreipėsi prie gydytojo, kurs numatė užsilikusią danties šaknį ir patarė ją prašalinti. Šaknį betraukiant, iš viršutinio žando išleista nemažai pūlių. Žando patinimas ir pūliavimas nepranyko. Pernai rudenyje ligonė buvo gydytojo atsiųsta į Kauno ligoninę, kad prašalinti žandikaulio šukę (sekvestrą).

Ligonė gero mitimo. Širdyje, plaučiuose ir kt. kūno organuose nukripimų nuo N. nepastebėta. Per dantų smagenų fistulą zondu apčiuopta žandikaulio plika dalis. Operacija daryta ambulatoriniai. Atidengtos viršutinio žando smagenys ir rasta ties ištraukto danties vieta pliko kaulo skeveldra. Tą nemažą pryšakinę žandikaulio sienos skeveldrą prašalinus, įeita į cav. Highmori ir ten, gilumoje, užtiktas įaugęs dantis. Burnoje truko, be ištraukto dešinės pusės viršutinio iltinio danties, dar vieno dešinės pusės viršutinio mažojo krūminio (praemolaris) danties. Tas mažasai krūminis dantis buvo atsilikęs augime ir davė cistą in cav. Highmori. Dantis iš cistos prašalinta. Gauta išduba tamponuota jodoforminiu tamponu Partsch'o būdu. Ligonė pasveiko. Patinimas išnyko.

---

[1] Pranešimas, skaitytas Kauno Medicinos D-jos posėdyje 1922 XII. 14. su ligonės demonstracija.

2. Ligonė M., 20 metų amžiaus, sveikos šeimynos narys. Prieš 4 metus persirgusi ispanų gripu. Dabar serga 10 mėnesių. Iš pradžios po truputį tino dešinės pusės apatinis žandas; skausmų ligonė nejautė. Nuo sutinimo iškrypo vienas krūminis dantis, ir tada po truputį pradėjo žandas skaudėti. Iškrypęs dantis buvo pašalintas, bet žandas skaudėti nepaliovė. Praėjus kiek laiko, iš ištraukto danties vietos pradėjo eiti pūliai. Prieš du mėnesiu ligonė davė ištraukti ir kitą krūminį dantį. Bet nedidelis žando skausmas ir pūliavimas pasiliko ligi šiol. Ligonė priimta į ligoninę.

Ligonė gero mitimo; širdyje, plaučiuose ir kt. jos vidurių organuose patologinių reiškinių nepastebiama. Veidas asimetrinis. Iš dešinės veido pusės, ties angulus mandibulae, pastebiamas arti žąsies kiaušinio didumo patinimas. Čiupinėjant patinimo vietoje oda ir visi kiti ant žandikaulio audiniai paslankūs. Ties patinimo vieta ant išorinės ir iš burnos pusės užčiuopiamas žymiai išsipūtęs žandikaulis. Burnoje iš dešinės pusės apatinio žandikaulio trūksta dviejų ištrauktų didžiųjų krūminių ir išminties danties. Paspaudus dantų smegenys ties žandikaulio išsipūtimo vieta, prie mažųjų krūminių dantų, išeina kiek pūlių. Ant rentgenogramos pastebiama: žymiai išsipūtus dalis corpus et ramus mandibulae dextri; išsipūtimo vietoje žandikaulio sienos plonos; viduje žandikaulio išsipūtimo ir netoli angulus mandibulae matyti užsilikęs išminties dantis. Operacija prie vietinės anestezijos, padarytos novokainu: — Iš burnos pusės, pašalinus visą ploną išorinę žandikaulio sieną, ištraukus užsilikusį išminties dantį ir išvalius cistos dugną, gauta išduba tamponuota jodoforminiu tamponu Partsch'o būdu. 14 dieną po operacijos tamponas visiškai prašalintas. Patinimas atslūgo. Pūliavimo prie mažųjų krūminių dantų nebėra; tie dantys nebekliba. Veidas simetrinis.

Iš padaryto cistos sienos mikroskopinio preparato matyti, kad ją sudarė jungiamieji audiniai, iškloti epitelium'u.

Folikuliarinė dantų cista — yra kūno išsivystimo trūkumas, kurs apsireiškia pas jaunus individus, ypač po antros denticijos. Tas palyginti retas cistos atsiradimas dažniau paliečia apatinį žandikaulį, kaip viršutinį.

Cista pasidaro iš danties folikulo, užsilikusio žandikaulio viduje. Neprasikalęs dantis gali žandikaulio viduje visiškai normaliai augti, arba savo išsivystyme kiek nuo normos nukrypti. Tokiu būdu, kartu su folikuliarine cista žandikaulyje visada randasi užsilikęs dantis, arba jo neišsivysčiusi liekana. To danties užsilikusio žandikaulio viduje trūksta burnoje. Gan pamažu augdama, cista nuolat plečia žandikaulį, daugiau iš silpnesnės išorinės jo pusės, kaip iš viduinės. Išplėstas kaulas atrofuoja, jo sienos plonėja ligi tol, kad spaudžiant į jas pasidaro įdubimas ir įdubimo vietoje jaučiamas traškėjimas (pergamento traškėjimas). Epitelium'u (liekana emaliaus epitelıaus — Partsch, v. Brunn, Braicev) išklotoje cistoje randasi serozinis skystimas su riebalinai degeneruotais narveliais ir cholesterino kristalais. Ypatingų skausmų cista nesudaro, kol neinfekuota ir nepradeda pūliuoti.

Viršutiniam žandikaulyje folikuliarinė cista dažniausiai įauga į Highmor'o antrą. Folikuliarinės cistos gali išaugti gan didelės, ir jose randama daugybė virškomplektinių dantų (König, Hildebrant).

Kai kada gerybinė folikuliarinė dantų cista virsta į blogybinę cistosarcomą.

Statyti folikuliarinės cistos diagnozą sunkiau iš pradžios, kol dar storos kaulo sienos. Cistai išaugus, esant plonoms jos sienoms ir pergamento traškėjimui, galima padaryti probatorinę punkciją ir ištraukti balzganai gelsvą cistos skystimą, jei jis nepūliuotas. Reikia kreipti dėmėsį į tai, kad dažniausiai cistos atsiranda po antros denticijos arba po pirmųjų dantų prasikalimo. Folikuliarinės dantų cistos diagnozą tenka skirti nuo kitų centralių žandikaulio susirgimų ir navikų (pav.: mielogeninė sarkoma, aštrusai žandikaulio įdegimas, dantų šaknų cista, cistoma, odontoma, fibroma, myxoma, chondroma etc.). Tikrą diagnozą galima gauti Rentgen'o spindulių pagalba.

Vartojant operacinį cistos gydymą, prognozas neblogas.

Tinkamiausis folikuliarinės cistos operacijos būdas yra Partsch'o pasiūlytas, t. y. iš burnos pusės išorinės cistos sienos platus atidarymas (jos prašalinimas), cistos išgrandymas, joje esančių dantų prašalinimas ir, pagalios, padarytos išdubos tamponacija tokiu būdu, kad tamponu įspausta burnos gleivinė galėtų suaugti su cistos sienų epitelium. Po 2 sąvaičių tamponas prašalinamas ir šoninė buchta paskiau gali visiškai užsipildyti.

Savaime suprantama, kad geriau daryti operacija ankščiau, kol cista neišaugusi, nedeformavusi žandų ir kol dar stiprios žandikaulio sienos. Ankstybinė cistos operacija taip pat galima išgelbėti keletą dantų. Ir klibantiems dantims esant, galima juos išgelbėti, jei savu laiku atkreipti dėmėsį į žandikaulio susirgimą.

Referatai.

I. Patologija.

1. *M. Askanazy.* — **Zur Pathogenese der Magenkrebse und ueber ihren gelegentlichen Ursprung aus angeborenen epithelialen Keimen in der Magenwand.** (Del skrandžio vėžių patogenezo ir apie jų priepuolamą atsiradimą iš įgimtų skrandžio sienoje epitelialių mazgų (gemelų) (D. m. W. š. m. 1 ir 2 Nr. Nr.).

Jau 1908 m. *Askanazy* buvo rašęs apie įvairius atsiradimo būdus įgimto audinių pertekliaus, randamo organuose kaip priepuolamos inkliuzijos (Beitrage zu den Beziehungen zwischen

Misz — und Geschwulstbildung" Tübinger Arbeiten IV. 433.),—referuojamame straipsny tas pats autorius, trumpai paminėjęs svarbiausius neoplasmų patogenezo punktus (pradinės medžiagos variacijos, histogenezo bėgis, morfogenezo atmainų sąlygos, lokalizacijos sprendžiamieji faktoriai, pagalios funkcionaliai susirgusiojo organo reiškiniai), apsistoja ties pradine skrandžio vėžių medžiaga. Bendrai manoma (nors tas dar ir nevisai įrodyta), kad skrandžio vėžys gali išaugti tiktai iš atsimainiusio epitelio — iš *atipingų* epitelio formacijų (chroninis gastritas, adenomos, polypai, ulcus rotundum i. f. p.). Autorius kreipia ypatingo dėmėsio į embrionales, įgimtas, randamas skrandžio sienoje inkliuzijas, kurias sudaro dažniausiai arba įaugusi skrandžio gleivinė, arba accesorinė pancreas, arba pagaliaus (gana retai) Brunner'o liaukos. Šios inkliuzijos randamos drauge su *tulžies puslės agenezija*. Tokie atsitikimai yra įdomūs, kaip gilaus atavizmo reiškinys ir svarbūs tuomi, kad tokie, lokalizacija ir kiekiu normai neatatinkantieji įgimtieji audinių mazgai neretai tampa pradine vėžio medžiaga. Įdomu, kad panašių inkliuzijų galima gauti ir dirbtinai, įauginant į skrandžio sieną tam tikrus audinių gabalėlius. *Mackevičaitė.*

II. Vidujinės ligos.

1. *Dr. Weverinck.* — **Ueber intraperitoneale Infusionen.** (Apie intraperitoneales infuzijas). (Deutsche med. Woch. 1922 m. 47 Nr.).

Intraperitonealės infuzijos anksčiausia buvusios pavartotos Amerikos gydytojų. Vėliau minimos infuzijos buvusios pavartotos Vokietijoje, ypačiai *Weinberg'o*. *Renz* siūląs intraperitonealę infuziją prie visų intoksikacijos formų, šarpioje formoje apsireiškiančių. Jis vartojęs infuzijoms normosalio skiedinį.

Akademijos Vaikų klinikoje Düsseldorfe intraperitonealės infuzijos buvusios pavartotos 72 ligoniams, kuriems buvę padaryta daugiau negu 100 infuzijų prie dizenterijos, atrofijų ir prie ligų su organizmo vandens nustojimu. Injekcijoms vieta autoriaus nurodoma vidurys linijos, pravestos tarp bambos ir kairiosios spina ossis ilei ant. sup., padarius dezinfekciją alkoholiu arba eteru ir jodu. Kaipo instrumentarijų autorius naudojąs 100—200 gramų švirkštą, ilgą adatą su trumpai nušlifuotu galu ir rezinos triūbelę švirkštui su adata sujungti. Odos perpiovimą skalpeliu autorius laikąs nereikalingu. Išpalengvo praduriama oda ir audiniai, kol nebus pajaustas peritoneumo pradūrimas. Infunduojama 100—200 gramų skiedinio; senesniems vaikams įleidžiama ligi 400 gramų skiedinio. Kaipo skiedinį infuzijai, autorius naudojąs fiziologinį druskos skiedinį arba 10% vynvuogių cukraus skiedinį, nuo kurio autorius nematęs ypatingų privalumų. Šoko, kollapso, ypačiai peritonito niekada nebuvę pastebėta, nors kai kuriuose atsitikimuose buvę daromos sekcijos. Injekcijos vieta paprastai nesopanti ir po infuzijos daugiau nepastebiama Skiedinys po infuzijos negreitai rezorbuojamas: po 24 val. dar galima rasti skiedinys in cavum peritonei. Aišku, kad instrumentarijus ir skiedinys turį būti naujai sterilizuotas. Prie skiedinio, reikalui esant, galį būti pridėta adrenalinas arba coffeinas atatinkamose — ne didesnėse negu maksimalės — dozėse.

Autorius gydęs intraperitonealėmis infuzijomis 72 ligoniu: iš jų 60 mirę ir tiktai 12 pagyję. Tiktai labai sunkiuose atsitikimuose reikią vartoti intraperitonealės infuzijos, nes intraperitonealės infuzijos nėra vaistu gyvybei išgelbėti.

Dr. M. Nasvytis.

2. *Prof. H. Strauss* (in Berlin). — **Urämie und ihre Behandlung.** (Uremija ir jos terapija). (Deutsche Med. Woch. 1922 m. Nr. 52).

Autoriaus nuomone, yra du simptomo-kompleksu prie uremijos. Uremijos simptomo-kompleksas, kuriame reiškiasi mėšlunginiai trukčiojimai, pasitaiko prie aštriųjų uremijos formų; uremija be trukčiojimų būna dažniausiai prie chroninės uremijos. Uremija su trukčiojimais apsireiškia galvos sukimusi, galvos sopėjimu ir vėmimu. Trukčiojimai pasireiškia arba pavienėje formoje, arba būna jų daug. Galutinoje stadijoje būna koma. Pakilsta kraujo spaudimas ir temperatūra. Trukčiojimų uremijos forma būna dažniausiai pas jaunus pacientus, bet pasitaiko ir pas senus. Simptomas Babinskio būva dažniausiai išreikštas. Kaip ekvivalentus uremijų su trukčiojimais, galima pastebėti amaurozis, afazija. Tyrinėjant kraują, padidėjimo užsilikusio azoto kiekio negalima pastebėti. Dažnai pastebiama hydremija. Šituose atsitikimuose prognozas būna paprastai geras. Jeigu priepuoliai dažnai kartojasi, gali ištikti ir exitus.

Prie antros uremijos formos uremijos reiškiniai pasireiškia išpalengvo: mieguistumas, nusilpnėjimas. Dažnai pasireiškia dispepsijos reiškiniai, apetito trūkumas, galvos sopėjimas ir vėmimas. Būna ir diarėja kartu su troškimu. Pavieniuose atsitikimuose būna dyspnoë. Kituose atsitikimuose pasitaiko cerebraliai apsireiškimai — sąmonės nustojimas, mieguistumas, arba koma. Būna neuralgijų reiškiniai ir pruritus. Kuomet pastebiama insuficientia cordis, tuomet yra kardialė uremijos forma. Uremijos forma be mėšlunginių trukčiojimų pasitaiko dažniausiai prie susiraukšlėjusio inksto, prie aštrių nefritų ir prie ilgai užsitęsusių anurijų. Pastebiama šie klinikiniai simptomai: šlapumo žemas palyginamas svoris ir dažniausiai aiški spalva; šlapumo kiekis gali būti ir nesumažėjęs; kaipo pašalinis apsireiškimas, būna neuroretinitis; pastebiamas veido išblyškimas; dažniausiai būva pakilęs kiekis užsilikusio kraujuje azoto. Pasitaiko angio-sklerotiški cerebraliai insultai pas arterijo-sklerotikus. Patogenezas uremijos, ypačiai nefrogenės eklampsijos, nėra dar visai aiškus. Prognozas prie nefrogenės eklampsijos yra geresnis, kaip prie tikrosios eklampsijos.

Terapijos atžvilgiu klausimas yra gana aiškus prie angiogenių cerebralių insultų ir prie tikros uremijos. Prie pirmos rūšies priepuolių pakanka ramumo, neerzinančios dietos, paprastai kaip arterijo-sklerozą gydant. Gydant tikrus uremijos priepuolius, pirmon eilėn reikia pasirūpinti, kad prašalinus intoksikacija ir sustiprinus širdies veikimas Intoksikacijos prašalinimui kraujo leidimas vaidinąs labai didelę rolę. Sunkiuose atsitikimuose patariama nuleisti ligi pusės literio kraujo. Reikia pasirūpinti duoti organizmui reikalingas kiekis skystimo; dieta paprastai kaip prie nesustabdomo vėmimo. Jeigu ligonis negali per būrną imti skystimo, siūloma daryti lašų klizmas iš 200 cm 250 cm. skystimo. Siūloma ligi minimo sumažinti kiekis vartojamos druskos. Autorius ir po kraujo leidimo vartoja cukraus skiedinius intraveninėms infuzijoms (200 kub. cm. $20^{0}/_{0}$ skiedinio vyninio cukraus).

Pasidarius edemoms, turi būti padaryta punkcija. Nuo prakaitavimo procedūrų autorius nematęs gerų pasekmių; prakaitavimo procedūrų laiku pasiūloma ligoniui duoti daug skystimo. Reikia pasirūpinti tinkamai vidurius paliuosuoti. Ypatingas dėmėsis turi būti kreipiamas į širdį; siūloma cardiaca vartoti intraveniniu būdu; diuretica dažniausiai neduoda didelio veikimo. Retkarčiais prie didelio vėmimo siūloma naudotis sedatyva ir narkotika. Ypatingas dėmėsis turi būti kreipiamas į burnos švarumo palaikymą.

Prie nefrogenės eklampsijos formos didelę rolę vaidina kardiaka ir ypačiai narkotika; kaipo sedatyva siūloma naudotis liuminaliu. *Volhard* prie nefrogenės eklampsijos siūlo liumbalę punkciją. Nuo inkstų dekapsuliacijos uremijos laiku autorius nematęs labai didelių teigiamų rezultatų. *Dr. M. Nasvytis*,

III. Chirurgija.

1. *Hilgenreiner*. — **Beitrag zur Wunddiphterie und deren Behandlung.** (Apie žaizdų difteriją ir jos gydymą). (Deutsch. Zeitschr. f. Chir. 1922. Bd. CL XX. H. 1—4.)

Autoriaus pastebiama, kad norint pastatyti žaizdų difterijos diagnozą, reikalinga rasti, be bacilų, dar nors vieną dviejų simptomų, būtent žaizdų apsidengimą plėvėmis, arba jų palinkimą negyti. Difterijos bacilų radimas žaizdose nėra identinis žaizdų difterijai.

Įvairūs procesai žaizdose gali būti suprasti, kaip žaizdų difterija.

Pilkas gyvojo sidabro tepalas yra gerai įvertintas, kaip tikslinga priemonė žaizdų difterijai gydyti. *Kuzma.*

2. *F. Port* (Augsburg). — **Ueber Wundscharlach.** (Apie žaizdų skarlatiną) (Münch. Med. Wochenschr. 1922. 49 Nr.).

Po operacijų pastebėta daug skarlatinos atsitikimų, ypač žaizdų skarlatinos pavydale (paraudimas bei išbėrimas prasideda pirmiausia aplink žaizdą). Prie apkrečiamybės gali būti svarbesnį vaidmenį vaidina kontaktinė infekcija, kaip infekcija oru.

Kuzma.

3. *E. Enderlen* (Heidelberg) u. *E. Redritz* (München). — **Zur operativen Behandlung des chronischen Magengeschwueres** (Apie operatyvį chroninės skrandžio opos gydymą). Münch. med. Wochentschr. 1922, 49 Nr.).

Visi vartojamieji skrandžio opos operacijos būdai, reikalui esant, tinka, bet geriausios sekmės duoda skrandžio opos ekscizija.

4. *H. Finsterer* (Wien). — **Erfolge bei Operationen wegen akuter Magen — und Duodenalblutungen** (Operacijų sekmės prie skrandžio ir duodenumo kraujoplūdžių). (Wien. klin. Wochenschr. 1922. 47 Nr.).

Autorius nusistatęs prieš įsivyravusią nuomonę, kad prie skrandžio ir duodenumo kraujoplūdžių neva reikią operuoti tik tuomet, kuomet vidaus terapija nebeveikianti. Prieštaravimai, kurie buvo išreikšti prieš ankstybinę operaciją, nėra nesugriaunami. Visų pirma ne taip retai pasitaiko mirtis del kraujoplūdžio, kaip ligi šiol buvo manyta. Suvesdami į kruvą įvairių prozekturų gavinius, Finsterer pastebėjo, kad 21,4% mirties prie atdarų opų tenka kraujoplūdžiui. Antra vertus, statistika neduoda tikro vaizdo vidaus ir chirurginio gydymo, nes medžiaga yra visiškai nepalyginama. Prie ankstybinių operacijų Finsterer turėjęs tik 5% mirtingumo; tokiu būdu mažesnį %, kaip prie vidaus terapijos. Opos ekscizija yra geriausia priemonė kraujoplūdžiui sustabdyti. Prie anemijos reikia atydžiai pravesti pooperatyvį gydymą, pritaikinant visas vidaus terapijos priemones.

Kuzma.

IV. Rentgenologija.

1. *Kneier* (Breslau). — **Beitrag zur Röntgenbestrahlung tuberkulöser Halslymphdruesen.** (Del švitinimo R-spinduliais tuberkuliozinių kaklo limfos liaukų). (Berl. kl. W. 1920 m. 21 Nr.).

Kaklo limfos liaukų tuberkulioziniai susirgimai, teisingai pastebi autorius, vis dar daugelyje atvejų esti gydomi operatyviu būdu. Jo nuomone, tą ligą reikėtų gydyti išimtinai Rentgeno spinduliais, o operuoti tiktai tada, kada nepasiduoda R-terapijai. Tokie atsitikimai, autoriaus patyrimais, esti labai reti (nedaugiau 2% visų susirgimų). Įvardytieji susirgimai dažnai išgija po 2—3 švitinimo seansų, bet kartais laikosi daug atspariau. Yra atsitikimų, kad pagerėjimai įvyksta tiktai po 7—8 švitinimų. Todel autorius pataria, nesulaukus matomų pagerėjimų po 5—6 švitinimų, švitinti dar porą kartų, bet, negavus pagerėjimo ir po 8 švitinimų, operuoti.

Švitinimų technika: S. H. S. R-lempa po 3 mm. al. 20 X kas 4 sąvaites. (Nurodytoji autoriaus R-spindulių dozė yra perdidelė. Leidus tokią dozę galimą gauti stipria odos eritemą ir limfos liaukų ištinimą. O gydant t. b. c. limfomas, tas visai nėra reikalinga. Daugelio patyrusių rentgenologų nuomone, tuberkuliozinius limfos liaukų susirgimus yra geriau gydyti mažomis R-spindulių dozėmis. Referentė). *Kalvaitytė.*

V. Bakteriologija.

1. *Claus W. Jungeblut.*—**Ueber die bakterizide und entvicklungshemmende Kraft des Aethers. Ein Beitrag zur Frage der Aetherbehandlung der Peritonitis.** (Apie baktericidinę ir sulaikančią vystymąsi etero jėgą). (Zentralbl. f. Bakter 1922, 88 B. 7—8. H.).

Autorių nuomonė skiriasi del etero, kaip priešbakterinio įrankio, vartojimo reikšmės kai kurioms pilvo ligoms, pav. peritonitis, reikalingoms chirurginės pagalbos. Kadangi šį įrankį ėmė vartoti, įleisdami jį į peritoneum pirmą neištyrę eksperimentiniu būdu, tai autorius, norėdamas užpildyti šią spragą ir, pasiremdamas eksperimentiniais daviniais, įvertinti jo tinkamumą ar netinkamumą, padarė visą eilę tyrinėjimų, kad tuo būdu sužinojus šio preparato veikimą kai kurioms bakterijoms; be to, jis stengiasi daryti savo bandymus tokiose sąlygose, kurios esti, vartojant eterą aukščiau nurodytoms ligoms gydyti. Autoriaus tyrinėjimai labiausiai liečia tas bakterijas, kurios dažniausiai iššaukia peritonitą. Tyrimai susideda iš dviejų grupių. Pirmai grupei priklauso tie tyrimai, kurie liečia baktericidines etero ypatybes; antrąjai grupei priklauso tie tyrimai, kurie liečia etero ypatybes, sulaikančias bakterijų augimą. Kiekvienos grupės tyrimai dar skiriami į dvi dalis. Vienoje dalyje daromi bandymai su bakterijomis skystoje maitinimo medžiagoje, antroje dalyje — kietoje maitinimo medžiagoje.

Buvo tyrinėjama etero veikimo įtaka šioms bakterijoms: B. coli, pneumococcus, stpeptococcus, staphylococcus albus ir aureus. Bandymams buvo imama Aether puriss. pro narcosi. Į buliono kultūrą paimtą iš 9 k. c., buvo pridėta po 1 k. c. etero. Vamzdeliai buvo sukratomi, paskui, uždarius guminiais kamščiais, jie buvo statomi 37⁰ temperatūroje ir lygiagrečiai kambario temperatūroje. Paskui protarpiais buvo pernešama kultūra, 1—2 platinos kilpelių kiekyje į nuožulną agarą ir buljoną. Pasirodė, kad etero veikimas, kuris tęsėsi kelias valandas, prie abiejų temperatūrų bakterijoms nekenkė. Ilgiau veikiant eterui, buvo pastebėtas augimo susilpimas; kambario temperatūroje šitas susilpimas buvo mažiau pasireiškęs, negu 37⁰ temperatūroje.

Kadangi etero veikimas pasirodė esąs silpnas, tad autorius manęs, jog tatai pareina nuo to, kad etero buvo paimta labai maža, o taip pat ir nuo to, kad mažas vamzdelio paviršiaus plotas neduoda galimybės bakterijoms pakankamai su juo susisiekti. Norėdamas patikrinti pareikštą spėliojimą, jis paėmė vienos paros buliono kultūras su aukščiau paminėtomis bakterijomis, kiekvienų po 5 k. v., pridėjo tokį pat kiekį etero, paskui išliejo į sterilines lėkšteles Petri ir gerai viską išmaišė. Po to vienos lėkštelės buvo statomos 37^0 temeratūroje, kitos — kambario temperatūroje ir paskui buvo pernešamos kultūros. Pasirodė, kad lėkštelėse, pastatytose 37^0 temp., B. coli ir streptococeus per 15 min., pneumococcus per 30 min. buvo užmušti. Nors stafilokokai ir likdavo gyvi net praslinkus parai, tačiau mažai tepaaugėdavo. Kambario temperatūroje etero baktericidinis veikimas pasirodė esąs žymiai silpnesnis.

Pastarosios rūšies rezultatai buvo gauti dar kitu būdu. Vietoje bulioninės kultūros buvo imamos agarinės tų pačių bakterijų, buvo nuplaujamos virintos druskos fiziologiniu skediniu. Prie nuplautų kultūrų buvo pridedama toks pat etero kiekis, paskui šitas mišinys supilstomas buvo į Petri lėkšteles, kurios buvo statomos 37^0 ir kambario temperatūroje. Iš čia padaryti įvairiais laikais pernešimai į agarą ir bulioną davė tolyginius rezultatus, kaip pirmesniuose bandymuose.

Toliau buvo daromi tyrimai, kad ištyrus etero garų veikimą bakterijoms. Šiam reikalui autorius imdavo marlės sklypelius, suvilgindavo juos bulioninėmis kultūromis B. coli, streptococcus ir staphylococcus ir įdėdavo į tam tikrą aparatą, kur ir būdavo leidžiami etero garai 45^0 temper. Paskui buvo daromi pernešimai iš paimtos medžiagos į agarą ir bulioną. Pasirodė, kad B. coli ir streptococcus žuvo po 10 min., staphylococcus paliko dar gyvi ir po 30 min. Bandymų rezultatai prie tiesioginio etero veikimo agarinėmis aukščiau paminėtų bakterijų kultūromis pasirodė esą tolygus su pirmesniųjų bandymų rezultatais. Taigi šitie tyrinėjimai parodo, kad eteras turi silpną baktericidinį veikimą.

Norėdamas sužinoti etero ypatybes, sulaikančias bakterijų augimą, autorius sudaręs įvairaus stiprumo etero mišinius bulione ir į kiekvieną mišinį įdėjo aukščiau paminėtų bakterijų kilpelę agarinės kultūros (vienos paros). Praslinkus 24 val., iš vamzdelio buvo pernešamos kultūros į nuožulnų agarą. Pasirodė, kad skystose maitinimo medžiagose visiškas augimo sustojimas B. coli ir streptokokų būvo pastebiamas tik prie 5—$6^0/_0$, pneumokokų prie $8^0/_0$ etero tirpinio. Kai del etero garų įtakos bakterijų augimo sustojimui tai pasirodo, kad tas sustojimas pastebiamas eterui veikiant prie 45^0 temper.

Taip pat bakterijų augimo sustojimas pastebiamas, veikiant eterui bakterijoms, išaugusioms kitose maitinimo medžiagose.

Autorius, pasiremdamas savo tyrinėjimais, prieina išvadų: kadangi eteras turi labai silpną baktericidinį veikimą bakterijų atžvilgiu, iššaukančių peritonitą, tad jis šituo atžvilgiu neturi praktinės reikšmės. Bet kadangi eteras turi aiškiai pasireiškusios galios sulaikyti bakterijų augimą, tad įleidimas jo į peritoneum yra tikras įrankis nuo gręsiančių ir prasidedančių peritonitų.

Jurgeliūnas.

VI. Akių ligos.

1. *W. Erben* (Prag). — **Der Einfluss der Milchinjektionen bei der Bindehautgonorrhöe dcr Neugeborenen.** (Pieno injekcijų veikimas į naujagimių akių gonoreją). (Klin. Monatsbl. f. Augenheilk. Bd. 69, Oktober, 1922).

Prof. A. **Elschnig'o** universitetinėje klinikoje Pragoje laike pastarųjų ketverių metų buvę 45 gonoroinės naujagimių akių blenorejos atsitikimai, kurių 25 buvo gydomi pieno injekcijomis ir 20 be pieno. Injekcijoms buvo vartojamas šviežias pienas, gaunamas iš klinikos ūkio vadybos. Jis būdavo 3 minutes virinamas stiklinėje kolboje. Švirkščiama būdavo 1—3 ccm. intragluteaiiai, rečiau pektoraliai. Augščiausiai pakilusioji temperatūra buvo 39^0; nė karto nebuvo infekcijos. Visuomet būdavo vartojama ir lokalė terapija: kasdien 1 kartą lašai $1^0/_0$ Arg. nitr. ir kas $^1/_4$—1 valandą plovimas praskiestu $KMnO_4$.

Rezultatų santraukoje autorius radęs, kad atsitikimų grupėje be pieno injekcijų bakterijų nebelikdavę vidutiniai po $12^1/_2$ dienų, gi grupėje su pieno injekcija tik po 15 dienų. Sekrecija išnyksta pirmojoje grupėje po 14 ir antrojoje po $13^1/_2$ dienų. Ragenos komplikacijos turėjo blogą išeitį pirmojoje grupėje 62, $5^0/_0$ ir antrojoje grupėje 41, $6^0/_0$ visų atsitikimų. Autorius pažymi, kad akyvaizdoje daugelio pagarsintų gerų pieno injekcijos sekmių akių blenorejos atsitikimuose galima buvę manyti radus tobulesnį gydymo būdą, tačiau prof. Elschnig'o klinikos patyrimais ta viltis nepasitikrino, ir pieno injekcijos naujagimių akių blenorejos atsitikimuose galėtų būti patartinos nebent tik gręsiant, arba jau turint ragenos komplikaciją.

Avižonis.

2. *E. Nowak* (Wien). — **Ueber das Ponndorf=Verfahren bei den phlyktänulären Augenerkrankungen.** (Apie Ponndorf'o skiepymų veikimą į akių flikteninius susirgimus). (Iš I akių klinikos Vienos Univ-to). (Zeitschr. f. Augenheilk. Bd. IL. 1922. Oktober, 1922).

Autorius yra vartojęs Ponndorf'o gydomąjį metodą pusėje šimto ekceminių akies susirgimų atsitikimų ir, pagarsindamas kelias priepuolamas ligų istorijas, pažymi, kad Ponndorf'o skiepymo veikimas būdavęs labai įvairus: kartais jis veikdavęs labai gerai, kartais nėmaž neveikdavęs. Aiškaus akių ligos pablogėjimo nėsąs pastebėjęs, tačiau į bendrąjį organizmo stovį kelis kartus buvę be abejonės blogai atsiliepę. Gero veikimo matęs nedaugelyje atsitikimų sunkiose ir lengvose ligos formose. Daugumoje atsitikimų veikimas būdavęs silpnas arba jo nėmaž nebūdavę. Ir kitais atvejais būdavę recidivų. Kartais Ponndorf'o skiepymas pradėdavęs daryti geros įtakos tik po daugelio pakartojimų, bet atsitikdavę, kad pradžioje gerai veikęs vėliau jis nustodavęs daryti įtakos akių susirgimui ir nieku būdu nebuvę galima įspėti, ar ir kada reikia paliauti skiepijus ir, apskritai, kiek laiko tą skiepymą reikia tęsti.

Autorius nepataria kalbamąjį metodą vartoti tokiais flikteninių susirgimų atsitikimais, kada esti aktingas vidujinis tuberkuliozo procesas, nes Ponndorf'o metodas, viena, neduoda galimybės taisyklingai veikti į imuniteto reiškinius organizme, antra, flikteninių susirgimų atsitikimais dažnai esti didelis opumas tuberkulinui, kuris pareina nuo veiklios organizmo kovos su tuberkuliozo infekcija. Gi pirmoji tuberkulino era sako, kad nėra leistina minėtąją atsiginamąją kovą trikinti įleidžiamomis organizman tuberkulino dozėmis. Vartojant Ponndorf'o metodą flikteniniuose akies susirgimuose, autorius, pabrėždamas, pataria nepamesti nė vienos lokalių gydomųjų priemonių.

Kadangi Ponndorf'o metodas yra gydytojams praktikams labai lengvas išmokti ir vartoti ir todel be abejonės vis plėsis, autorius persergsti nuo jo vartojimo be atodairos jau vien del to, kad, turint dar permaža žinių apie imuniteto reiškinius tuberkulioze, negalima tiksliai vartoti priemonės, kurios dozavimas yra toks netobulas. *Avižonis.*

VII. Odos ir venerinės ligos.

1. *Priv. Doz. Dr. Hugo Hecht* (in Prag). — **Kombination von Heilmitteln bei Haut und Geschlechtskrankheiten.** (Odos ir veneros ligose vaistų kombinavimas). (Derm. Woch. 1922 N 32).

Antigonoroinius vaistus autorius paskirsto į tris klases, žiūrint jų veikimo gilumo, nejaudinimo ir tikslumo.

Vaistai	Gilus keikimas	Nejaudinimas	Tikslumas	Kitos ypatybės.
Protargol	1	2	1	2
Albargin	1	3	1	3
Hegonon	1	1	1	2
Choleval	2	2	2	1
Ichtargan	3	1	3	1
Hydrarg. oxycyan.	2	1	2	2
KMnO₄ [1])	2	2	3	3

---

[1]) Bandymas parodė, kad arg. nitr., argonin'as ir argentamin'as yra taip pat geri antigonoroiniai vaistai.

Išeidamas iš šios lentelės, autorius pirmon vieton stato Hegonon'ą del jo gilaus veikimo, nejaudinimo ir tikslumo. Toliau eina Protargol'as; trečioje vietoje — Albargin'as ir Hydrarg. oxycyanat. Choleval'is — 4-je vietoje. Paskutinėje vietoje — $KMnO_4$ ir Ichtargan'as.

Kad išnaudojus įvairų antigonoroinių vaistu veikimą, autorius darąs šias išvadas: visai nesenais atsitikimais pryšakinio uretrito ir dideliam pūliavimui esant, reikia pradėti švirkšti Choleval $^1/1000$ — 3 švirkšlės po 1 minutę 3 kart dienoje. Didelis varvėjimas greit apsistoja ir vaistas galima pakeisti Hegonon'u arba Protargolu $^1/_4\,^0/_0$ (2—3 minutes). Galima taip pat maišyti Choleval'į su kitais vaistais. Tokiais atsitikimais pacientui rekomenduojama imti nedidelį stiklinį indelį ir ex tempore padaryti mišinį iš 1 dalies Hegonon'o arba Protargol'io + 2 dal. Choleval'io, o vėliau — lygiomis dalimis. Paskiau rašoma vartojimui tokiu pat būdu Protargol arba Hegonon $^1/_2\,^0/_0$ + Albargin'ą $^1/_2\,^0/_0$ ir t. t. Pabaigoje — $1^0/_9$ Hegonon'ą, laikant 10 minučių.

Autorius kalbamam tikslui rekomenduoja sekančią schemą:

1) Choleval $^1/1000$
2) Choleval $^1/1000$ + Hegonon $^1/_4\,^0/_0$
3) Protargol $^1/_4\,^0/_0$ + Hegonon $^1/_2\,^0/_0$
4) Albargin $^1/_4\,^0/_0$ + Protargol $^1/_2\,^0/_0$
5) Hegonon $^3/_4\,^0/_0$ + Protargol $^1/_2\,^0/_0$
6) Hegonon $^3/_4\ /_0$ + Albargin $^1/_2\,^0/_0$
7) Protargol $^3/_4\,^0/_0$ + Albargin $^1/_2\,^0/_0$
8) Protargol $^3/_4\,^0/_0$ + Hegonon $1^0/_0$
9) Hegonon $1^0/_0$.

Autorius tvirtina, kad gydant nurodyta tvarka išvengiama komplikacijų ir gydymas mažiau trunka.

Lues'o gydymui jis taip pat rekomenduoja Hg preparatų kombinaciją, siūlydamas šią schemą:

Pradžioje 3 švirkšlės po 1 ccm. $10^0/_0$ Hydrarg. salicyl., paskiau 3 švirkšlės mišinio Calomel. (1,0) + Hydrarg. salicyl. (9,0) ant 100,0 ol. vaselini. Po to 3 švirkšlės — Calomel (2,0) + Hydrarg. salicyl (8,0) ant 100,0 ol. vaselini. Vėliau 3 švirkšlės Calomel 3,0 + Hydrarg. salicyl. 7,0 ant 100.0. Pabaigoje — gi 3 kartus po pusę švirkšlės $10^0/_0$ Calomel'io. Šie 15 švirkštimų turi 1,02 Hydrarg. salicyl. ir 0,33 Calomel'io. Nurodytą kombinaciją autorius rekomenduoja todel, kad Hg. salicyl. su Calomel'iu kartu labai išlėto susigeria į organizmą ir sudaro jame lyg ir depo gyvojo sidabro.

Autorius duoda ir kitų kombinacijų, kaip tai: Hydrarg. salicyl. + Embarin, arba Calomel + Embarin.

Sifilitikų — džiovininkų gydymui autorius rekomenduoja sulig Jaquet:

— Rp. Calomelan. 5,0
— Ol. camphorae

Guajacoli a a 10,0
Ol. olivar. ad 100,0.

D-ro Hecht'o yra gauta gerų rezultatų pas vieną sifilitiką, puolus potencijai, vartojimu 10% Hg. Salicyl 1 ccm. + 1 ccm. Testogomi.

Autorius savo straipsnyje nurodo dar kombinuotą polivalentinių vakcinų vartojimą, gydant odos ir lyties ligas. Vartota vakcinų ir proteininių kūnų mišiniai. Rekomenduojama taip pat maišyti iš karto 3—4 vaistus, pav. Arthigon + Gonargin + Caseosan + Aolan, ką Dr. H. geromis sekmėmis daręs, švirkšdamas po oda, į raumenis ir į venas. Švirkščiant į veną, reikia būti labai atsargiam, kad nesukėlus perdaug stiprios reakcijos. Ypačiai sekmingai autorius suvartojęs švirkštimus į raumenis Tuberkulomuzin'o + Caseosan'o arba Phlogean'o kombinacijas, esant tuberkulioziniam limfos liaukų susirgimui. Prie Erisypelas gerų rezultatų yra davusi kombinacija streptokokinės vakcinos su pienu; prie furunkuliozo — Opsonogen + Caseosan arba Laktin. *M. Šimkevičius.*

2. *W. Arnold.* — **Ueber die Heilung der gonorrhoischen Prostatitis mit Arthigon und Terpentin** (Gonoroinio prostatito gydymas Arthigonu ir terpentynu). (Münch. med. Wochenschr. 1922 17 N).

Autorius daręs dermatologinėje Vürcbergo Klinikoje mėginimų gydyti gonoroinį prostatos uždegimą švirkštimais į veną Arthigon'o ir Terpentin'o intramuskuliariai. Bandymai parodė, kad abu vaistu veikia teigiamai, suminkštydami ligos aštrumą. Ypačiai maloniai veikia terpentyno švirkštimas. Tam tikslui rekomenduojama kas 3 čią dieną švirkšti terpentyną, pradedant nuo 0,5 iki 3,0; viso 6—7 švirkštimai. *M. Šimkevičius.*

3. *I. Stangenberg.* — **Die Salvarsan — Cyarsal — Mischspritze in der ambulanten Behandlung.** (Ambulatorinis gydymas Salvarsan — Cyarsal injekcijų kombinacijomis). (Dermat. Woch. 33 N 1922).

Autorius nurodo, kad ligoniai lengvai iškenčia, gydant Neosalvarsan — Cyarsal kombinacijomis. Gydant šiuo būdu, reikalinga laikytis šios tvarkos: moterims švirkščiama pradžioje 0,3 Neosalvarsan'o ir 0,5 Cyarsal'o, vėliau 1,0 - 2,0 Cyarsal'o ir 0,45 Neosalvarsan'o, o vyrams — pradedant 0,45 Neosalvarsan'o ir 1,0 Cyarsal'o, o po to būdavo švirkščiama po 2 ccm. Cyarsal'o ir 0,6 Neosalvarsan'o. Bendrai kiekvienas pacientas gaudavęs po 10 injekcijų, kas sudaro moterims 17,5 Cyarsal'o ir 4,3 Neosalvarsan'o; — vyrams 19,0 Cyarsal'o ir 5,85 Neosalvarsan'o. Šia tvarka gydant, jokių komplikacijų nepastebėta. Lygiai nebūdavo ir stomatito. Tiktai švirkštimo laiku, ypačiai moters, jausdavo nemalonaus skonio arba tikriau kvapsnio. Vyrai tai jausdavo rečiau.

Pradiniojo efekto regressyvi eiga ir seropozityvi kraujo reakcija trukdavo bent kiek ilgiau negu kitais kombinuojamais gydymo būdais; ekzantemos — gi, priešingai, greičiau išnykvavo.

M. Šimkevičius.

Kova su vaikų mirtingumu.

Dr. V. Tumėnienė (Kaune).

I. Kova už tautos gyvavimą.

Kova su vaikų mirtingumu yra netiktai vienas svarbiausių socialės medicinos ir higienos uždavinių, bet drauge tai yra kova už tautos gyvavimą.

Kai kurios Europos šalys del įvairių socialinių, kultūrinių ir kitų priežasčių žengia palengva prie išnykimo. Gyventojų skaičius gali mažėti del dviejų priežasčių: 1) del gimimų skaičiaus sumažėjimo ir 2) mirtingumo padidėjimo. Taip, Francijoj, kur viešpatauja šeimynose „dviejų vaikų“ sistema, gimdymų skaičius vis mažėja, o vaikų mirtingumas, kaip matysime žemiau, yra gana (didelis) žymus. Sulig gimimų skaičium Lietuva užėmė gana aukštą vietą tarp kitų Europos šalių; taip, laikotarpy nuo 1843 — 1892 metų 1000 čiui gyventojų gimdavo kasmet 36,9. Aukščiau už ją stovėjo Rusija (44,8), Rumunija (40,8), Bulgarija (40,7) ir Serbija (39,7). Bet tame pačiame laikotarpy mirtingumas Lietuvoj padidėjo 2,1 1000 gyventojų.

V. C. Statistikos Biuro pranešimu 1000-čiui gyventojų Lietuvoj tenka:

metai	gimimų	mirimų	prieauglis
1910—14	27,4	18,2	9,2
1915	18,3	19,9	— 1,6
1916	16,4	14,1	2,3
1917	14,9	19,9	— 5,0
1918	14,4	20,3	— 5,9
1919	17,6	12,7	5,1
1920	20,0	19,0	1,0
1921	20,3	12,6	7,7
1922	22,8	15,0	7,8

Iš tos lentelės matyti, kad gimimų skaičius laikotarpy 1910 — 1922 m. palyginamai su laikotarpiu 1843 — 1892 m. žymiai sumažėjo.

1915 — 1918 m. mirtingumas buvo didesnis, negu gimimas. Nuo 1919 m. prieauglio koeficijentas vis tik lieka mažesnis, negu laikotarpy 1910 — 1914 m. prieš karą.

Repopulacijos klausimas, t. y. kova su gyventojų skaičiaus mažėjimu, įvairiose Europos šalyse yra labai aktualus klausimas, ypač po didžiojo Europos karo. Tos valstybės įvairiais būdais rūpinasi padidinti gimdymų skaičių ir sumažinti mirtingumą.

Žymų nuošimtį mirimų skaičiaus sudaro vaikų mirtingumas, ir didžiausis vaikų mirtingumas esti pirmaisiais jų gyvenimo metais.

Pažvelgsime, koks yra kūdikių mirtingumas įvairiose šalyse ir kokią vietą tarp jų užima Lietuva.

Kūdikių (iki 1 metų amžiaus) mirtingumas įvairiose šalyse laikotarpy nuo 1895 — 1900 metų.

Iš 100 gyvų gimusių mirė:

Metai	Saksonija	Rusija	Bavarija	Vürtenb.	Austrija	Vengrija
1895—99	27,0	26,4	25.9	23,4	23,2	21,7
1900	27,2	25,5	27.9	25,2	23.3	22,1

Metai	Badenas	Rumunija	Prusija	Italija	Francija	Serbija
1895—99	21,7	21.5	20,3	17,1	16,1	16,1
1900	23.1	19,1	21,3	17,2	15,9	15,6

Metai	Belgija	Anglija	Škotija	Irlandija	D. Brit.	Olandija
1895—99	15,9	15,8	13,1	10,5	15.8	15.4
1900	17,1	15,4	12,9	10.8	15,4	15,2
1912				8.5		8,5

Metai	Bulgarija	Šveicar.	Danija	Švedija	Norvegija	Suomija
1895—99	14,7	14,6	13,4	10,0	9,8	13,6
1900	13,8	15,0	12,9	10.0	9,0	15,1
1912				7,2	6.8	

Iš šitos lentelės matome, kad didžiausis kūdikių mirtingumas buvo Saksonijoje, Bavarijoje ir Rusijoje; Francijoje ir Anglijoje vidutiniškas, mažiausis Švedijoj ir Norvegijoje, kur 1912 m. dar daugiau sumažėjo. Jeigu sulyginti kūdikių mirtingumą Vokietijoje laikotarpy 1901 — 1912 metų, tai mirtingumas sumažėjo 4,5 (1901 m. mirė iš 100 gimusių 20,7, 1912 m. — 16,2). Paskutiniaisiais karo metais kūdikių mirtingumas Vokietijoje žymiai sumažėjo ir kai kuriose vietose siekia iki 10 — 13$^{0}/_{0}$ gyvų gimusiųjų; bet 1912 m. Berlyne 15,35$^{0}/_{0}$, Bavarijoj 17,57$^{0}/_{0}$.

Kokią vietą tarp kitų šalių užima Lietuva šiuo klausimu? Kadangi statistika Lietuvoj nebuvo ligšiol tinkamai sutvarkyta, tai operuoti mūsų statistikos žiniomis tenka gana atsargiai.

Vaikų lig 1 metų amžiaus gimimas ir mirtingumas Lietuvoje[1]):

---

[1]) V. C. Statistikos Biuras.

Metai	Gimė	Mirė	Iš 100 gim. mirė
1915	36.520	10.458	30,0
1916	32 820	5.114	15,0
1917	29.729	6.207	20,0
1918	30.692	5.930	16,0
1919	37.600	7.080	20,0
1920	43.257	8.591	20,0
1921	49.369	7.551	16.0

Ir šitos skaitmens rodo, kad kūdikių mirtingumas Lietuvoje gana žymus.

II. Kokios yra kūdikių mirtingumo priežastys?

Mirtingumo priežasčių yra įvairių. Motinos gimdymų skaičius turi įtakos į vaiko stiprumą ir jo išsivystymą dar prieš gimimą, bet ši įtaka gali veikti tiktai nuo 10 vaiko.

Nepasiturinčiose šeimynose kūdikių auklėjimo sąlygos sulig vaikų skaičiaus didėjimu eina blogyn.

Neuman'o lentelė rodo sekančią įtaką šeimynos didumo į mirtingumą kūdikių:

Šeimyna turinti	mirė iš 100 gimusiųjų
1 vaiką	20,0
2 „	19,1
3 „	25,1
4 „	23,4
5 „	24,5
6 „	31,5
7 „	35,8
8 „	40,3
9 „	52,5

Daugiau įtakos vaikų mirtingumui turi: 1) amžius, 2) maitinimas ir priežiūra, 3) šeimynos socialė padėtis, 4) būtas, 5) metų laikas. Pavojingiausis kūdikiui amžius yra pirmieji trys jo gyvenimo mėnesiai. Sulig Moro¹) šiuo periodu kūno funkcijos nėra pastovios, kūnas neturi atsparumo, todel lengvai atsitinka dispepsijos ir distrofijos su bakteriologiniu rūgimu (gährungen) ir

---

¹) Das erste Trimenon. Münchener med. Wochenschrift 1918. Nr. 42.

jų pasekmėmis. Berlyno statistika (Dr. Würtz) rodo, kad nuo 1891 — 1992 m. iš 100 kūdikių mirė įvairiais gyvenimo mėnesiais:

Mėnuo 1-as	2-as	3-as	4-as	5-as	6-as	7-as	8-as	9-as	10-s	11-s	12-s
16,29	8,51	6,95	5,61	4,84	3,97	3,24	2,87	2,86	2,21	1,87	1,68

Iš šios lentelės matome, kad pirmais trimis mėnesiais miršta daugiau, negu vėliau iki vienų metų amžiaus.

Nevedusiųjų tėvų kūdikių mirtingumo nuošimtis didesnis, negu vedusiųjų. Taip, Vokietijoje 1912 m. vedusiųjų tėvų vaikų mirė 13,9%, nevedusiųjų tėvų — 23,3%.

Kokią reikšmę kūdikių mirtingumui turi maitinimas, rodo statistika: nežindomųjų kūdikių tarpe mirtingumas 5 kartus didesnis, negu žindomųjų. Vokietijoje prieš karą žūdavo nuo virškinamųjų organų ligų 60 — 70% visų mirusių kūdikių skaičiaus. Kokia yra priežastis virškinamųjų organų suirimo, dar galūtinai nenustatyta. Yra 2 teorijos: vieni mano, kad motinos piene (Arteigene Nahrung) yra tam tikrų fermentų ir hormonų, kurie palaiko kūdikių maitinimą; pas nežindamuosius kūdikius jų stoka, ir todel jų virškinimas suira; kiti aiškina, kad blogai veikia svetimos rūšies pienas (Artfremde Nahrung) kaipo toksai. Nors negalima visai atmesti pirmosios teorijos, tačiau antra turi daugiau įrodymų. Sulig antrąja teorija vienų nuomone kenksmingai veikia pieno baltymas, kiti gi mano, kad pieno išrūgos. Finkelštein'as sako, kad svetimos rūšies pienas yra kūdikiui kenksmingas ne del savo vienos kurios nors sudėtinės dalies, bet del daugelio ir ateity reikia ieškoti ne atskiros medžiagos, kuri blogai veikia, bet viso biologinio vieneto.

Jei tokios didelės reikšmės kūdikio gyvenimui turi maitinimas krūtimi, tai svarbu yra išaiškinti, kodel motinos nežindo savo vaikų. Labai mažas nuošimtis yra tokių motinų, kurioms sveikatos stovis neleidžia žindyti. Didelė dalis moterų darbininkių nežindo del socialės priežasties, kaip pavyzdž. darbas ne namuose; paskiau didelis nuošimtis motinų — mergaičių nežindo. Bet ir iš gyvenančių gerose socialėse sąlygose yra nemažai nežindančių, kurios arba tikrai negali, arba prasimano negalinčios žindyti.

Dluski, Marfan, Blacker išrodinėja, kad Paryžiuj ir Londone 99% iš neturtingojo luomo ir 90% turtingųjų moterų turi gerai funkcionuojančias krūtis. Mesnil savo veikale „Les mères qui ne peuvent pas allaiter“ tvirtina, kad iš 3069 pagimdžiusiųjų moterų tiktai 133 (4,2%) turėjusios agalaktia. Mutterheim'e Westend Berlyne iš

575 moterų 83,3% visai lengvai žindė savo kūdikius, 92% galėjo suteikti kūdikiui didesnę dalį jam reikalingo maisto ir tiktai 7,5% pražuvo pienas prieš laiką.

Kūdikių mirtingumą sąryšy su tėvų sociale padėtimi nurodo Prausnitz'o statistika (Physiologische u. socialhygienische Studien über Sauglingernährung und Säugingssterblichkeit 1902). Jisai dalina gyventojus sulig jų turtu į 4 kategorijas: 1) turtingus, 2) vidutinius, 3) neturtingus, 4) vargšus.

Iš 100 mirusių Graz'e nuo virškinamųjų organų ligų pirmaisiais gyvenimo metais mirė sulig kategorijų:

Metai	kategorijos			
	I	II	III	IV
1890—1894	0	6,5	33,6	59,9
1895—1899	0	4,2	35,9	59,9

Drauge su tėvų sociale padėtimi rišasi ir jų gyvenamųjų būtų ypatybės. Žinoma, kad kenksmingiausi būtai vaikų sveikatai yra aukštų (pastogėse) ir požemės būtai. Prausnitz tyrinėjo tą klausimą Graz'e ir rado, kad daugiau pusės gyvenamųjų būtų, kur kūdikiai mirė nuo virškinamųjų organų ligos, buvo labai ankštūs, vienam asmeniui tekdavo mažiau, negu 15 cb. meterių erdvės.

Berlyno 1900—1902 metų statistika rodo mirtingumą kūdikių pirmais jų gyvenimo metais sulig tėvų sociale padėtimi:

Šeimynose	valdininkų	10,9%	gimusiųjų
„	kariškių ir laisvai samdomų	10,9%	„
„	pirklių	15,2%	„
„	kvalifikuotų darbininkų	16,2%	„
„	nekvalifikuotų darbininkų	17,9%	„

Metų laiko įtaka kūdikių mirtingumui yra visiems žinoma, kaip pavyzd. mirtingumo kreivosios pakilimas vasarą nuo virškinamųjų organų ligų.

Kurios viršnurodytų mirtingumo priežasčių dominuoja pas mus? Netinkamas maitinimas yra svarbiausi priežastis, bet tai nepareina nuo to, kad mūsų moterys nežindytų savo kūdikių; pas mus kaip tik nežindančių moterų yra palyginti mažiau, negu kitose šalyse. Kaune iš aplankiusiųjų Šančių ambulatoriją 447 motinų tiktai 7 visai nežindė kūdikių, 4 žindė 1 mėn. ir 123 — 3 mėnesius. Be abejonės, Lietuvoje, ne industrijos, bet žemdirbių krašte, kur mažai moterų tedirba dirbtuvėse, kūdikių žindymas yra daugiau išsiplatinęs. Nemažą dalį maitinamų ne krūtimi kūdikių sudaro motinų mergaičių apleisti kūdikiai. Netinkamas kūdikių maitinimas pas mus pareina nuo kultūros stokos, ir populiarizacija žinių apie kūdikių maitinimą galėtų daug ką pasiekti. Antra svarbi mirtingumo priežastis — tai ankštūs antihigieniški būtai.

III. Kova su vaikų mirtingumu.

Dabartiniu laiku visos šalys organizuoja energingai *kovą su vaikų mirtingumu.* Lietuvoj šis klausimas ligšiol tebėra dar visai nepajudintas, o I-jo Gydytojų Suvažiavimo rezoliucijos šiuo klausimu liko vien tik rezoliucijomis. Organizacija kovos su vaikų mirtingumu yra reikalinga Lietuvai ne tiktai socialės higienos atžvilgiu, bet ir repopuliacijos klausimas mūsų kraštui, kuris taip sunkiai kovoja už savo nepriklausomybę, yra labai svarbus. Kiek naudinga yra tokia organizacija, galima matyti iš Švedijos statistikos lentelės[1]), kuri draug rodo, kaip vaikų mirtingumo kreivoji krenta tiktai išlengvo. Daugiau šimto metų atgal mirtingumas siekė ten tų pačių skaičių, kaip dabar Vokietijoj.

Iš 100 gimusiųjų mirė pirmaisiais gyvenimo metais:

	Švedija			Leipcige
Laikotarpyj	berniukų	mergaičių	abiejų lyčių	abiejų lyčių
1751—1760	21,4	19,4	20,5	35,5
1761—1770	22,6	20,6	21,6	36,6
1771—1780	21,1	19,1	20,2	31,7
1781—1790	20,9	19,0	20,0	32,8
1791—1800	20,7	18,4	19,6	37,5
1801—1810	21,1	18,5	19,9	34,0
1811—1820	19,6	17,0	18,3	30,8
1821—1830	17,9	15,5	16,8	23,5
1831—1840	17,9	15,4	16,7	23,3
1841—1850	16,5	14,1	15,3	22,4
1851—1860	15,7	13,4	14,6	20,6
1861—1870	14,1	12,8	13,9	22,3
1895—1899	—	—	10,0	—
1906—1912	—	—	7,2	20,37 (1904—1908)

Kaip naudinga yra kūdikių sveikatai apsauga, rodo mums prof. Hecker iš Müncheno pranešimas, kur jisai tvirtina, kad, įvedus tenai vaikų sveikatos apsaugą, 1915 metais mirtingumas nuo 14,9% krito iki 11,4%. 1919 m. mirė 9,8% vaikų buvusiųjų priežiūroj ir gimusiųjų iš tėvų vedusiųjų, ir 13,8% mirė iš nevedusiųjų tėvų.

Pirmieji žingsniai vaikų sveikatos apsaugos Lietuvoje davė gana gerų rezultatų.

10 mėnesių kaip veikia Kaune 2 ambulatorijos: Sveikatos Centras Šančiuose, įsteigtas Amerikos Raudonojo Kryžiaus, ir

---

[1]) G. H. Westergaard: Die Lehre der Mortalität und Morbilität.

vaikų ambulatorija naujajame mieste, užlaikoma lėšomis anglės Lady M. Paget. Pirmąją įstaigą per 10 mėn. aplankė 447 kūdikiai (iki 1 metų amžiaus), antrąją — 777, išviso ambulatorijas aplankė 1224 kūdikiai, kurie ir buvo tų ambulatorijų priežiūroj. Iš šių kūdikių per 10 mėnesių mirė tiktai 4%.

Kaip galima organizuoti tą kovą pas mus, prie mūsų gyvenimo sąlygų? Kitose šalyse, kur veikia tam tikra organizacija kovos su vaikų mirtingumu, t. y. vaikų sveikatos apsauga, ten ji paremta įstatymais, kurie apsaugoja moteris ir vaikus. Taip, Vokietijoj įstatymas (Bestimmung der Gewerbeordnung) gina moteris nuo sunkaus darbo: jos neprivalo dirbti naktimis, prieš šventadienius dirbti tiktai iki 5 val. vak.; prieš ir po gimdymo neprivalo dirbti 8 savaites, iš jų 6 savaites po gimdymo. Einant bendru apdraudimo įstatymu, pagimdžiusi gaudavo 6 savaites pašalpą lygiai su ligoniais. Nuo 1919 m. veikia tam tikras įstatymas „Wochenhilfe und Wochensorge“, sulig kuriuo apdraudimo kasos teikia tam tikrą pašalpą apdraustai moterei (Wochenhilfe) ir beturtėms moterims, kurios negauna pašalpos iš apdraudimo kasų; pašalpas teikia valdžia (Wochenfürsorge).

Francijoj įstatymas paliuosuoja nuo darbo 4 savaites po gimdymo ir duoda teisę žindančioms moterims 2 kartu per dieną po 30 minučių laiko pasiliuosuoti nuo darbo žindymui. Naujai įneštas į parlamentą bendras apdraudimo įstatymas, kuriame plačiai numatoma moterystės apsauga, kas turi savo tikslu pritraukti visas krašto jėgas prie išrišimo taip svarbaus klausimo, kaip šalies repopulacija.

Lietuvoj veikia seni rusų įstatymai, kurie nors ir apsaugo moteris ir vaikus nuo darbo, bet neatatinka naujausiems higienos mokslo reikalavimams. Tas įstatymas nenumato pagalbos gimdančioms ir žindančioms bei jų kūdikiams. Manau, kad pirmas uždavinys kovos su vaikų mirtingumu yra tokio įstatymo išleidimas.

IV. Nėščių ir gimdančių moterų apsauga.

Kadangi į sritį kovos su vaikų mirtingumu įeina taip pat nėščių ir gimdančių moterų apsauga, kitaip sakant, kūdikio sveikatos apsauga dar jam prieš gimsiant, tai pirmiausia ir kalbėsiu tos priežiūros organizacijos klausimu Lietuvoj.

Nėščių moterų priežiūrai visuose didesniuose miestuose, kur yra ligoninės, steigiama prie ligoninių ambulatorinės patarimo vietos, kurias veda gydytojas su akušerės pagalba (sulig galimybės gydytojas specialistas); čia patarimai ir analiziai teikiami veltui. Ambulatorijos akušerė privalo taip pat lankyti nėščias moteris jų namuose. Tokių ambulatorijų uždavinys yra netiktai sekti sveikatą ir reikalui esant teikti pagalbą, bet taip pat ir kultūrinis darbas sveikatos srity: čia moterys mokinasi, kaip jos privalo užsilaikyti neštumo ir gimdymo laiku. Be to, kiekviename valsčiuj, kur nėra ligoninės, turi būti akušerė, kuri duoda patarimus neščioms ir taip pat važinėja po kaimus, varydama kultūros darbą savo srity. Į tokią organizaciją pradžioj galima būtų pritraukti apskričių akušeres, kurios yra Sveikatos Dep-to samdomos ir dažnai neturi ką veikti.

Be abulatorinių patarimo vietų, reikalinga yra Lietuvoj prieglaudos neščioms moterims ir mergaitėms be pastogės, kur jos būtų priimamos paskutiniais neštumo mėnesiais ir ten pasiliktų su savo kūdikiais žindymo metu, nedaugiau metų (apie tai kalbėsiu žemiau).

Gimdymo priežiūra. Nors aseptikos ir greitos gydytojo pagalbos atžvilgiu geriausia gimdyti ligoninėse, bet netiktai Lietuvoj, kur ligoninių stoka, taip pat ir kitose šalyse, tai yra nepasiekiama. Del įvairių šeimyninių priežasčių dauguma moterų gimdo ir gimdys namuose. Taip Paryžiuj gimdo ligoninėse tik 28%, o namuose 72%.

Be abejonės, Lietuvoj turi būti padidintas ligoninių skaičius ir parūpinta jose pakankamas lovų skaičius gimdančioms. Pagalbą gimdančioms namuose turi teikti valsčiaus akušerės, o nenormaliais atsitikimais patarimo vietų gydytojas.

Į moteristės apsaugą įeina taip pat ir žinių populiarizacija apie neštumą ir gimdymą. Tam reikalui reikalinga paskaitos, gyvi paveikslai, kinematografai, dėstymas higienos mokyklose.

V. Vaikų apsauga.

Vaikų apsauga dalinasi į a) kūdikių ir mažų vaikų ir b) mokinių sveikatos apsaugą.

Kūdikių ir mažų vaikų sveikatos priežiūrai reikalinga Lietuvoj įsteigti patarimo vietas, kurios galima sujungti su patarimo vietomis neščioms moterims. Tokias ambulatorijas turi vesti gydytojas specialistas, jisai su pagalba gailest. seselės, susipažinusios gerai su kūdikių auklėjimu, prižiūri kūdikių auginimą ir vystymąsi ir teikia motinoms patarimų, kaip auklėti, taip sveikus, taip ir sergančius kūdikius. Patarimai teikiami veltui. Patarimų vietų gailestingosios seselės turi lankyti vaikus namie, kad prižiūrėti vietoj kūdikių maitinimą ir būtų higieną. Patarimo vietos galėtų būti įsteigtos pradžioj apskričių centruose.

Drauge su patarimu vietomis galima būtų sujungti pieno lašą, t. y. išdalinimą priruošto sulig kūdikių amžium pieno už pinigus, tiktai biednuomenei veltui.

Kriptos (vietos, kur palieka motinos savo kūdikius dieną darbo metu) Lietuvoj nėra taip labai reikalingos, kaip kitose šalyse, nes pas mus maža tėra dirbtuvių. Todel aš nesustosiu ties šiuo klausimu.

Be ambulatorinės kūdikių priežiūros, reikalingos yra kūdikių auklėjimo įstaigos, kaip lopšeliai, prieglaudos žindančioms moterims su kūdikiais.

Kaip nebūtų gerai įtaisytas lopšelis, vis tik jis neša kūdikiui mirties pavojų. Todel kūdikių sveikatos apsauga turi rūpintis ir griebtis visokių priemonių, kad sulaikius motiną prie kūdikio ir jam suteikus jos pieną ir globą Gerai sako prof. Pinard: „Le droit de l'enfant a sa mère est absolu“. Todel daug tikslingiau yra steigti prieglaudos, kur priimamos pagimdžiusios motinos drauge su savo kūdikiais. Statistika rodo, kad tokiose prieglaudose mirtingumas kūdikių yra ne didesnis, kaip 3,2%, tuo tarpu lopšeliuose mirtingumas prieina ligi 40,0%. Be to, prieglaudose lavinasi motiniškumo jausmas, ir yra įrodyta, kad motina pažindžiusi savo kūdikį keletą sąvaičių, nebeapleidžia jį ant visados; tokiu būdu mažinasi apleistų vaikų skaičius. Ekonominiu atžvilgiu žindymo įstaigos apsaugo daug valstybės lėšų, nes vietoj apleistų vaikų auklėjimo iki 15 metų ar daugiau, tenka užlaikyti motiną su kūdikiu neilgiau metų. Tokiose prieglaudose motinos turi atlikti visus reikalingus prieglaudai darbus, be to, galima leisti joms išeiti kur nors į darbą, prisilaikant, žinoma, visų atsargumo taisyklių, kad neužneštų ligų kūdikiams.

Tokios sistemos vartojamos Anglijoj ir kai kur Vokietijoj (Charlottenburg, Westend).

Jeigu motinos atskyrimas yra neišvengiamas, tai prisieina talpinti kūdikius į lopšelius. Į lopšelį reikia žiūrėti, kaip į užkrečiamųjų ligų ligoninę, nes jame yra pavojus apsikrėsti nuo kitų vaikų tiesioginiu keliu ir netiesioginiu per maistą, per žindytojas, slaugintojas ir per muses. Todel, nežiūrint į visas atsargumo priemones kambary, kur guli keletas vaikų, yra apsikrėtimo pavojus. Todel reikalinga yra individualė izoliacija. Grancher buvo pirmasai, kuris sugalvojo metalinę retulėlio dėžutę (box Grancher), į kurią dėdavo kūdikį, bet ji pasirodė nepakankamai vykusi. 1894 m. išrado stiklinę dėžę, t. y. mažas stiklinis kambariukas be lubų vienam kūdikiui. Tokio tipo kambarėliai yra daugely Paryžiaus lopšelių. Tikslingesnė yra „Le box Pasteur“, kuri turi ir stiklines lubas. Stikliniai kambariukai yra dabar vartojami daug kur moderniuose lopšeliuose, labiausiai izoliacijai naujai įstojusiems kūdikiams.

Kūdikių prieglaudos ateity turi būti statomos iš atskirų kambariukų kiekvienam kūdikiui, kas, žinoma, labai brangiai kaštuotų.

Remiantis visa tuo, kas buvo pasakyta aukščiau, manau, Lietuvoj reikalinga yra pradžioj įsteigti didesniuose miestuose kūdikių prieglaudos, kurios aptarnautų keletą apskričių. Tose prieglaudose turėtų būti šitokie skyriai: a) nėščių moterų (paskutiniais mėnesiais) su gimdymo kambariu, b) kūdikių su motinomis, c) kūdikių be motinų skyrius (lopšelis), d) sergančių kūdikių skyrius. Visi tie skyriai turi būti visai izoliuoti ir įsteigti su visomis atsargumo priemonėmis. Apie reikalingumą Lietuvoj vaikų ligoninės nekalbėsiu, nes tai ir taip yra suprantama.

Negalima nepaminėti, kad kovai su vaikų mirtingumu reikalinga kuo plačiausia žinių populiarizacija: paskaitos, kinematografai, kilnojamosios parodos, knygutės, lapeliai.

Kas turėtų vesti kovą su vaikų mirtingumu ir vykinti visą tą planą? Visą praktikos darbą turėtų atlikti savivaldybės organai — steigimas ir užlaikymas patarimų vietų, pieno lašo organizacijos, kūdikių ir vaikų prieglaudos. Prie Sveikatos Centro reikalingas yra vaikų sveikatos apsaugos skyrius, kaip kontrolės organas; jisai turi taip pat organizuoti populiarizaciją žinių apie vaikų auklėjimą, paruošti atatinkamą skaičių gydytojų specialistų ir gailestingųjų seselių.

Draugija kovai su vaikų mirtingumu galėtų atnešti nemažą pagalbą šioje kovoj.

Literatūra:

1) Spaet. Die Fürsorgearzt.
2) Keller-Klumker. Säuglingsfürsorge u. Kinderschutz.
3) Tugendreich. Socialärztliches Praktikum.
4) Prausnitz. Physiologische u. Socialhygienische Student über Säuglingsernährung u. Säuglingssterblichkeit.
5) Moro. Das erste Trimenon (Münchener Med. Wochenschrif 1918).
6) Finkelstein. Lehrbuch der Säuglingskrankheiten.
7) Mosse u. Tugendreich. Krankheite u. Sociale Lage.
8) Congrès International de Protection Maternelle et Infantile 1922 Rapports Paris.

Iš medicinos draugijų gyvenimo.

I. Kauno Med. Dr-jos vis. susirinkimas 1923 m. sausio 11 d.

Pirmininkauja Dr. Radzvickas.

Dr. Alekna klausia, kodel neįtraukti dienotvarkėn klausimai, kurie nebuvo praėjusiame susirinkime išspręsti.

Dr. Staugaitis nurodo, kad prezidiumas privalėtų šiuos klausimus įtraukti dienotvarkėn ir patėmyti, kad jie bus rišami neatsižvelgiant į susirinkimų narių skaičių.

1. Perskaityta ir patvirtinta paskutinio visuot. K. M. Dr-jos susirinkimo protokolas.

2. Dr. Radzvickas demonstruoja preparatus — enukpluotą akies obuolį su glioma ir du jos recidivu, prašalintu iš orbitos. Už 3 mėnesių po enekleacijos ištiko recidivas maišelio pavidale. Už 4 sąvaičių — antras recidivas maišelyje. Pranešėjas, baigdamas, pabraukia, kad glioma yra tai blogiausias iš visų navikų ir atsitinka vien vaikų amžyje.

Dr. Brundza klausia, ar visos gliomos retinos duoda tokių recidivų?

Dr. Radzvickas sako, kartais esti, kad nerecidivuoja.

Dr. **Oželis** nurodo, kad esama dviejų rūšių gliomų. Vienos — gerybinės, kitos — piktybinės (glio-sarcoma).

Dr. **Nasvytis** skaito referatą: „Louis Pasteur'o gyvenimas ir mokslo nuopelnai“ (žiūr. 5 pusl.).

Kauno Med. Dr-jos Valdyba.

II. Korporacijos „Fraternitas Lithuanica“ 1922 m. XII. 16 d. posėdis.

Posėdyje dalyvavo 18 korporacijos narių ir 3 svečiai.

1. Sekretorius pranešė, kad korporacijos įstatai Apskrities Viršininko jau įregistruoti.

2. Dr. **Stančius** parodė šiuos ligonius: a) su luxatio patellae sin., b) su fistula palati duri po šaunamosios žaizdos, c) moteriškę, kuriai Karaliaučiuje buvo išpiautas cancer mammae ir kuriai bevažiuojant namo nuo pasitempimo žaizda visu ilgiu plyšo (per ankstybas išrašymas iš ligoninės).

3. Dr. **Žemgulys** parodė šiuos ligonius:

a) su luxatio menisci medialis inveterata, kurs ilgą laiką buvo gydomas kaip distorsio; kartu pranešėjas nurodė, kiek daug įvairių kelio sužeidimų eina paprastai po vardu „distorsio“ ir kiek nuo tokio netikslaus diagnozo kenčia gydymas.

b) su žymia vietine reakcija po epizearinės linijos radijaus kaulo sužeidimo; tokie sužeidimai simuliuoja fracturam radii in loco typico, tuo tarpu rentgenologiškai ne tik dislokacijos, bet ir jokių fraktūros žymių nematyti.

c) ligonį, kuriam buvo išimta šovinio skeveldra iš plaučių, pasidarius apie ją abscesui; tokie atsitikimai esą laimingi, jei ligonio sveikata tą pakelia. Išėmimas šovinių iš plaučių kitais būdais esąs gana komplikuotas.

4. Dr. **Brundza** parodė ligonį (naujoko tėvas, atsiųstas ligoninėn jo darbingumui nustatyti), kuris, kaip matyti iš anamnezo, ilgą laiką buvo gydomas nuo ischias („koją laužė aukštyn“, „prosavojo su mašinka“), bet iš klininių davinių pasirodė turįs stuburo smagenų juosmens dalyje ekstramedulliarinį naviką (tumor). Pasak pranešėjo, diagnozas „ischias“ statomas daug dažniau, negu toji liga pasitaiko; labai dažnai stuburo smagenų navikai ar prasidedąs „spondylitis“ laikomi per „ischias“.

5. Dr. **Matulionis** parodė ligonį — naujoką, atsiųstą širdies ligai ištirti; iš anamnezo paaiškėjo, kad gydytojas radęs širdies padidėjimą ir gydęs digitalis'o preparatais (turi pluoštą receptų). Dešinioji absoliutaus širdies pribukimo riba sulig in mediana, tyrinėjant gi reliatyvo širdies pribukimo ribas, pasirodė, kad širdis nėra padidėjus, ką patvirtino ir rentgenoskopija. Širdies tonai gryni, veikimas taisyklingas. — Pasak pranešėjo, konstatuoti širdies padidėjimas į dešinę, remiantis tik absoliutų pribukimą nustatančios perkusijos daviniais, neištyrus reliatyvio pri-

bukimo ribų, ne visada galima, nes naturalus plesimetras — sternum ir plaučių kraštų nedidelis prasiskėtimas lengvai gali suklaidinti.

6) Dr. Oželis perskaitė pranešimą „Plaučių tuberkuliozas kariuomenėje“. Per paskutinius 3 metus Sveikatos Tikrinamosios komisijos prie Karo Ligoninės buvo paleisti iš kariuomenės 4006 žm., iš kurių plaučių tuberkuliozu sirgo 233, tai sudaro 5,81%. Per tą patį laiką mirė išviso 687 kariai, jų 97 plaučių tuberkuliozu; tai sudaro 14,12%. Apsaugoti kariuomenei nuo plaučių tuberkuliozo reikalinga imtis šių priemonių:

1) Naujokų šaukiamosios komisijos privalo atydžiai žiūrėti naujokus ir neįleisti kariuomenėn sergančių tuberkuliozu arba turinčių aiškų į jį palinkimą;

2) Dalių gydytojai turi stropiai sekti kiekvieną silpnos konstitucijos kareivį ir tėmyti, kaip atsiliepia į jų sveikatą karo tarnyba;

3) Visi rikiuotės mankštinimai turi būti atliekami prižiūrint gydytojui.

Dr. Ingelevičius supažindino su rezoliucija, priimta kovos su tuberkuliozu kariuomenėje klausimu buvusio praėjusią vasarą Briukselyje tarptautinio karo medicinos ir farmacijos kongreso; naujų kokių nors būdų kovoti su tuberkuliozu kariuomenėje toje rezoliucijoje nepatiekta; siūlomus joje kursus gydytojams tuberkuliozo diagnostikos laiko mums ypatingai pageidaujamais.

Dr. Nasvytis. Paleisti iš kariuomenės turėtų būti talpinami į sanatorijas. Kovai su tuberkuliozu kariuomenėje reikalinga neįsileisti sergančių; to galima pasiekti tik per ankstybą diagnostiką.

Dr. Nagevičius. Reikia steigti organizaciją kovai su tuberkuliozu Lietuvoje, įnešti į būsimąjį Gydytojų suvažiavimą klausimą apie tokios organizacijos įkurimą. — Į Sveikatos Tikrinamąsias komisijas turi būti siunčiami prityrusieji gydytojai. Prie Karo Ligoninės turi būti tuberkuliozo diagnostikos kursai pulkų gydytojams.

Dr. Stančius. Prie patiektos pranešime medžiagos reikėtų pridėti dar susirgimai kaulų tuberkuliozu. Kovai su tbc. reikėtų imti pavyzdis iš kitų valstybių.

Dr. Žemgulys. Statant tuberkuliozo diagnozą, gydytojai perdaug nori remtis Rentgeno daviniais. Ne kiekvienas rentgenogramos patamsėjimas rodo į tbc., nes nevisoks chroninis plaučių kataras yra tbc. Kovai su tuberkuliozu gerinant sociales sąlygas svarbiausia yra butas. Del didelio butų krizio Lietuvoje sergančių tuberkuliozu skaičius turėjo padidėti. Yra kareivinių labai ankštų ir drėgnų. Abejoja, ar projektuojamoji organizacija ką nors pajėgs padaryti, ieigu statyba nesiplėtos.

Dr. Oželis. Sodžiuje ankštumo nėra, bet tuberkuliozas plečiasi, nes higienos žinių žmonės neturi (gyvenamųjų namų langai maži, oro mažai etc).

Dr. Nagevičius siūlo pavesti d-rui Oželiui išdirbti projektą organizacijos kovai su turberkuliozu; projektą patiekti sekančiam korporacijos susirinkimui.

Pasiūlymas susirinkimo vienbalsiai priimtas.

III. Korporacijos „Fraternitas Lithuanica“ įstatai.

§ 1.

Šiais įstatais Lietuvoje įsiteisina 1908 metais Rusijoje susidariusi korporacija „Fraternitas Lithuanica“.

Korporacijos tikslas profesiniais ir dvasiniais ryšiais sujungti į vieną lietuvių medikus medicinos mokslui bei Lietuvos kultūrai kelti ir susišelpti.

§ 2.

Tam tikslui yra sudarytinas tvirtas kolektyvas iš lietuvių medikų, linkusių tobulintis medicinoje, dalyvauti Lietuvos Valstybės bei jos kultūros darbuose, dorintis asmeniškai ir stiprinti korporacinio solidarumo principus.

§ 3.

Korporacija veikia visoje Lietuvoje. Jos buveinė Lietuvos sostinėje. Ji turi juridinio asmens teises, savo antspaudą, simbolinį žiedą, ženklą ir spalvas, teleistinus vartoti vieniems tikriesiems jos nariams.

§ 4.

Korporacijos nariais tegali būti gydytojai ir, einant § 5, studentai medikai, kuriuos korporacija bus palaikiusi atatinkamais jos reikalavimams. Savo nariais korporacija tepasikviečia tuos asmenis, kuriems per slaptą balsavimą nebus paprieštaravęs nė vienas jos narys.

§ 5.

Studentai medikai tegali korporacijos nariais patapti iš trečiojo kurso (penktojo semestro). Jie prie korporacijos sudaro studentų sekciją, bet korporacijos idealogija ir nuotaika. Jie kas metai gauna iš korporacijos suvažiavimo ateinantiems metams veikimo planą ir tam tikras jų teises, kurios gali keistis. Pilnateisiais nariais studentai tampa tik gavę gydytojų diplomus.

§ 6.

Garbės nariais gali būti ir nemedikai. Jie taip pat yra tik kviečiami, kaip ir tikrieji nariai. Bet nei balsuoti, keičiant įstatus, nei sudaryti kvorumą jie negali.

§ 7.

Korporacijos Valdybą sudaro trys asmens: pirmininkas, sekretorius ir iždininkas. Reikale juos atstoja kandidatai §§ 8 ir 9 nusakyta eile.

Valdyba: a) vykina susirinkimo nutarimus, b) įgyja visuotinojo susirinkimo nutartąjį nekilnojamą turtą, c) daro sutartis ir skolinasi visuotinojo susirinkimo leistąsias sumas, d) kas metai duoda apyskaitas ir rengia sąmatas ateinantiems metams, e) veda atskaitomybę. Jos nutarimai tėra teisėti, dalyvaujant visiems nariams.

§ 8.

Korporacijos pirmininko pareigas eina visi nariai abėcėlės eile. Tai korporacija daro, ragindama savo narius į aktyvumą, pratindama prie atsakomybės ir pareiškimo individualės savo iniciatyvos bei asmeninių gabumų, idant būtų narių tarpe lygsvara.

Pirmininkas yra pilnateisis visiems korporacijos reikalams įgaliotinis, korporacijos santarmės ir jos tradicijų saugotojas, nariams priepuoliui atsitikus, pirmas ir atsakomasis jam pagelbos parūpintojas. Skubotais atsitikimais, kai nėra kada sušaukti susirinkimo, pirmininkas pats vienas tiekia pašalpą korporacijos lėšomis, paskui motyvuodamas susirinkimui savo pasielgimą.

Pirmininkas šaukia visokius susirinkimus ir juos veda; duoda jiems korporacijos ir savo paties padarytųjų darbų apyskaitą. Pirmininkavęs viename susirinkime ir privedęs korporaciją jos nustatytąja tvarka iki kitam susirinkimui, pirmininkas užleidžia savo pareigas ir teises sekančiam abėcėlės eile nariui. Netinkamai veikęs pirmininkas, kitam užleidęs savo pareigas, iš korporacijos gauna papeikimą.

Pirmininko pavaduotoju iki pirmojo susirinkimo esti paskutinis prieš jį buvęs pirmininkas.

§ 9.

Sekretorių, iždininką ir po vieną jiems pavaduotoją metams renka metinis suvažiavimas.

Sekretorius eina paprastąsias savo pareigas ir, nesant nuolatinio pirmininko, priiminėja visą jo vardu adresuojamą korespondenciją, davinėja informacijų, bet šiais atvėjais, kaip ir bet kuris narys, draugijos neatstovauja, kaip pirmininkas.

Iždininkas globoja visą korporacijos turtą ir knygas.

Sekretorium ir iždininku išrinktieji nariai taip pat eina pirmininko pareigas, jei jiems eilė ištiko; tada Valdybon tam laikui kuoptuoja prieš tai buvusį pirmininką.

§ 10.

Susirinkimai esti trejopi: a) kasmetiniai suvažiavimai, b) visuotinieji susirinkimai ir c) paprasti.

§ 11.

Kasmetiniai suvažiavimai sušaukiami korporacijos įsikūrimo lapkričio 28 dieną (1908 m. XI — 15/28); nariai, kiek tik galėdami, renkasi visi, nežiūrėdami jokių, kad ir sunkiausių aplinkybių. Susirinkimą teisėtą sudaro nemažiau 3/4 visų narių.

Jo kompetencija: įstatų keitimas, Valdybos narių, Revizijos Komisijos ir jiems pavaduotojų rinkimas ir korporacijos likvidavimas.

Įstatus tepakeičia 3/4 visų tikrųjų korporacijos narių. Todel metinis suvažiavimas, kad ir nuspręstų dauguma savo balsų įstatų keitimą, jei tik neturėjo 3/4 visų narių, gauna atsiklausti ir nebuvusiųjų narių.

§ 12.

Visuotinieji susirinkimai esti teisėti tik susirinkus 3/4 visų narių.

Jų kompetencija: a) nustatyti vidaus tvarką ir išklausyti atskaitomybės, b) svarstyti ir tvirtinti kasos pajamų ir išlaidų sąmatas ir Valdybos apyskaitas, c) nuspręsti pasiskolinimą ir nekilnojamo turto įgijimą, d) nustatyti pašalpų ir paskolų davinėjimo tvarką, e) svarstyti pasiūlijimus įstatus keisti arba papildyti.

§ 13.

Paprastieji susirinkimai esti teisėti, tedalyvaujant 1/2 sostinėje gyvenančių narių.

Jų kompetencija — spręsti visus kitus klausimus, kurie nesudaro kasmetinių ir visuotinųjų susirinkimų kompetencijos.

§ 14.

Susirinkimai klausimus sprendžia paprasta dauguma balsų.

§ 15.

Asmeninius sielos dalykus korporacija palieka neliečiamus; ji teoperuoja bendrosiose doros ribose. Draugišku taktu ir švelnumu tesikiša į šias ribas. Šiaip jau narių elgimosi visuomenėje ar politikoje korporacija nevaržo. Į oficialiuosius savo susirinkimus ateiti su savo partiniais ar tikybiniais skirtumais ir polemikomis nepavelija.

§ 16.

Pakelti klausimą apie tinkamumą to ar kito nario korporacijai tegali nemažiau kaip 1/10 visų tikrųjų narių. Klausimą, ar belaikyti tas narys korporacijoje, tas būrys pakelia per pirmąjį visuotinąjį susirinkimą. Visuotinas susirinkimas arba pats teisia iškeltąją bylą arba tam tikslui iš narių sudaro Garbės Teismą. Jo sprendimai gali būti trejopi: išteisinti, viešai papeikti ar iš korporacijos išbraukti; sprendimai pabaigtini, be apeliacijų. Pirmaisiais dvejais nusprendimais priešingosios pusės pasiduoda rankas. Nepasidavę teismo nusprendimams visais trejais atvėjais privalo tuojaus iš korporacijos išstoti, ar tai būtų kaltinamasis ar kaltintojai.

Korporacija rūpinasi palaikyti artimus ir draugingus savo narių šeimynų santykius.

Korporacijos tradicija yra broliais vadintis.

§ 17.

Revizijos Komisiją sudaro trys nariai. Jei iš savo tarpo pasiskiria pirmininką. Revizijos Komisija bent kartą per metus patikrina Valdybos ir visų korporacijos įstaigų veikimą, kasos ir viso turto padėtį ir jų apyskaitas. Savo revizijos rezultatus paduoda visuotinam susirinkimui. Revizijos Komisija neatidėtinu reikalu turi teisės ir net prievolės tuojau sušaukti visuotiną susirinkimą.

§ 18.

Korporacija: a) daro periodinius posėdžius su pranešimais ir demonstracijomis iš medicinos mokslo, visuomenės sanitarijos ir profesinių reikalų srities, b) apsprendžia gydytojų darbo sąlygas, ligonių gelbėjimo, medicinos mokslo ir mokymo klausimus, c) leidžia laikraštį korporacijos tikslais, d) steigiasi knygynus, sanatorijas, ligonines ir kitas įstaigas krašto sveikatingumui didinti.

§ 19.

Nuo pirmųjų korporacijos atsiradimo dienų Lietuvos kaimas buvo jai pirmas ir vienatinis tautinių idealų įkvėpėjas ir galutinas jos veikimo tikslas.

Skirdamasi platų dalyvavimą krašto inteligentijos darbe, korporacija stengsis eiti bendrais visiems nariams tautinės kultūros takais; nuosekliai ir griežtai kovos su lietuvių išviso ir lietuvių inteligentijos ypačiai nutautimu, nedarydama savo tarpe jokių kompromisų, rekalaudama iš savo narių, kad jų šeimynos būtų grynai lietuviškos; stengsis likviduoti moralinės baudžiavos liekanas visuomenėje; priešinsis inteligentų dvasios inertingumui ir sieks gilesnės, ne vien paviršutinės kultūros.

§. 20

Savo narių šeimynoms aprūpinti korporacija turi susišelpimo kasą.

§ 21.

Kasą sudaro: a) narių mokesniai, b) visoki korporacijos įstaigų pelnai, visuotino susirinkimo tam tikslui paskirtieji, c) aukos, d) paskaitų, vakarų, spaudinių pelnas, e) paskolos patogiomis sąlygomis, f) kapitalo nuošimčiai.

§ 22.

Korporacijos narys moka nario mokesnį 60 litų metams metinio suvažiavimu pažymėtaisiais rakais. Išstojantiems iš korporacijos indėlių negrąžina.

§ 23.

Paskirtuoju laiku nesumokėję skiriamojo mokesnio nariai nebetenka teisės naudotis pašalpa, nors korporacijoje vis del to pasilieka.

§ 24.

Korporacijos pinigai, vekseliai ir kiti vertybių dokumentai laikomi metinio suvažiavimo sutartame banke.

§ 25.

Pašalpa išduodama bet kurio teisėto susirinkimo paliepimu; nepaprastais atsitikimais — kaip pasakyta § 8.

§ 26.

Skolinama ant solo vekselių.

§ 27.

Jei susidarius aplinkybėms, korporacija už paskolas imtų palūkanas, tai jos negali būti didesnės už tas, kurias pati skolindamosi moka.

§. 28.

Oficialius raštus ir tolygius dokumentus pasirašo pirmininkas ir vienas Valdybos narys.

§ 29.

Korporaciją likviduojant, jos turtą išdalija suvažiavimas savo nusprendimu.

Nariai — steigėjai:
Vladas Nagevičius, gyd., gyv. Daukanto g. Nr. 12.
Pranas Sližys, gyd., gyv. Gedimino g. Nr. 7 a.
Kazys Oželis, gyd., gyv. Vytauto Prospekte Nr. 33.
Linas Janulionis, gyd., gyv. Aukšt. Panemunėj Artiler. Kar.
Vladislovas Ingelevičius, gyd., gyv. Maironio g. Nr. 11.
Jonas Brundza, gyd., gyv Karo Ligoninėje.
Antanas Petraitis, gyd., gyv. I Gusarų Pulko Kareivinėse.
Motiejus Nasvystis, gyd., gyv. Duonelaičio g. Nr. 42.
Juozas Žemgulys, gyd., gyv. Gardino g. Nr. 57.
Juožas Marcinkus, gyd., gyv. I Atskiram Lazarete.

Kronika.

Aukštasis medicinos mokslas.

× Konkursas. Medicinos fakultetas skelbia konkursą, norintiems prisirengti docentūrai farmakologijai ir patologinei anatomijai. Pareiškimai su curriculum vitae ir mokslo darbais priimami iki š. m. kovo 1 dien.

× Prof. Emilis Vinteleris (bendr. patol. ir patol. anatom.) jau yra atvykęs ir pradėjo eiti savo pareigas.

× Veterinarijos gyd. Z. Mockus Med-os fakulteto Tarybos posėdyje š. m. II 7 d. dauguma balsų išrinktas e. p. docento gyvulių anatomijos katedrai.

× Medicinos Fak-to studentų ir laisv. klausytojų sąrašas.

A. 1922 m. rudens semestras.

Skyrių pavadinimas	I semestr.				III semestr.				V semestr.				Viso
	Stud.		L. kl.		Stud.		L. kl.		Stud.		L. kl.		
	Vyr.	Mot.	Vyr.	Mot.	Vyr.	Mot.	Vyr.	Mot	Vyr.	Mot.	Vyr.	Mot.	
Medicinos Skyr. .	68	36	3	6	25	34	11	16	9	17	1	—	226
Veterinarijos „ .	28	13	3	4	5	—	1	—	—	—	—	—	54
Odontologijos „ .	11	44	1	4	3	37	1	1	—	—	—	—	102
Farmacijos „ .	16	4	—	—	8	—	—	—	14	3	—	—	45
Viso . .	123	97	7	14	41	71	13	17	23	20	1	—	427

B. 1923 m. pavasario semestras.

Skyrių pavadinimas	II semestr.				IV semestr.				VI semestr.				Viso
	Stud.		L. kl.		Stud.		L. kl.		Stud.		L. kl.		
	Vyr.	Mot.	Vyr.	Mot.	Vyr.	Mot.	Vyr.	Mot.	Vyr.	Mot.	Vyr.	Mot.	
Medicinos Skyr. .	68	36	5	6	26	34	11	17	9	17	1	—	230
Veterinarijos „ .	29	14	4	4	5	1	1	—	—	—	—	—	58
Odontologijos „ .	11	45	1	5	3	38	1	2	—	—	—	—	106
Farmacijos „ .	17	4	—	—	8	—	—	—	14	3	—	—	46
Viso . .	125	99	10	15	42	73	13	19	23	20	1	—	440

× Medicinos Fakulteto asistentų sąrašas.

Eil. Nr.	Pavardė ir vardas	Katedros pavadinimas	Einamosios pareigos	Kada paskirtas
1	Bliūdžiūtė Emilija . .	Akušerijos	e. p. jaun. as.	22 m. X. 4 d.
2	Bubėnaitė Juzė . . .	Histologijos	e. p. vyr. as.	„ III. 10 d.
3	Kuzma Vladas. . . .	Oper. chirurg.	e. p. vyr. as.	„ X. 15 d.
4	Mackevičaitė Janina .	Bendr. patol.	e. p. vyr. as.	„ IX. 18 d.
5	Madeikis Jonas . . .	Hig. ir bakter.	e. p. jaun. as.	„ IX. 20 d.
6	Petrikas Alioizas. . .	Įvad. į vid. med.	e. p. jaun. as.	„ XII. 1 d.
7	Sapočinskaitė-Lazersonienė Regina .	Fiziologijos	e. p. vyr. as.	„ IX. 20 d.
8	Stančius Povilas . . .	Įvad. į chirurg.	e. p. vyr. as.	„ X. 18 d.
9	Šaulys Benediktas . .	Farmacijos	e. p. vyr. as.	„ VI. 1 d.
10	Tiškus Vaclovas . . .	Fiziologijos	e. p. jaun. as.	„ III. 10 d.
11	Tumaitė-Jaroškienė Liūda. . .	Anatomijos	e. p. vyr. as	„ XII. 1 d.

× Medicinos fakultetų Rusijoje 1914 m. buvo 12, 1919 m. — 21, 1920 m. — 32, 1921 m. — 29, 1922 m. — 25. Iš šių paskutinių Petrograde — 3 (Karo Med. Akademija, mot. med. institutas ir Med. mokslų valstyb. Institutas buv. Psichoneuloginis); Maskvoje — 3 (Maskvos I, Maskvos II, Aukšt. Moterų Kursai); Jaroslavle, Nižn. Novgorode, Kazaniuje, Saratove, Samaroje, Astrachaniuj, Rostove, Jekaterinoslave, Simferopole, Smolenske, Voroneže, Minske, Permoje, Jekaterinburge, Irkutske, Tomske, Omske, Taškente, Kubaniuje. Visuose universitetuose studentų yra 31009, profesorių 612, dėstytojų, asistentų ordinatorių 3766, vidut. personalo 3986, administracijos — ūkio personalo 5316. Ligonių lovų fakultetų žinioje 16.645. Neužimtų katedrų 155. Dalis aukštųjų mokyklų, del stokos lėšų ir dėstytojų, numatoma uždaryti. Visos aukšt. Med. mokyklos militarizuotos, t. y. turi karo komisorius.

Visuose medic. fakultetuose įvesta keletas naujų dalykų, k. a. fizioterapija, socialė medicina ir medic. psichologija. Be to, manoma įvesti šeštus mokslo metus. Gydytojams 1921 m. laidos įvestas papildomasai 3—6 mėnesių kursas. Projektuojama šeštas metas gydytojams pirmesnių laidų ir tobulinimosi kursai gydytojams 1915—1919 metų laidos.

Toliau, išdirbti normalūs medic. fak-tų etatai, nužymėtas galutinas amžius profesoriams (65 m.) su teise atskirais atsitikimais tęsti dėstymą, išdirbta taisyklės dėstytojų ir profesorių rinkimo (norint gauti profesūrą reikią išbūti dėstytoju 10 metų).

(„Vrač. Žurnal“ 1922 m. Nr. 1, 2—3).

Gydytojų reikalai.

× Yra išvažiavę Vokietijon lavintis šie gydytojai: dr. P. Kalvaitytė, Kauno Lig-ės Rentgeno skyriaus ved., — Rentgenologijoje, dr. V. Mingailytė-Tumėnienė, Sveik-os Dep-to sanit. sk. virš., — vaikų ligose ir dr. B. Galkytė-Bylienė, gelžk. ruožo gyd.

× Dr. Glikmanas Elijas pernai rudenį Kaune mirė nuo septinio endokardito.

× 2-as L. Gydytojų Suvažiavimas. Be ankščiau paskelbtų gydytojų. yra pasižadėję padaryti pranešimus 2-ame L-Gyd. Suv-e dar šie gydytojai: 1) dr. B. Zacharinas. „Nespecifinė jaudinimo terapija“, 3) dr. J. Kairiūkštis. „Radikalė kova su musų socialinėmis nelaimėmis tautos dorinei sveikatai kelti“.

Sveikatos reikalai.

× 7-tas Rentgeno Kabinetas Lietuvoje. D-ras M. Mickus, Šiaulių m. ligoninės vedėjas, savo lėšomis įsteigė Šiauliuose prie miesto lig-ės Rentgeno Kabinetą. Ligonių švitinimas, R-fotografija ir terapija 11— 12 val. ir 3—5 val. po pietų.

× Encephalitis lethargica (miego liga) vėl pasirodė Kaune, Vilniuje ir kai kuriose kitose Lietuvos vietose. Kaune užregistruota tos ligos keletas atsitikimų. Ši liga pasižymi daugybe kraujo įplūdžių smagenyse ir apsireiškia mieguistumu, nuo ko ir savo vardą yra gavusi.

Kaune dabar pastebėta ir tokių atsitikimų, kuomet liga apsireiškia ne mieguistumu, bet priešingai, nemigiu. Tais atsitikimais visas ligonio kūnas (rankos, kojos, galva) per visą dieną nuolat juda, panašiai kaip prie sunkios chorea, deliai ko šitos pačios ligos rūšis vadinama encephalitis choreatica.

Sulig d-ru Ekonom'u, kuris šitą ligą aprašė 1917 m. Vienos Medic. laikraštyje, ligos priežastis yra tam tikra bacila — diplostreptokokas. Dauguma autorių šią ligą skaito influencos komplikacija.

× Taksa už gydymą. Kauno Ligoninėje nuo 1923 m. pradžios iš stacionerių ligonių imama po 3 litus dienai.

Iš Kauno m. Valdybos Medic. ir Sanitar. skyr. darbuotės.

Medicinos ir Sanitarijos Skyrius šiuo praneša, kad per š. m. spalių, lapkričio ir gruodžio mėn. yra nuveikta:

I.

	Spal. m.	Lapkr. m.	Gruod. m.
1) Padaryta sanitarinių apžiūrėjimų kiemų, viešbučių, valgyklų, maisto produktų krautuvių ir gamyklų ir t. t., viso . . .	4464	3935	3152
2) Už nešvarumą uždėta pabaudų	21	—	7
3) Atrasta netvarka atsitikimuose	411	304	411

II.

a) Rajoninėse ambulatorijose:

1)	Atsilankė naujų ligonių	1508	1007	770
2)	Padaryta perrišimų ligoniams	924	951	944
3)	Kitų pasikartojamųjų atsilankymų buvo . .	915	1643	1603
5)	Atsilankė pas ligonius į namus:			
	rajoniniai gydytojai kartų	258	224	180
	gailestingosios seserys	201	210	139

b) Centralinėj Ambulatorijoj:

1)	Akių skyriuj pirmą kartą atsilankė ligonių .	147	169	71
	pasikartojamai atsilankė ligonių . .	466	588	705
2)	Ausų, nosies ir gerklės skyriuj:			
	pirmą kartą atsilankė ligonių . . .	51	84	42
	pasikartojamai atsilankė ligonių . .	142	173	129
3)	Dantų kabinete:			
	pirmą kartą atsilankė ligonių. . . .	88	145	81
	pasikartojamai atsilankė ligonių . .	180	219	143
	Įdėta blombų ligoniams	46	49	37
	Ištraukta dantų ligoniams	76	120	47

c) Neščių moterų ir kūdikių sveikatos centre: Šančiuose, (Ryano Ligoninė).

1)	Priimta neščių moterų	38	28	11
2)	Kūdikių iki 2 metų	175	144	27
3)	Kūdikių nuo 2 — 6 metų . . . . , .	6	3	—
4)	Išviso priimta	219	175	48
5)	Visų apsilankymų centre (su pasikartojimais)	244	194	51
6)	Apsilankymų namuose	179	100	65
7)	Papildomo maisto (pieno) duota	60	60 čiai	46
8)	Neščių moterų priimta nuo š. m. III. 1 d.	137	146	152
9)	Kūdikių priimta nuo š. m. III. 1 d. . . .	845	863	886

III.

a)	Naujai užregistruota susirgimų limpamomis ligomis viso ligonių . . .	23	21	9
	iš kurių:			
sergančių	vidurių šiltinė	12	11	4
„	dėmėtąja šiltine	—	5	2
„	kruvinąja (dizenterija)	4	2	—
„	kitomis ligomis	7	3	3
b)	Patalpinta į ligoninę gydymui miesto lėšomis: viso	52	41	31
sergančių	veneros ligomis prostitučių . . .	24	22	8
„	„ „ kitų ligonių . . .	5	3	2

„ škarlatina	—	—	1
„ dizenterija	2	—	—
„ vidurių šiltine	5	1	1
„ džiova (plaučių, kaulų, odos)	—	—	7
„ nelaimingais atsitikimais	—	—	2
„ visų kitų ligų	16	15	10
c) Sanitariniu automobiliu parvežta į ligoninę apkrečiamomis ligomis sergančių ligonių	15	5	5

VI.

Šunininkas yra sugavęs viso	52 šun.	45	50
Iš praeito mėn. buvo likę gyvų	12 „	4	5
iš kurių: 1) užmušta	53 „	41	41
2) atiduota savininkams	4 „	3	4
3) pasilikę gyvų	7 „	5	10

Įvairios žinios.

× Sveikatos Departamento pranešimas. Sveikatos Departamentas ruošia dantų gydytojų, felčerių, pribuvėjų ir gailestingų seselių sąrašus. Užinteresuotieji asmenys privalo pasirūpinti tuoj pristatyti Sveikatos Departamentui reikalaujamus dokumentus, (kad tokiu būdu išvengus galimų nesusipratimų). Dokumentai reikalingi: mokslo cenzo įrodymas (diplomas, atestatas, arba jų nuorašas), pilietybės įrodymas ir Apskrities Gydytojo pažymėjimas, kad užinteresuotasai asmuo žino valstybinę kalbą.

Privalo minėtus dokumentus pristatyti: dantų gydytojai ne vėliau vasario 15 d., o visi kiti — ne vėliau balandžio 1 d. 1923 m.

Departamento Direktorius. (parašas)
Medicinos Skyriaus Viršininkas. (pasir.) *Juškys*.

× Pasteur'o sukaktuvių šventė. Sausio 16 d. „Mūzos“ teatre Biržų gimnazija šventė 100 metų nuo gimimo dienos Pasteur'o sukaktuves. Prelegentais buvo d-ras J. Mikelėnas, tėma „Pasteur'o biografija ir jo įžymiausi darbai“, vet. gydytojas P. Nastopka — „Pasteur'o reikšmė gamtos moksluose“ ir kun. Krypaitis — „Pasteur'o jaunatvės dienos“.

Apart mokinių, kuriems ir buvo ši šventė suruošta, atsilankė ir šiaip inteligentų šio mokslo vyro sukaktuves pagerbti. (Elta).

Svarbesnių klaidų atitaisymas.

1) „Medicinos“ 1922 m. 9—10 num. 489 pusl. 13 eilutė iš viršaus atspausta „*1892*“, o turi būti „*1912*“.

2) „Medicinos“ 1922 m. 11—12 num. 526 p. 10 eilutė iš viršaus atspausta „*acid. sulfurici*“, o turi būti „*aeth. sulfurici*“.

AUKOS.

K. Med. Dr-jos Fondui medicinos raštams leisti:
Dr. J. Blažys (iš Tauragės) . . . . 10 litų. —

„Varpo“ Bendrovės spaustuvė. Kaunas, Laisvės Aleja 60.

„Medicinos“ 1923 m. 1 numerio priedas.

LIETUVOS
FARMACIJOS PREKYBOS ĮSTAIGŲ
IR
FARMACININKŲ
SĄRAŠAS.

Vid. Reik. Min-jos
Sveikatos Departamento
oficialis leidinys Nr. 2.

Paaiškinimai.

L. Farmacijos prekybos įstaigų sąraše po vietos eina paeiliui: kokia aptieka (normalė ar kaimo), savininko vardas ir pavardė (skliauteliuose nuomininko vardas ir pavardė), vedėjo vardas ir pavardė (jeigu vedėjas savinininkas, tai dedama *sav.*, nekartojant vardo ir pavardės), vedėjo farmacijos mokslo laipsnis (jeigu laipsnis nepažymėtas, reiškia jo nesama).

L. Farmacininkų sąraše po pavardės ir vardo eina paeiliui: gyvenamoji vieta, tautybė, mokslo išėjimo vieta ir laikas, papildomosios žinios.

Trūkstant bet kokių žinių, atatinkamoje vietoje stovi brūkšnelis (—).

Sutrumpinimų paaiškinimas.

Apskr. — apskrities;
(Alyt.) — Alytaus apskrities;
b-vė — bendrovė;
(B.-Pasv.) — Pasvalio-Biržų apskrities;
drog. — drogistas;
(Ežer.) — Ežerėnų apskrities;
felč. — felčeris;
įpėd. — įpėdiniai;
kaimo — kaimo aptieka;
Karo žin. — Karo žinyboje;
(Kauno) — Kauno apskrities;
(Kauno m.) — Kauno miesto;
(Ked.) — Kedainių apskrities;
(Kret.) — Kretingos apskrities;
laik. — išduotas laikinas pažymėjimas;
latv. — latvys, - ė;
lenk. — lenkas, - ė;
liet. — lietuvis, - ė;
L. Raud. Kryž. — Lietuvos Raudonojo Kryžiaus;
m. — miesto;
mag. farm. — magistras farmacijos;
(Mar.) — Mariampolės apskrities;
(Maž.) — Mažeikių apskrities;
Med. sąr. — žinios semtos iš Rusų Medicinos personalo sąrašo pažymėtų metų;
norm. — normalė aptieka;
nuom. — nuomininkas, - ė;
(Pan.) — Panevėžio apskrities;
prof. — profesorius;
prov. — provizorius;
prov. pad. — provizoriaus padėjėjas;
(Ras.) — Raseinių apskrities;
(Rok.) — Rokiškio apskrities;
rus. — rusų, - ė;
sav. — savininkas, - ė;
Savivald. — Savivaldybė;
(Seinų) — Seinų apskrities;
(Šak.) — Šakių apskrities;
(Šiaul.) — Šiaulių apskrities;
(Taur.) — Tauragės apskrities;
(Telš.) — Telšių apskrities;
(Trakų) — Trakų apskrities;
(Ukm.) — Ukmergės apskrities;
(Ūten.) — Ūtenos apskrities;
v. — valsčiaus;
(Vilk.) — Vilkaviškio apskrities;
(vok.) — vokietys, - ė;
žyd. — žydas, - ė.

A.

Lietuvos Farmacijos prekybos įstaigų sąrašas.

I.

APTIEKOS.

1. Alytaus apskr.

1. *Alytuje*, norm., Apskr. Savivald., Juozas Žvirblis, prov.
2. „ kaimo, Zigmas Ugianskis, sav., prov.pad.
3. *Birštone*, kaimo, Babes-Bobe (nuom. Simanas Bajoras), nuom., prov.pad.
4. *Butrimonyse*, norm., Vytautas Mackevičius, Adomas Kralickas, prov.
5. *Dauguose*, kaimo, Joselis Galperinas, sav., prov.pad.
6. *Jezne*, kaimo, Jonas Steikūnas, sav., prov.pad.
7. *Merkinėje*, norm., Aleksandras Čyras, sav., prov.
8. *Miroslave*, kaimo, Giršas-Chaimas Inkeris, sav., prov.pad.
9. *Seirijuose*, norm., Antanas Vaiciekauskas, sav., prov.
10. *Simne*, norm., Vinklerio įpėd., Chaimas-Beras Islondskis, prov.
11. *Varėnoje*, norm., Sofija Viderienė (nuom. Valentinas Gudavskis), nuom., prov.pad.

2. Ežerėnų (Zarasų) apskr.

12. *Dusetose*, kaimo, Stasys Stepanavičius, sav., prov.pad.
13. *Ežerėnuose*, norm., Apskr. Savivald., Adomas Lekaravičius, prov.
14. „ norm., Arturas Vinteleris, sav., prov.
15. *Salakuose*, kaimo, Adomas Mačius, sav., prov.pad.

3. Kauno miesto ir priemiesčių.

16. *Kaune*, norm., Vasilius Aronštamas ir Abelis Rezas, Vasilius Aronštamas, prov.
17. „ norm., Rafailas Bilskis, sav., prov.
18. „ norm., Severinas Bucevičius ir Jonas Borisevičius, Severinas Bucevičius, prov.
19. „ norm., Antanas Grigalauskas, sav., prov.
20. „ norm., Ivenskio įpėd. (nuom. Jokūbas Kocinas), nuom., prov.

21. „ norm., Kauno Ligoninė, Petras Bertulis, prov.
22. „ norm., Juozas Matulaitis ir B - vė, Juozas Matulaitis, prov.
23. „ norm., L. Raud. Kryž., Julijonas Juškevičius, prov.
24. „ norm., mag. farm. Petras Raudonikis, Jonas Kuprevičius, prov.
25. „ norm., Mozes Rozenbliumas ir Abromas - Išeris Goldbergas, Mozes Rozembliumas, prov.
26. „ (*Aleksote*), norm., Povilas Radeckis - Mikuličas, sav., prov.
27. „ (*Šančiuose*), norm., Dovidas Gurvičius, Dovidas Rozenbliumas, prov.
28. „ (*Vilijampolėje*), norm., Šmerelis Šapira, Leonas Šapira, prov.
29. „ (*Žaliajame Kalne*), norm., Petras Pakštaitis, sav., prov.

4. Kauno apskr.

30. *Babtuose*, kaimo, Stasys Saulevičius, sav., prov.pad.
31. *Čekiškėje*, kaimo, Dovidas Lipmanas, Šlomas Rozenas, prov.pad.
32. *Garliavoje*, kaimo, Kazys Aglinskas, sav., prov.
33. *Jonavoje*, norm., Steponas Nasvytis, sav., prov.
34. *Pakuonyje*, kaimo, Adolfas Gerdvilis, Leonas Podžiūnas, prov.pad.
35. *Panemunėje Aukšt.*, kaimo, Vaclovas Vadauskas, Elena Gintilaitė - Šeflerienė, prov.
36. *Rumšiškėse*, kaimo, Stasys Gulbinas, sav., prov.pad.
37. *Seredžiuje*, kaimo, Abraomas Gavendo, sav., prov.pad.
38. *Vandžiogaloje*, kaimo, Jokūbas Cheifecas, sav., prov.pad.
39. *Veliuonoje*, kaimo, Joselis Šabaševičius, sav., prov.pad.
40. *Vilkijoje*, norm., Christausko įpėd., Augustinas Švambaris, prov.
41. *Zapyškyje*„ kaimo, Peliksas Kudirka, sav., prov.

5. Kedainių apskr.

42. *Ariogaloje*, norm., Henrikas - Petras Kavaliauskas, sav., prov.
43. *Baisogaloje*, kaimo, Petras Bložė, sav., prov.pad.
44. *Dotnavoje*, kaimo, Aleksandras Jakimavičius, sav., prov. pad.
45. *Grinkiškyje*, kaimo, Jonas Sprindis, sav., prov.pad.
46. *Josvainiuose*, kaimo, Reveka Rabinovič, Abraomas Šulgeferas, prov.pad.
47. *Kedainiuose*, norm., Chaimas Gurvičius, sav., prov.
48. „ norm., Rokas Stančius, sav., prov.
49. *Krakėse*, kaimo, Aronas Polunskis, sav., prov.pad.
50. *Paciunėliuose*, kaimo, Jurgis Michalauskas, sav., prov.pad.
51. *Surviliškyje*, kaimo, Juozas Batūra, sav., prov.
52. *Šėtoje*, norm., Juozas Tričius, sav., prov.

6. Kretingos apskr.

53. *Darbėnuose*, kaimo, Augustinas Počius, sav., prov.
54. *Gargžduose*, norm., Elijas Meisochovičius, sav., prov.
55. *Grūšlaukyje*, kaimo, Antanas Maksvytis - Senasis, sav., prov.pad.
56. *Kartenoje*, kaimo, Pranas Kuršys. sav., prov.pad.
57. *Kretingoje*, norm., Vladas Grudžinskis, sav., prov.
58. *Kūliuose*, kaimo, Mykolas Galvydis, sav., prov.pad.
59. *Mosėdyje*, kaimo, Alfredas Valcas, sav., prov.
60. *Palangoje*, norm , Vilhelmas Bertingas, sav., prov.
61. *Plateliuose*, kaimo, Viskonto įpėd., Juozas Kerpauskas, prov.pad.
62. *Salantuose*, norm., Jurgis Bučmis, sáv., prov.
63. *Skuode*, norm., Hermanas Katterfeldas, sav., prov.pad.
64. „ norm., Kazys Mažonas, sav., prov.
65. *Veviržėnuose*, kaimo, Zelda Ošerovičaitė - Chajetienė, sav., prov.pad.

7. Mariampolės apskr.

66. *Balbieriškyje*, kaimo, Gustavas Cirkvičius, sav., prov.
67. *Igliaukoje*, kaimo, Karolis Žiugžda, sav., prov.
68. *Kalvarijoje*, norm., Jonas Keršulis, sav., prov.
69. „ norm., Niziolomskio įpėd., Romanas Niziolomskis, prov.
70. *Liudvinave*, kaimo, Jonas Arnastauskas, sav., prov.pad.
71. *Mariampolėje*, norm., Vladas Bartlingas, sav,, prov.
72. „ norm., Izaokas Kaplanas, sav., prov.
73. „ norm., Konstantas Nekvidavičius, (nuom. Jonas Liutkevičius ir Rišardas Prostko), Rišardas Prostko, prov.
74. *Prienuose*, norm., Vendto įpėd., Liudvikas Žemaitis, prov.
75. *Veiveriuose*, kaimo, Vulfas Polonesas, sav., prov.pad.
76. *Višakio - Rūdoje*, kaimo, Stanislovas Kazokaitis, sav., prov. pad.

8. Mažeikių apskr.

77. *Akmenėje*, norm., Augustinas Rušinas, sav., prov.
78. *Barstyčiuose*, kaimo, Dominikas Kučinskas, Kazys Stankūnas, prov.
79. *Ylakiuose*, kaimo, Jochelis Šapira, sav., prov.pad.
80. *Klykuoliuose*, kaimo, Izraelis Abromsonas, sav., prov.pad.
81. *Laižuvoje*, kaimo, Pranas Stripinas, sav., prov.pad.
82. *Mažeikiuose*, norm., Antanas Gritija, sav., prov.
83. „ norm., Dovidas Švabas, Leja Chaikinaitė, prov.
84. *Pikeliuose*, norm., Pranas Adamkavičius, sav., prov.
85. *Sedoje*, norm., Jonas Messija, Romanas Šapira, prov.

86. *Tirkšliuose*, kaimo, Emilija Navickaitė, Jokūbas Novickas, prov.
87. *Viekšniuose*, norm., Vincas Aleksandravičius, sav., prov.
88. *Židikiuose*, kaimo, Martišausko įpėd., Petras Drevinskas, prov. pad.

9. Panevėžio apskr.

89. *Krekenavoje*, norm., Juozas Ivaškevičius, sav., prov.
90. *Kupiškyje*, norm., Petras Kenigšteteris, sav., prov.
91. „ norm., Juozas Stukas, sav., prov.
92. *Naujamiestyje*, kaimo, Juozas Šimanėlis, sav., prov.pad.
93. *Panevėžyje*, norm., Leiba Govšovičius, Stasys Misevičius, prov.
94. „ norm., Fulgentas Sadževičius, sav., prov.
95. „ norm., Jochelis - Beras Subockis, sav., prov.
96. „ norm., Juozas Zaborskis ir Antanas Laurinaitis, Juozas Zaborskis, prov.
97. *Raguvoje*, kaimo, Stefanija Vitkevičienė, Juozas Kačergis, prov.pad.
98. *Ramygaloje*, kaimo, Jonas Gaidamavičius, sav., prov.pad.
99. *Razalime*, kaimo, Jonas Bačkys, sav., prov.pad.
100. *Subačiuje*, kaimo, Viktoras Zalanskis, sav., prov.pad.
101. *Šeduvoje*, norm., Butkevičiaus įpėd., Boleslovas Šeikus, prov.
102. „ norm., Julijonas Juškevičius ir Ipolitas Šalkauskas, Ipolitas Šalkauskas, prov.
103. *Troškūnuose*, kaimo, Povilas Gabrėnas, sav., prov.pad.
104. *Viešintuose*, kaimo, Rivka Rabinavičaitė - Lopertienė, sav., prov. pad.

10. Pasvalio = Biržų apskr.

105. *Biržuose*, norm., Apskr. Savivald., Eduardas Jezukevičius, prov.
106. „ norm., Egermano įpėd., Petras Baltušis, prov.
107. „ norm., Konstantas Putrius ir Aleksandras Podžiūnas, Konstantas Putrius, prov.
108. *Joniškėlyje*, norm., Apskr. Savivald., Pranas Labanauskas, prov.
109. *Krinčine*, kaimo, Vilius Matuzevičius, sav., prov.pad.
110. *Nemunėlio - Radviliškyje*, kaimo, Juozas Šarnas, sav., prov. pad.
111. *Pumpėnuose*, kaimo, Nochumas Girzonas, sav., prov.
112. *Pušalote*, kaimo, Simanas Januška, sav., prov.
113. *Pasvalyje*, norm., Rimkūno - Rimkevičiaus įpėd., Pranas Katelė, prov.
114. *Saločiuose*, kaimo, Menašis Vigušinas, sav., prov. pad.
115. *Vabalninkuose*, kaimo, Oskaras Jansonas, sav., prov.pad.
116. *Vaškuose*, kaimo, Martinas Bruveras Vaivaras, Antanas Radzinskas, prov.

117. *Žeimėje* (*Żeimelyje*), norm., Reiza Ambromovičaitė, sav., prov.

11. Raseinių apskr.

118. *Jurbarke*, norm., Fanė Bregauskienė, Bronislovas Korbutas, prov.
119. „ norm., Šmerelis Finas, Eduardas Danilevičius, prov.
120. *Kelmėje*, norm., Bronislovas Bucevičius, sav., prov.
121. *Kražiuose*, kaimo, Klemensas Astrauskas, Mikas Barauskas, prov.
122. *Lioliuose*, kaimo, Stasys Bytautas, sav., prov.pad.
123. *Lydavėnuose*, kaimo, Aleksandras Šulskis, sav., prov.pad.
124. *Nemakščiuose*, kaimo, Šveikausko įpėd., Nikodemas Kindžiulis, prov.pad.
125. *Raseiniuose*, norm., Edelio įpėd., Haleris Šalkauskas., prov.
126. „ norm., Šmuelis - Leiba Lopertas, sav., prov.
127. „ norm, Raseinių m. Savivald., Jonas Švilponis, prov.
128. *Skirsnemunėje*, kaimo, Dovidas Goldbergas, sav., prov.
129. *Šilavoje*, kaimo, Valerija Leskauskienė, Vladas Leskauskas, prov.pad.
130. *Šimkaičiuose*, kaimo, Petras Matusevičius, sav., prov.pad.
131. *Tytavėnuose*, kaimo, Mikas Petruškevičius, sav., prov.pad.
132. *Viduklėje*, kaimo, Simanas Butkus, sav., prov.

12. Rokiškio apskr.

133. *Kamajuose*, kaimo, Antanas Indrašis, sav., prov.pad.
134. *Kvietkuose*, kaimo, Juozas Rimkevičius, sav., prov.pad.
135. *Obeliuose*, kaimo, Teodoras Šeras, sav., prov.pad.
136. *Oniškyje*, kaimo, Goda Kaganaitė, Joselis Kaganas, prov., pad.
137. *Pandėlyje*, norm., Stašio įpėd., Jeronimas Stašys, prov. pad.
138. *Panemunėlyje*, kaimo, Noechas Olkinas, sav., prov.pad.
139. *Rokiškyje*, norm., Jonas Mikšys, sav., prov.
140. „ norm., Mauša Šeras, Onupras Goscickis, prov.
141. *Salose* (*Salamiestyje*), kaimo, Pulcherija Kulikauskaitė, sav., prov.pad.
142. *Skapiškyje*, kaimo, Mendelis Muzikantas, sav., prov.pad.
143. *Suveiniškyje*, kaimo, Zigmantas Lapšys, sav., prov.pad.
144. *Svedasuose*, kaimo, Jokūbas Stolovas, sav., prov.pad.

13. Seinų apskr.

145. *Kapčiamiestyje*, kaimo, Giršas Otrembskis, sav., prov.pad.
146. *Lazdijuose*, norm., Ptašinsko įpėd., (nuom., Ignotas Markauskas), nuom., prov.
147. *Leipalingyje*, kaimo, Antanas Laukaitis, sav., prov.pad.

148. *Veisėjuose*, kaimo, Saulis Kuklianskis, Izraelis Kotleris, prov.pad.

14. Šakių apskr.

149. *Griškabūdyje*, kaimo, Stasys Sukenickis, sav., prov.
150. *Kriūkuose*, kaimo, Alioizas Turčinskis, sav., prov.
151. *Lukšiuose*, kaimo, Jonas Kalvelis, sav., prov. pad.
152. *Naumiestyje*, norm., Kazys Gudėnas, sav., prov.
153. *Plokščiuose*, kaimo Ksavera Valentinaitė, sav., prov. pad.
154. *Sintautuose*, kaimo, Pranas Dėdynas, sav., prov.
155. *Slavikuose*, kaimo, Pranas Rubikas, sav., prov.pad.
156. *Sudarguose*, kaimo, Chaja Goldbergaitė, sav., prov.pad.
157. *Šakiuose*, norm., Lucija Lukasevičienė, Liūdas Ganas, prov.

15. Šiaulių apskr.

158. *Gruzdžiuose*, kaimo, Antanas Trečiokas, sav., prov.pad.
159. *Joniškyje*, norm., Jonas Slabokas, sav., prov.
160. „ norm., Donatas Šukevičius, sav., prov.
161. *Kriūkuose*, kaimo, Arijus Bikas, sav., prov. pad.
162. *Kuršėnuose*, norm., Kozmiano įpėd., Marija Kaminskaitė, prov.
163. *Linkuvoje*, norm., Elzbieta Avižonytė - Jasiukaitienė, sav., prov.
164. *Lygumuose*, kaimo, Inčuros įpėd., Jonas Dabkus, prov. pad.
165. *Pakruojuje*, norm., Leonas Ropas, Vladas Staškevičius, prov.
166. *Papilėje*, kaimo, Jonas Juodelis, sav., prov.
167. *Pašvitinyje*, kaimo, Evelis - Šaja Prūsas, sav., prov.
168. *Radviliškyje*, norm., Antanas Ramanauskas, sav., prov.
169. *Šaukėnuose*, kaimo, Bronislova Blinstrubienė, Vaclovas Blinstrubas, prov. pad.
170. *Šiaulėnuose*, kaimo, Antanas Jančauskas, sav., prov. pad.
171. *Šiauliuose*, norm., Gurvičiaus įpėd., Stasys Jurevičius, prov.
172. „ norm., Kazys Kazlauskas, sav., prov.
173. „ norm., Gabrielė Laucevičienė, Zenonas Źivatkauskas, prov.
174. „ norm., Cemachas Volpe, sav., prov.
175. *Tryškiuose*, norm., Zelmanas Cukermanas, sav., prov.
176. *Užventyje*, kaimo, Juozas Remiažas, Petras Baltrušaitis, prov. pad.
177. *Zagarėje*, norm., Mykolas Kazlauskas, Aleksandras Underis, prov.
178. „ norm., Nariškinas (nuom. Adomas Rakštys ir Antanas Kaikarys), Adomas Rakštys, prov.

16. Tauragės apskr.

179. *Batakiuose*, kaimo, Jonas Pužauskas, sav., prov. pad.
180. *Eržvilke*, kaimo, Jonas Malakauskas, Elijas Rabinovičius, prov.

181. *Kaltinėnuose*, kaimo, Bronė Vaižmužaitė, Julius Budrys, prov. pad.
182. *Kvėdarnoje*, kaimo, Jonas Dzenkauskas, sav., prov. pad.
183. *Laukuvoje*, kaimo, Kajetonas Stropus, sav., prov. pad.
184. *Naumiestyje*, norm., Leizeris Reicas, sav., prov.
185. *Skaudvilėje*, norm., Marija Račiūnienė, Vladas Cirenkevičius, prov.
186. *Stulgiuose*, kaimo, Vaclovas Reimeris, sav., prov. pad.
187. *Šilalėje*, kaimo, Simanas Gaudešis, sav., prov.
188. *Švėkšnoje*, norm., Antanas Kaulakis, sav., prov.,
189. *Tauragėje*, norm., Jadviga Stulpinienė, Antanas Andžejauskas, prov.
190. *Upynoje*, kaimo, Jonas Rimkevičius, sav., prov. pad.
191. *Vainute*, kaimo, Jokūbas Gecas, sav., prov. pad.

17. Telšių apskr.

192. *Alsėdžiuose*, kaimo, Freida - Elka Zaksaitė - Gefeniene, Abelis Gefenas, prov. pad.
193. *Kalvarijoje*, kaimo, Jonas Velavičius, sav., prov. pad.
194. *Luokėje*, norm., Chaimas Kaganas, sav., prov.
195. P*lungėje*, norm., Eduardas Andžejevskis, sav., prov.
196. „ norm., Kazys Vaitkevičius,, sav., prov.
197. *Rietave*, norm., Šurkovo įpėd., Dominikas Počius, prov.
198. *Telšiuose*, norm., Mikalojus Norkus, sav., prov.
199. „ norm., Oskaras Geldneris, Vanda Geldneraitė, prov.
200. *Tveruose*, kaimo, Zenonas Kuneika, sav., prov.
201. *Varniuose*, norm., Rudmino įpėd., Vladas Sakalauskas, prov.
202. *Žarėnuose*, kaimo, Kazys Stankūnas ir Pranas Juškevičius, Pranas Juškevičius, prov. pad.

18. Trakų apskr.

203. *Aukštadvaryje*, kaimo, Juozas Ladyga, sav., prov.
204. *Kaišiadoryse*, kaimo, Sinkevičiaus įpėd. (norm. Bencijonas Švarcas), nuom., prov. pad.
205. *Kruonyje*, kaimo, Eustachijus Rasiukevičius, sav., prov. pad.
206. *Onuškyje*, kaimo, Judelis Hoffenbergas, sav., prov. pad.
207. *Semiliškėse*, kaimo, Aizikas Aranavičius, sav., prov. pad.
208. *Vievyje*, kaimo, Jurgis Milančius, sav., prov.
209. *Žasliuose*, kaimo, Jodidis Arane, Hesi Arane, prov.
210. *Žiežmariuose*, norm., Jonas Narbutas, sav., prov.

19. Ukmergės apskr.

211. *Gelvonyse*, kaimo, Antanas Tešis (nuom. Mykolas Gradelis), nuom., prov. pad.
212. *Kavarske*, kaimo, Antanas Valta, sav., prov. pad.
213. *Kurkliuose*, kaimo, Šaja Lopertas, Mykolas Barauskas, prov. pad.

214. *Musninkuose*, kaimo, Zelmanas Minkes, sav., prov. pad.
215. *Pagiryje*, kaimo, Rapolas Krivickas, sav., prov. pad.
216. *Siesikuose*, kaimo, Antanas Kaštaunas, sav., prov. pad.
217. *Širvintuose*, norm., Juozas Semenavičius, sav., prov.
218. *Taujėnuose*, kaimo, Jonas Kurtinaitis ir Konstantas Matuzonis, Marija Stankevičaitė. prov. pad.
219. *Ukmergėje*, norm., Gita Šelkanaitė - Efrozienė, Evelis Melcas, prov.
220. „ norm., Gustavas Šulevičius, sav., prov.
221. „ norm., Žydų Bendruomenė, Mozes Zalcbergas, prov.
222. *Želvoje*, kaimo, Petras Paškevičius - Šuminskas, sav., prov. pad.

20. Ūtenos apskr.

223. *Aluntoje*, kaimo, Zelikas Rapoportas, sav., prov. pad.
224. *Anykščiuose*, norm., Kazys Hoppenas, sav., prov.
225. „ , norm., Antanas Žukauskas, sav., prov.
226. *Daugailiuose*, kaimo, Balys Vitkus, sav., prov. pad.
227. *Malėtuose*, norm., Baungarteno įpėd., Vincas Klapatauskas, prov.
228. *Ūtenoje*, norm., Apskr. Savivald., Dominikas Česevičius, prov.
229. „ norm., Vytautas Lukaševičius, sav., prov.
230. *Ūžpaliuose*, kaimo, Juozas Seibutis, sav., prov. pad.

21. Vilkaviškio apskr.

231. *Bartninkuose*, kaimo, Antanas Naujokaitis, sav., prov.
232. *Kybartuose*, norm., Česlovas Budrevičius, sav., prov.
233. *Pilviškiuose*, norm., Juozas Janulis, sav., prov.
234. *Vilkaviškyje*, norm., Apskr. Savivald., Petras Mažeika, prov.
235. „ norm., Jonas Skinkis, sav., prov.
236. „ norm., Pranas Bondzinskis, sav., prov.
237. *Virbalyje*, norm., Antanas Juodelis, sav., prov.
238. „ norm., Samuelis Zimanas, sav., prov.
239. *Vištytyje*, kaimo, Juozas Karvelis, sav., prov. pad.

II.

URMO VAISTŲ SANDĖLIAI.

1. Kauno miesto.

1. *Kaune*, prov. Arkadijus Buršteinas, Chaimas - Leiba Malcas, prov.
2. *Kaune*, broliai Germanai, Joakimas Baritas, prov.
3. „ b-vė „Farmacija“, Gustavas Šlezingeris, prov.
4. „ firma „Lietotat“, Beilė Kagan, prov.
5. „ prov. Giršas Michelis, Mauša Smurgonskis, prov.

6. „ Povilas Reichertas, Baltrus Vyšniauskas, prov.
7. „ Giršas Rozenbliumas ir prov. Mozes Rozenbliumas, Mozes Rozenbliumas, prov.
8. „ Hermanas Šurcas ir prov. Pranas Stakelė, Pranas Stakelė, prov.
9. „ b-vė „Rabivid", Mordchelis-Joselis Luncas, prov.
10. „ b-vė „Vaistija", Julius Žemaitis, prov.
11. „ Valdžios Centralinis, Petras Bertulis, prov.

2. Kretingos apskr.

12. *Kretingoje*, Hesselis Levi, Mozes Berelsonas, prov.
13. „ Mejeris Milneris, Jonas Butikas, prov. pad.

3. Panevėžio apskr.

14. *Panevėžyje*, prov. pad. Jochelis Bregovskai, Antanas Rimkevičius, prov.
15. „ Mejeris Kaplanas, Antanas Jasiulionis, prov.

4. Rokiškio apskr.

16. *Rokiškyje*, prov. pad. Teodoras Šeras, Antanas Jamontas, prov.

5. Šiaulių apskr.

17. *Šiauliuose*, Rožė Fainbergaitė ir Abraomas Fainbergas, Jonas Šliažas, prov.
18. „ Giršas Kocinas, Rafailas Talpis, prov.

6. Telšių apskr.

19. *Plungėje*, Teodoras Rabinovičius, Ignas Skudavičius, prov.

7. Ukmergės apskr.

20. *Ukmergėje*, Abraomas ir Benjaminas Buškaniecai, Vytautas Krasauskas, prov.

8. Vilkaviškio apskr.

21. *Kybartuose*, prov. pad. Jokūbas Tilzeris ir Senderis Geršatoris, Feivelis Pikelnis, prov.
22. *Vilkaviškyje*, Dovidas Kaganas, sav., prov.

III.

VAISTŲ KRAUTUVĖS.

1. Alytaus apskr.

1. *Alytuje*, Izaokas Kahancedikas, sav., prov. pad.
2. „ Aronas Kliackas, sav.
3. *Dauguose*, Zelikas Vismonskis, sav., prov. pad.
4. *Simne*, Dovidas Mirkes, sav., prov. pad.

2. Ežerėnų (Zarasų) apskr.

5. *Dusetose*, Chaimas - Aronas Šeinas, sav., prov. pad.

3. Kauno miesto, priemiesčių ir apskr.

6. *Jonavoje*, Maša Granevičienė, sav.
7. „ , Chaimas Levinas, sav.
8. *Kaune*, M. Elšteinas, sav., drog.
9. „ Mykolas Fainbergas, sav., drog.
10. „ Šmerelis Finas, sav.
11. „ Abraomas Fridmanas, sav., drog.
12. „ Olga Ipp, sav.
13. „ A. Klimavičienė, sav.
14. „ Juda Leibovičius, sav.
15. „ Leizeris Levi, sav.
16. „ Rachilė Messie, Judita Edelson.
17. „ Sara Aiolo ir Berelis Rubinšteinas, Berelis Rubinšteinas, vaist. mok.
18. „ Izaokas Segalis, sav., drog.
19. „ Abraomas Šapiro, sav., drog.
20. „ Genia Šapiro, sav., drog.
21. „ Salemonas Viducinskis, sav., drog.
22. „ (*Šančiuose*), Samuelis Kotonas, sav.
23. „ (*Vilijampolėje*), Dovidas Lipmanas, sav., prov. pad.
24. „ , Geršonas Zimanas, sav., prov. pad.

4. Kedainių apskr.

25. *Kedainiuose*, Mauša Bereinšteinas, sav.
26. „ Berelis Jofes, sav.

5. Kretingos apskr.

27. *Darbėnuose*, Hende Mendelevičienė, sav.
28. „ Šaja Viskinas, sav.
29. *Gargžduose*, Feivelis Melamedas, sav., drog.
30. „ Abraomas Štikas, sav., drog.
31. *Kartenoje*, Paipkis Minsteris, sav.
32. *Kretingoje*. Saulis Izrailovičius, sav.
33. *Kūliuose*, Golde Karpul, sav., drog.
34. „ Giršas Kaganas, sav., drog.
35. *Mosėdyje*, Leizeris Frumas, sav.
36. „ Kušelis Kolmanas, sav.
37. *Klateliuose*, Broche Šapiro, sav.
38. *Salantuose*, Zivas Lipmanas, sav.
39. „ Dovidas Rabinas,sav.
40. „ O. B. Rabinas, sav.
41. *Skuode*, Leiba Balkindas,
42. „ Pranas Stanis, sav.
43. „ Elijas Tanura, sav.
44. *Veviržėnuose*, Zelmanas - Leiba Presas, sav.

6. Mariampolės apskr.

45. *Kalvarijoje*, Manelis Vigderovičius, sav., drog.
46. *Liudvinave*, Basia Aerov, sav.
47. *Mariampolėje*, Idelis Gurvičius, sav., prov. pad.

7. Mažeikių apskr.

48. *Akmenėje*, Pranas Vasiliūnas, sav.
49. *Mažeikiuose*, Ona Gorb ir Borodovska, Ona Gorb, drog.
50. *Pikeliuose*, Jokūbas Šapiro, sav.
51. *Sedoje*, Judelis Leibovičius, sav.
52. „ Rachilė Messie,sav.
53. *Viekšniuose*, Eta Davidovičienė, sav.
54. *Vaiguvoje*, Mozes Lurje, sav.

8. Panevėžio apskr.

55. *Kupiškyje*, Maksas Šlachteris, sav., drog.
56. „ Izaokas Veicas, sav., prov. pad.
57. *Panevėžyje*, Heiginas Leibovičius, sav.
58. „ Mejeris Kacas, sav.
59. *Raguvoje*, Mina Abramovič, sav.

9. Pasvalio—Biržų apskr.

60. *Pasvalyje*, Samuelis Utianskis, sav.

10. Raseinių apskr.

61. *Jurbarke*, Zusmanas Levitanas, sav., drog.
62. „ Mozes Richleris, sav.
63. *Kelmėje*, Jette Veniberg, sav.
64. „ Reizė Volpert, sav.
65. *Kražiuose*, S. Verblauskaitė, sav.
66. „ Mauša Zaksas, sav.
67. „ Sorė Tatarskaitė, sav.
68. *Raseiniuose*, Salemonas Iserlisas, sav.,
69. „ Mendelis Lipšicas, Marija Lipšicaitė, drog.
70. „ Judelis Vigodskis, sav., drog.

11. Rokiškio apskr.

71. *Oniškyje*, Petras Susnys, sav., felč.
72. *Pandėlyje*, Juozas Bajoras, sav., felč.
73. „ Adolfas Rakūnas, sav., drog.

12. Šakių apskr.

74. *Naumiestyje*, Šmuelis - Mordchelis Mejerovičius, sav., prov. pad.
75. *Šakiuose*, Juzefa Aleksiutė, sav., drog.

13. Šiaulių apskr.

76. *Joniškyje*, Juozė Zastarskis, sav.
77. *Kuršėnuose*, Zelmanas Hercmanas, sav.

78. „ Mendelis Melamedas, sav., drog.
79. *Pakruojuje*, Jokūbas Briedis, sav.
80. *Radviliškyje*, Kaplanas, sav.
81. *Tryškiuose*, Jokūbas Levinas, sav.
82. *Žagarėje*, Dominikas Šliažas, sav.
83. „ Izraelis Rubinšteinas, sav.

14. Tauragės apskr.

84. *Kaltinėnuose*, Beilė Altšuler, sav.
85. *Kvėdarnoje*, Hindė Golcberg, Beilė Singer.
86. *Skaudvilėje*, Leizeris Altšuleris, sav.
87. „ Joselis Javicas, sav.
88. „ Manė Faniberg, sav.
89. „ Giršas Taubas, sav.
90. *Šilalėje*, Chasia Gilkevič, sav.
91. „ Ona Melcner, sav.
92. *Tauragėje*, Aronas Denas, sav.
93. „ broliai Fišai, Jokūbas Fišas, drog.
94. „ Mozes Leibovičius, sav., drog.
95. *Upynoje*, Dovidas Merkinas, sav.

15. Telšių apskr.

96. *Alsėdžiuose*, Cecilija Garb, sav.
97. *Kalvarijoje*, Hanna Garb, sav.
98. *Luokėje*, Chaimas Kaganas, sav., prov.
99. *Navarėnuose*, Dora Zach, sav.
100. *Plungėje*, Klara Ackerman, sav.
101. „ Gilel Riman, sav.
102. *Rietave*, Bella Grad, sav.
103. „ Leizeris Prismanas, sav.
104. *Telšiuose*, Lina Bloch, sav.
105. „ Abraomas Braude, sav., drog.
106. „ Šeftelis Eivinas, sav.
107. *Varniuose*, Notelis Bacofenas, sav.
108. „ Leizeris Belochas, sav. drog.
109. „ Leizeris Blochas, sav.
110. „ Elijas Saks, sav., drog.
111. *Žarėnuose*, Dovidas Šveidas, sav.

16. Trakų apskr.

112. *Kruonyje*, Aronas Plockis, sav.
113. *Žiežmariuose*, Mauša Golšteinas, sav., drog.
114. „ Rafailas Maslovatis, sav., drog.

17. Ukmergės apskr.

115. *Gelvonyse*, Mykolas Černiauskas, sav., prov. pad.
116. „ Mejeris Šochatas, sav.
117. *Širvintuose*, Leiba Reznikovičius, sav.

118. *Ukmergėje*, Joselis Šelkanas, sav., felč.
119. „ Mendelis Volkas, sav., prov. pad.

18. Ūtenos apskr.

120. *Anykščiuose*, Pinkus Javnosonas, sav.
121. *Malėtuose*, Idas Garberis, sav., drog.
122. „ Giršas Rozengartenas, sav., drog.
123. *Ūtenoje*, Ona Aškinazi, sav.
124. „ Vulfas Breneris, sav., drog.
125. „ Mejeris Kacas, sav., prov. pad.
126. *Vyžuonyse*, Mauša Finkelis, sav.

19. Vilkaviškio apskr.

127. *Pilviškiuose*, Juozas Butauskas, sav., drog.
128. *Vilkaviškyje*, Ševelis Kovneris, sav.

(pasirašė) *Dr. B. Sipavičius.*
L. e. Departamento Direktoriaus p.

(pasirašė) *Karaitis.*
Farmacijos Skyriaus Viršininkas.

B.

Lietuvos Farmacininkų sąrašas.

I.

Farmacijos magistrai.

1. *Lapinas Leiba*, Kaunas, žyd., Dorpate 1894.
2. *Raudonikis Petras*, Kaunas. liet., Maskvoje 1908, prof.

II.

Provizoriai.

1. *Abramovič Reiza*, Žeimelis (B.-Pasv.), žyd., Charkove 1914.
2. *Adamkevičius Pranas*, Pikeliai (Maž.), liet., Maskvoje 1910.
3. *Aglinskas Kazys*, Garliava (Kauno), liet., —, —, Med. sąr. 1912.
4. *Aizenštad Leja*, Kaunas, žyd., Charkove 1916.
5. *Aleksandravičius Vincas*, Viekšniai (Maž.), liet., Maskv. 1903.
6. *Andžejauskas Antanas*, Tauragė, liet., Dorpate 1913.
7. *Andžejauskas Eduardas*, Plungė (Telš.), liet., Dorpate 1885.
8. *Aranė Hesi*, Žasliai (Trakų), žyd., Maskvoje 1917.
9. *Aranovskis Jušas*, Kaunas, žyd., Dorpate 1892.
10. *Aronštamas Vasilius*, Kaunas, žyd., Dorpate 1894.
11. *Avižonytė-Jasiukaitienė E.*, Linkuva (Šiaul.), liet., Maksv. 1918.

12. *Baltušis Petras*, Biržai (B. - Pasv.), liet., Kijeve 1901.
13. *Baritas Jokūbas*, Kaunas, žyd., Dorpate 1893.
14. *Bartlingas Vladas*, Mariampolė, liet., Varšuvoje 1904.
15. *Batura Juozas*, Surviliškis (Ked.), liet., Maskvoje 1918.
16. *Berelsonas Mauša*, Kretinga, žyd., Dorpate 1898.
17. *Bermanas Gerasimas*, Kaunas, žyd., Maskvoje 1888.
18. *Beršteinas Ošeris*, Kaunas, žyd., Maskvoje 1903.
19. *Bertingas Vilhelmas*, Palanga (Kret.), vok., Dorpate 1882.
20. *Bertulis Petras*, Kaunas, liet., Maskvoje 1912.
21. *Berzinas Gedartas*, Vaškai (B.-Pasv.), liet., Dorpate 1894.
22. *Bilskis Rafailas*, Kaunas, žyd., Maskvoje 1892.
23. *Bondzinskis Pranas*, Vilkaviškis, lenk., Dorpate 1901.
24. *Bucevičius Bronius*, Kelmė (Ras.), liet., Maskvoje 1900.
25. *Bucevičius Severinas*, Kaunas, liet., Varšuvoje 1903.
26. *Bučius A.*, Kaunas, liet., Maskvoje 1918.

27. *Bučmis Jurgis*, Salantai (Kret.), liet., Maskvoje 1906.
28. *Budrevičius Česlovas*, Kybartai (Vilk.), liet., Maskvoje 1917.
29. *Butkevičius Kazys*, Kaunas, liet., —, —, *laik.*
30. *Butkus Simas*, Viduklė (Ras.), liet., Maskvoje 1918.
31. *Bugailo Aleksandras*, Palanga (Kret.), liet., Kijeve 1913.
32. *Buršteinas Arkadijus*, Kaunas, žyd., —, —, *laik.*

33. *Chaikina Leja*, Seda (Maž.), žyd., —, —,
34. *Cirenkevičius Vladas*, Skaudvilė (Taur.), liet., Maskv. 1911.
35. *Cirkvičius Fridrikas*, Balbieriškis (Mar.), —, Dorpate 1894.
36. *Cukermanas Zelmanas*, Tryškiai (Šiaul.), žyd., Dorpate 1908.

37. *Česevičius Dominikas*, Ūtena, liet., Maskvoje 1898.
38. *Čyras Aleksandras*, Merkinė (Alyt.), liet., Kijeve 1917.

39. *Dambrauskas Antanas*, Karo žin., liet., Kijeve 1912.
40. *Danilevičius Eduardas*, Kaunas, liet., Kazaniuje 1910.
41. *Dauginas Jonas*, Tauragė, liet., Maskvoje 1891.
42. *Dėdynas* (Didinskis) *Pranas*, Sintautai (Šak.), liet., Dorpate 1900.

43. *Flieris Leizeris*, Kaunas, žyd., Dorpate 1913.
44. *Ganas Liūdas*, Šakiai, liet., Odesoje 1916.
45. *Gaudešis Simanas*, Šilalė (Taur.), liet., Maskvoje 1897.
46. *Geldneraitė Jadviga - Vanda*, Telšiai, liet., Berlyne 1922.
47. *Geldneris Oskaras*, Telšiai, liet., Dorpate 1891.
48. *Giedraitis Aleksandras*, —, liet., —, —, *laik.*
49. *Goldbergas Abraomas*, Kaunas, žyd., Dorpate 1908.
50. *Goldbergas Dovidas*, Jurbarkas (Ras.), žyd., —, —, Med. sąr. 1912.
51. *Goldbergas Peisas - Abraomas*, Kaunas, žyd., Kijeve 1913.
52. *Goscickis Onupras*, Rokiškis, liet., Dorpate 1899.
53. *Govšovičius Leiba*, Panevėžys, žyd., Maskvoje 1902.
54. *Grigalauskas Antanas*, Kaunas, liet., Dorpate 1904.
55. *Gritija Antanas*, Mažeikiai, liet., Maskvoje 1907.
56. *Grudzinskas Vladas*, Kretinga, liet., Dorpate 1891.
57. *Gudėnas Kazys*, Naumiestis (Šak.), liet., —, —, *laik.*
58. *Gurvičius Chaimas*, Kedainiai, žyd., Charkove 1898.

59. *Helmanas Samuelis*, Kaunas, žyd., Charkove 1904.
60. *Hoppenas Kazys*, Anykščiai (Ūten.), liet., —, —, Med. sąr. 1914.

61. *Indrašius Juozas*, Karo žin., liet., Maskvoje 1913.
62. *Islonskis Chaimas*, Simnas (Alyt.), žyd., Varšuvoje 1914.
63. *Ivanauskas Jeronimas*, Vilkaviškis, liet., Maskvoje 1918.
64. *Ivaškevičius Juozas*, —, liet., Charkove 1899.

65. *Jamantas Antanas*, Kavarskas (Ukm.), liet., Maskvoje 1887.
66. *Janulis Juozas*, Pilviškiai (Vilk.)., liet., Maskvoje 1914.
67. *Januška Simanas*, Joniškėlis (B-.Pasv.), liet.,Kijeve 1916.
68. *Jappu Mera*, Vilkaviškis, žyd., Charkove 1912.
69. *Jasiulionis Antanas*, Panevėžys, liet., Maskvoje 1903.
70. *Jaziukevičius Eduardas*, Kaunas, liet., Dorpate 1914.
71. *Juodelis Antanas*, Virbalis (Vilk.), liet., Maskvoje 1913.
72. *Juodelis Jonas*, Papilė (Šiaul.), liet., Maskvoje 1908.
73. *Juodviršis Jonas*, Kupiškis (Pan.), Maskvoje 1915.
74. *Jurevičius Stasys*, Šiauliai, liet., Maskvoje 1908.
75. *Juškevičius Julijonas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1902.
76. *Juškevičius Vaitiekus*, Vandžiogala (Kauno), liet., Dorpate 1912.

77. *Kaganas Beilė*, Kaunas, žyd. Charkove 1915.
78. *Kaganas Chaimas*, Luokė (Telš.), žyd., —, —, *laik.*
79. *Kaganas Dovidas*, Kaunas, žyd., Charkove 1908.
80. *Kaganas Genrikas*, Kaunas, žyd., Dorpate 1907.
81. *Kaganas Kušelis*, Kaunas, žyd., Dorpate 1893.
82. *Kairys Steponas*, Karo žin., liet., Dorpate 1915.
83. *Kaminskaitė Marija*, Kuršėnai (Šiaul.), liet., Maskvoje 1917.
84. *Kaplanas Izaokas*, Marijampolė, žyd., —, —, *laik.*
85. *Kaplickaitė - Ippienė Keilė*, Kaunas, žyd., Maskvoje 1915,
86. *Karaitis Antanas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1909.
87. *Kašuba Tamošius*, —, liet,, Dorpate 1915.
88. *Katelė Pranas*, —, liet., Kijeve 1912.
89. *Kaulakis Antanas*, Švėkšna (Taur.), liet., Maskvoje 1902.
90. *Kazlauskas Kazys*, Šiauliai liet., —, —, *laik.*
91. *Kenigšteteris Petras*, Kupiškis (Pan.), liet., Maskvoje 1907,
92. *Kenstavičius Juozas*, Šakiai, liet., Maskvoje 1908.
93. *Kerpė Kazys*, Panevėžys, liet., Maskvoje 1907.
94. *Keršulis Jonas*, Kalvarija (Mar.), liet., Amerikoje 1915.
95. *Kilius Pranas*, Karo žin., liet., Maskvoje, 1914.
96. *Klapatauskas Vincas*, —, liet., Dorpate 1909.
97. *Kocinas Jokūbas*, Kaunas, žyd., Maskvoje —.
98. *Korbutas Bronislovas*, Jurbarkas (Ras.), liet., Maskvoje 1902.
99. *Kovaliauskas Henrikas*, Ariogala (Ked.), liet., Maskvoje 1895.
100. *Kozarinas Mečislovas*, —, liet., Dorpate 1909.
101. *Kralickas Adomas*, Butrimonys (Alyt.)., liet, Dorpate 1904.
102. *Krasauskas Juozas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1891.
103. *Krasauskas Vytautas*, Ukmergė, liet., Maskvoje 1916.
104. *Kristelaitė M.*, —, žyd., —, —, *laik.*
105. *Kudirka Feliksas*, Zapyškis (Kauno), liet., —, —, *laik.*
106. *Kuneika Zenonas*, —, liet., —, —, Med. sąr. 1912.
107. *Kuprevičius Jonas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1909.
108. *Kuprevičius Mykolas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1909.
109. *Kuzavas Zenonas*, Kaunas, liet., —, —, Med. sąr. 1912.

110. *Labanauskas* Pranas, —, liet., Maskvoje 1907.
111. *Ladyga Juozas*, Aukštadvaris (Trakų), liet., Maskvoje 1917.
112. *Lapinas Konstantas*, Kaunas, liet., —, —, Med. sąr. 1912.
113. *Lekaravičus Adomas*, —, liet., —, —, Med. sąr. 1912.
114. *Leščinskis Naumas*, Kaunas, žyd., Kijeve 1897.
115. *Levinzonas Emanuelis*, —, žyd., Maskvoje, —, — Med. sąr. 1912.
116. *Lileika Konstantas*, Papilė (Šiaul.), liet., Maskvoje 1885.
117. *Linkovskaitė Gitel - Leja*, žyd., Charkove 1911.
118. *Lukaševičius Vytautas*, —, liet., Varšuvoje 1889.
119. *Lukšys Juozas*, Ramygala (Pan.), liet., Maskvoje 1907.
120. *Luncas Mordchelis*, Kaunas, žyd., Maskvoje, —, —, Med. Sąr. 1912.

121. *Mackevičius Vincas*, Ežerėnai, liet., Maskvoje 1914.
122. *Makauskas Jonas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1918.
123. *Maksvytis - Senasis Antanas*, —, liet., Maskvoje 1918.
124. *Malcas Chaimas*, Kaunas, žyd., Dorpate 1907.
125. *Marcinkevičius Apolinaras*, Biržai (B. - Pasv.) liet., —, —, Med., sąr. 1913.
126. *Markauskas Ignotas*, Lazdijai (Seinų), lenk., Dorpate 1912.
127. *Matulaitis Juozas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1899.
128. *Mažonas Kazys*, Skuodas (Kret.), liet., Dorpate —.
129. *Mejerovičius Dovidas*, Kaunas, žyd., Dorpate 1893.
130. *Mejerovičius Šmuelis - Mordchelis*, Naumiestis (Šak.). žyd., Charkove 1914.
131. *Mejis Gottardas*, —, —, —, —, *laik.*
132. *Melcas Evelis*, Ukmergė, žyd., Dorpate 1918.
133. *Meškauskas Juozas*, Karo žin., liet., Dorpate 1915.
134. *Michalauskas Lucijonas*, —, —, —, —, Med. sąr. 1912.
135. *Michelis Giršas*, Kaunas, žyd.. Dorpate 1895.
136. *Mikšys Jonas*, Rokiškis, liet., Maskvoje 1904.
137. *Milančius Jurgis*, Vievis (Trakų), liet., Varšuvoje, 1902.
138. *Milaševičius Jonas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1912.
139. *Mileris Jokūbas*, Kaunas, žyd., Charkove 1916.
140. *Misevičius Antanas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1892.
141. *Misevičius Stasys*, —, liet., —, —, Med. sąr. 1912.
142. *Muščenskis Konstantas*, Butrimonys (Alyt.), lenk., Varšuvoje.

143. *Narbutas Jonas*, Žiežmariai (Trakų), liet., —, —, Med. sąr. 1912.
144. *Narbutas Vladas*, Vilnius, liet., Maskvoje 1916.
145. *Nasvytis Steponas*, Jonava (Kauno), liet., Maskvoje 1918.
146. *Naujokaitis Antanas*, Bartninkai, liet., Maskvoje 1908.
147. *Nekvidavičius Konstantas*, Mariampolė, liet., Dorpate 1919.
148. *Niziolomskis Romanas*, Kalvarija (Mar.), lenk., —, —, Med., sąr. 1912.

149. *Norkus Mykolas*, Telšiai, liet., Maskvoje 1918.
150. *Novickas Jokūbas*, Tirkšliai (Maž.), liet., Maskvoje 1884.

151. *Pakštaitis Petras*, Kaunas, liet., Maskvoje 1900.
152. *Paškevičius Juozas*, —, liet., Maskvoje 1903.
153. *Paškevičius Klemensas*, Anykščiai (Ūten.), liet., Maskvoje 1915.
154. *Pekarskaitė Keilė*, Vilijampolė (Kauno m.), žyd., Dorpate 1915.
155. *Pekus Vladas*, Kretinga, liet., Maskvoje 1914.
156. *Pesys Juozas*, Subačius (Pan.), liet., Maskvoje 1902.
157. *Petkelis Julijonas*, Raseiniai, liet., Maskvoje 1917.
158. *Pikelnis Feivelis*, Kybartai (Vilk.), žyd., Odesoje 1916.
159. *Pladis Jonas*, Kaunas, liet., Dorpate 1908.
160. *Počius Augustinas*, Darbėnai (Kret.), liet., Kijeve 1918.
161. *Počius Dominikas*, Rietavas (Telš.), liet., Maskvoje 1901.
162. *Poltarokas Jonas*, Linkuva (Šiaul.), liet., Kijeve 1917.
163. *Prichodskis Leizeris*, Kaunas, liet., —,—, Med. sąr. 1914.
164. *Prostko Ričardas*, Mariampolė, vok., Kijeve 1914.
165. *Prulinskis Morduchas*, Ukmergė, žyd., —,—, *laik.*
166. *Prusas Evelis*, Pašvitinys (Šiaul.), žyd., Petrograde 1916.
167. *Putra Antanas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1918.
168. *Putris Konstantas*, Biržai (B. - Pasv.), liet., Petrograde 1914.

169. *Rabinovičius Elijas*, Jurbarkas (Ras.), žyd., Maskvoje 1888.
170. *Radeckis-Mikuličas Povilas*, Aleksotas (Kauno m.), lenk., Varšuvoje 1894.
171. *Radzinskas Antanas*, Vaškai (B. - Pasv.), liet., Maskvoje 1909.
172. *Ramanauskas Antanas*, Radviliškis (Šiaul.), liet., —,—, Med. sąr. 1908.
173. *Ratnovskis Leizeris*, Kaunas, žyd., Dorpate 1911.
174. *Reicas Leizeris*, —, žyd., Maskvoje 1885.
175. *Rinkevičius Antanas*, —, liet., —,—.
176. *Rinkauskas Edmundas*, Tauragė, liet., Charkove 1915.
177. *Ročys Adomas*, Ūtena, liet., Maskvoje 1918.
178. *Rozenbliumas Dovidas*, —, žyd., Maskvoje 1888.
179. *Rozebliumas Mozes*, Kaunas, žyd., Maskvoje 1886.
180. *Rozentalis Abelis*, Mariampolė, žyd., Kazaniuje 1896.
181. *Rušines Augutsinas*, Akmenė (Maž.), liet., Maskvoje 1918.

182. *Sadauskas Tadas*, Jonava (Kauno), liet., Maskvoje 1890.
183. *Sedževičius Fulgentas*, Panevėžys, liet., Dorpate 1917.
184. *Segalis Mauša*, Kaunas, žyd., Dorpate 1910.
185. *Simanavičius Juozas*, Širvintai (Ukm.), liet., Dorpate 1909.
186. *Skinkis Jonas*, Vilkaviškis, liet., Kijeve 1910.
187. *Skudavičius Ignas*, Šeduva (Pan.), liet., Maskvoje 1890.
188. *Skudavičius Juozas*, Vilkaviškis, liet., —,—, Med. sąr. 1914.

189. *Skunčikas Mykolas*, —, liet., Maskvoje 1919.
190. *Slabokas Jonas*, Joniškis (Šiaul.), liet., Dorpate 1899.
191. *Smurgonskis Mauša*, Kaunas, žyd., Charkove, 1899.
192. *Stakelė Pranas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1909.
193. *Stančius Rokas*, Kedainiai, liet., Dorpate 1917.
194. *Stankūnas Kazys*, —, liet., Tomske 1917.
195. *Staravičius Petras*, Jurbarkas (Ras.), liet., Maskvoje 1892.
196. *Stašys Jeronimas*, Pandėlis (Rok.), liet., Petrograde 1914.
197. *Staškevičius Vladas*, Pakruojus (Šiaul.), liet., Dorpate 1912.
198. *Staugaitis Petras*, Kaunas, liet., Dorpate 1902.
199. *Stukas Juozas*, Kupiškis (Pan.), liet., Maskvoje 1918.
200. *Subockis Jochelis*, Panevėžys, žyd., Maskvoje 1907.
201. *Sukienickis Stasys*, Griškabudis (Šak.), liet., Dorpate 1895.

202. *Šalkauskas Haleris*, Raseiniai, liet., Maskvoje 1909.
203. *Šapiro Romanas*, Raseiniai, žyd., Charkove 1910.
204. *Šapiro Leonas*, Vilijampole (Kauno m.), žyd., Maskvoje 1892.
205. *Šaulys Benediktas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1917.
206. *Šeflerienė Elena*, Kaunas, liet., Maskvoje 1914.
207. *Šeikus Boleslovas*, Šeduva (Pan.), liet., Kazaniuje 1917.
208. *Šilinskas Kazys*, Kaunas, liet., —,—, Med. sąr. 1912.
209. *Šimkūnas Pranas*, Kaunas, liet., Kijeve 1916.
210. *Šlezingeras Gustavas*, Kaunas, žyd., Maskvoje 1882.
211. *Šliažas Jonas*, Šiauliai, liet., Maskvoje, 1905.
212. *Šnitkindas Aleksandras*, Kaunas, liet., Maskvoje 1904.
213. *Šukevičius Donatas*, Joniškis (Šiaul.), liet., Maskvoje 1917.
214. *Šulevičius Gustavas*, Ukmergė, lenk., Maskvoje 1893.
215. *Švambaris Augustinas*, Vilkija (Kauno), liet., Kijeve 1915.
216. *Švilponis Jonas*, Raseiniai, liet., Maskvoje 1917.

217. *Talpis Leiba*, Kaunas, žyd., —, —.
218. *Talpis Rapolas*, Šiauliai, žyd., Dorpate 1918.
219. *Tričius Juozas*, Šėta (Ked.), liet., Maskvoje 1918.
220. *Tručinskas Alioizas*, Kriūkai (Šak.), liet,, Dorpate 1918.

221. *Underis Aleksandras*, —, liet., Kijeve 1919.

222. *Vadauskas Vaclovas*, Aukšt. Panemunė (Kauno), liet., Dorpate 1896.
223. *Vaicekauskas Antanas*, Seirijai (Alyt.), liet., Dorpate 1908.
224. *Vaitkevičius Kazys*, Plungė (Telš.), liet., Maskvoje —, Med. sąr.
225. *Valančius Juozas*, Karo žin., liet., Maskvoje

226. *Valcas Alfredas*, —, —, —, —, Med. sąr. 1912.
227. *Valentinavičius Jonas*, Karo žin,, liet., Maskvoje—.

228. *Vidmantas* Petras, Krakės (Ked.), liet., Maskvoje 1910.
229. *Vidokleris Benjaminas*, Kaunas, žyd., Maskvoje 1914.
230. *Vinteleris Arturas*, Ežerėnai, vok., Maskvoje 1901.
231. *Višinskas Jonas*, Pasvalis, lenk., Charkove 1906.
232. *Vyšniauskas Baltrus*, Kaunas, liet., Maskvoje 1896.
233. *Volpe Arnoldas*, —, žyd., Dorpate 1909.
234. *Volpe Cemachas*. Šiauliai, žyd., Maskvoje 1892.
235. *Volpertas Šmuila*, Plungė (Telš.), žyd., Maskvoje 1916.

236. *Zaborskis Juozas*, Panevėžys, liet., Maskvoje 1912.
237. *Zakovičius Mauša*, Kaunas, žyd., Charkove 1904.
238. *Zalcbergas Mauša*, Ukmergė, žvd., Charkove 1913.
239. *Zaštautas Marijonas*, Malėtai (Ūten.), liet., Charkove 1914.
240. *Zimanas Samuelis*, Virbalis (Vilk.), žyd., —, —, Med. sąr. 1914.

241. *Žemaitis Julius*, Kaunas, liet., Dorpate 1912.
242. *Žemaitis Liudvikas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1900.
243. *Žiugžda Karolis*, Igliauka (Mar.), liet., Maskvoje 1918.
244. *Živatkauskas Zenonas*, —. liet., Dorpate 1914.
245. *Žizmauskas* Petras, —, liet., Maskvoje —.
246. *Žukauskas Antanas*, Anykščiai (Ūten.), liet., Maskvoje 1910.
247. *Žvirblis Juozas*, Alytus, liet., Maskvoje 1918.
248. *Žvirėnas Matas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1918.

III.

Provizorių padėjėjai.

1. *Abromsonas Izraelis*, Klykuoliai (Maž.), žyd., Kaune 1920.
2. *Aleksandravičius Julijonas*, Kaunas, liet., Charkove 1914.
3. *Aleksandravičius Juozas*, Viekšniai (Maž.), liet., Petrograde 1916.
4. *Andrejauskas Enrikas*, Kaunas, liet., Dorpate 1913.
5. *Aprilis Izaokas*, Karo žin., žyd., Kaune 1920.
6. *Aranavičius Aizikas*, Semiliškės (Trakų), žyd., —, -, *laik.*
7. *Aranė Jodidis*, Žasliai (Trakų), žyd., Kijeve 1906.
8. *Arnaustauskas Jonas*, Liudvinavas (Mar.), liet., Charkove 1918.
9. *Aronzonas Maksas*, Raseiniai, žyd., Kazaniuje 1912.
10. *Atkačiūnas Kazys*, Kaunas, liet., Kazaniuje 1911.
11. *Augustinas* Petras, Mariampolė, liet., Maskvoje 1908.

12. *Bačkys Jonas*, Razalimas (Pan.), liet., —, —, *laik.*
13. *Bajoras Simanas*, Birštonas (Alyt.), liet., Kazaniuje 1911.
14. *Balcevičaitė Sofija*, Raseiniai, liet., Petrograde 1919.
15. *Baltūnas Izaokas*, Trakai, žyd., Kaune 1921.
16. *Balvočius Dominikas*, Mažeikiai, liet., —, —, *laik.*
17. *Baniulis Antanas*, Kaunas, liet., Charkove 1918.

18. *Bankauskas Česlovas*, Anykščiai (Ūten.), Kaune 1919.
19. *Barauskis Mykolas*, —, liet., Kijeve 1914.
20. *Baturytė Stefanija*, Kavarskas (Ukm.), liet., Maskvoje 1918.
21. *Bavarskis Petras*, Karo žin., liet., Kaune 1921.
22. *Bekša Dominikas*, —, liet., Charkove 1914.
23. *Beniuševičaitė Sofija*, Kaunas, liet., Rygoje 1920.
24. *Berdauskas Stasys*, Vilkaviškis, lenk., Dorpate 1910.
25. *Bertingas Oskaras*, Palanga (Kret.), vok., Dorpate 1913.
26. *Bijeikis Augustinas*, Kaunas, liet., Kazaniuje 1917.
27. *Bikas Arijus*, Kriūkai (Šiaul.), žyd., Dorpate 1912.
28. *Bikelis Petras*, Kaunas, liet., Odesoje 1918.
29. *Bilskis Giršas*, Kaunas, žyd., Dorpate 1915.
30. *Birmanas Vulfas*, Kaunas, žyd., Dorpate 1913.
31. *Birmanienė Ida*, Kaunas, žyd., Odesoje 1917.
32. *Bytautas Alfonsas*, Karo žin., liet., Dorpate 1913.
33. *Bytautas Vincas*, Giedraičiai (Ukm.), liet., Kazaniuje 1915.
34. *Blinstrubas Vaclovas*, Šaukėnai (Šiaul.), liet., Odesoje 1918.
35. *Blošteinas Mauša*, —, žyd., —, —.
36. *Bložė Petras*, Baisogala (Ked,), liet., —, —, *laik.*
37. *Borisovskis Kalmanas*, —, žyd. Kazaniuje 1914.
38. *Borisevičius Jonas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1915.
39. *Brazdys Petras*, Panevėžys, liet., Petrograde 1913.
40. *Bregovskis Jochelis*, Panevėžys, žyd., Charkove 1908.
41. *Briedikis Justas*, Kaunas, liet., Kazaniuje 1910.
42. *Brieneris Giršas*, Šiauliai, žyd., Charkove 1916.
43. *Budrys Julius*, Kaltinėnai (Taur.), liet., Maskvoje 1916.
44. *Buitvidas Liūdas*, Kaunas, liet., Kaune 1921.
45. *Burakas Giršas*, Kaunas, žyd., Kaune 1919.
46. *Burda Stasys*, Kaunas, liet., Saratove 1915.
47. *Buškancaitė Sara*, Ukmergė, žyd., Carkrove 1918.
48. *Buškancas Abraomas*, Ukmerge, žyd., Kaune 1919.
49. *Buškancas Mordchelis*, Kaunas, žyd., Kazaniuje 1917.

50. *Cheifecas Jokūbas*, Vandžiogala (Kauno), žyd., Dorpate 1909.
51. *Chodosevičius Juozas*, Laukuva (Taur.), liet., Dorpate 1914.
52. *Civinskas Kazys*, Karo žin., liet., Charkove 1917.

53. *Čečkauskas Eduardas-Juozas*, Kaunas, liet Maskvoje 1901.
54. *Čekis Jonas*, Pagramantys (Taur.), liet., Maskvoje 1897.
55. *Čerefa Benjaminas*, Kaunas, žyd., Maskvoje 1886.
56. *Černiavskis Mykolas*, Gelvonys (Ukm.), lenk., Dorpate 1912.
57. *Česėkas Kazys*, Karo žin., liet., Petrograde 1918.

58. *Dabkus Jonas*, —, liet., Charkove 1907.
59. *Dainauskas Balys-Jonas*, Vilkaviškis, liet., Charkove 1914.

60. *Dambrauskas Dionizas*, Šiauliai, liet., Maskvoje 1918.
61. *Danuševskis Bencelis*, Kaunas, žyd., Kijeve 1906.
62. *Devoina-Silvetravičius Jonas*, Raseiniai, liet., —, —, *laik.*
63. *Dyša Juozas*, Kaunas, liet., —, —, Med. sąr. 1914.
64. *Domeika Albinas*, Šiauliai, liet., Maskvoje 1913.
65. *Drevinskas* Petras, —, liet., Charkove 1910.
66. *Dulevičius Mečislovas*, Pasvalis, liet., Maskvoje 1913.
67. *Dzenkauskas* Jonas, —, liet., Dorpate 1911.

68. *Eidelsonaitė Judita*, Seda (Maž.), žyd., Kaune 1921.
69. *Eidelsonas Abraomas*, Karo žin., žyd., Kaune 1921.
70. *Eimontaitė Marija*, Vilkija (Kauno), liet., Kijeve 1918.
71. *Eismantas Grigalius*, Kaunas, liet., Maskvoje 1916.

72. *Fainbergaitė Ida*, Vilkaviškis, žyd., Charkove 1911.
73. *Finas Jokūbas*, Jurbarkas (Ras.). žyd., Odesoje 1912.
74. *Finas Šmerelis*, Kaunas, žyd., Kijeve 1906.
75. *Fiševičaitė Rachilė*, Kaunas, žyd., Charkove 1913.
76. *Frakeraitė Lyba*, Ukmergė, žyd., Kaune 1919.
77. *Frakeraitė Tauba*, Ukmergė, žyd., Kaune 1919.
78. *Frišmanas Leonas*, Virbalis (Vilk.), žyd., Odesoje 1912.

79. *Gaidamavičius Jonas*, Ramygala (Pan.), liet., Dorpate 1897.
80. *Gailys Vincas*, Kretinga, liet., Dorpate 1895.
81. *Gališauskas Jonas*, Laukuva (Taur.), liet., Maskvoje 1911.
82. *Galkus Pranas*, Karo žin., liet., Kaune 1921.
83. *Galperinas Joselis*, Daugai (Alyt.), žyd., Kaune 1920.
84. *Gandelaitė Berta*, Šiauliai, žyd., Kaune 1921.
85. *Gandelis Mozes*, Pašvitinys (Šiaul.) žyd., Kaune 1921.
86. *Gargus Vincas*, Tirkšlių v. (Maž.), liet., Charkove 1905.
87. *Gaška Antanas*, Kaunas, liet., Dorpate 1908.
88. *Gavėnas Juozas*, Kalvarija (Mar.), liet., Petrograde 1892.
89. *Gavendo Adomas*, Seredžius (Kauno), žyd., Charkove 1911.
90. *Gecas Jokūbas*, — , žyd., Charkove 1910.
91. *Gechter Rivka*, Šiauliai, žyd., Saratove 1918.
92. *Gefenas Abelis*, Alsėdžiai (Telš.), žyd., Charkove 1913.
93. *Gelpernaitė Izabelė*, Kaunas, žyd., Maskvoje 1916.
94. *Gerdvilis Adolfas*, Kaunas, liet., —, —,Med. Sąr. 1914.
95. *Ginsbergas Gabrielis*, Kaunas, žyd., Kijeve 1906.
96. *Girzonas Nochamas*, Pumpėnai (B.-Pasv.), žyd., Dorpate 1908.
97. *Glodenis Stasys*, Kaunas, liet., Dorpate 1913.
98. *Goldbergaitė Freida*, — , žyd., Maskvoje 1916.
99. *Golšteinas Izaokas*, Kaunas, žyd., Kaune 1921.
100. *Grabauskas Adomas*, Joniškėlis (Pan.), liet., Maskvoje 1912.
101. *Gradelis Mykolas*, Gelvonys (Ukm.), liet., Kazaniuje 1914.
102. *Grinbergaitė Nocha*, Raseiniai, žyd., Saratove 1918.
103. *Grinevičius Everistas*, Kaunas, liet., Kijeve 1912.

104. *Grušnis Vincas*, Alytus, liet., Dorpate 1910.
105. *Gudauskas Valentinas*, Varėna (Alyt.), liet., Maskvoje 1916,
106. *Gulbinas Stasys*, Rumšiškės (Kauno), liet., Dorpate 1914.
107. *Gumbaragis Adomas*, Kybartai (Vilk.), liet., Maskvoje 1917.
108. *Gurvičius Dovidas*, Šančiai (Kauno m.), žyd., Odesoje 1914.
109. *Gurvičius Šlomas*, Šančiai (Kauno m.), žyd., Kaune 1921.

110. *Habdankaitė Alena*, Žiežmariai (Trakų), lenk., Kaune 1921.
111. *Hofenbergas Judelis*, Oniškis (Rok.), žyd., Odesoje 1912.
112. *Hofman Sara*, Kupiškis (Pan.), žyd., Saratove 1918.
113. *Hopenaitė Alina*, Anykščiai (Ūten.), liet., Maskvoje 1917.

114. *Indrašis Antanas*, Kamajai (Rok.), liet., Kazaniuje 1912.
115. *Inkeris Giršas - Chaimas*, Miroslavas (Alyt.), žyd., Kijeve 1912.

116. *Jakimavičius Aleksandras*, Dotnava (Ked.), liet., Kaune 1919.
117. *Jakštas Feliksas*, Karo žin., liet., Petrograde 1916.
118. *Jančauskas Antanas*, Šiauliai, liet., Petrograde 1899.
119. *Jansonas Fricas*, Kaunas, liet., Kaune 1921.
120. *Jansonas Oskaras*, Vabalninkai (B.-Pasv.), vok., Kazaniuje 1912.
121. *Jarošekas Vaclovas*, Karo žin., liet., Kaune 1920
122. *Jasiukaitis Juozas*, Linkuva (Šiaul.), liet., Kijeve 1911.
123. *Jofe Beras*, —, žyd., Latvijoje 1920.
124. *Jofe Simanas*, Žasliai (Trakų), žyd., —, —, *laik.*
125. *Josvainis Elijošius*, Šiauliai, liet., Charkove 1918.
126. *Jozėnas Vincas*, Kaunas, liet., Kazaniuje 1911.
127. *Jurgenauskas Karolis*, Kaunas, liet., Kazaniuje 1914.
128. *Juškevičius Juozas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1900.
129. *Juškevičius Pranas*, Žarėnai (Telš.), liet., Kazaniuje 1917.
130. *Juzumas Antanas*, Kaunas, liet., —, —, *laik.*

131. *Kacas Jankelis*, Kaunas, žyd., Odesoje 1915.
132. *Kacas Salemonas*, Kaunas, žyd., Kaune 1922.
133. *Kačergis Juozas*, Raguva (Pan.), liet., Charkove 1916.
134. *Kaganaite Goda*, Obeliai (Rok.), žyd., Kaune 1921.
135. *Kaganas Joselis*, Rokiškis, žyd., Dorpate 1914.
136. *Kaikaris Antanas*, Žagarė (Šiaul.), liet., Kazaniuje 1899.
137. *Kalvelis Jonas*, Lukšiai (Šak.), liet., Maskvoje 1914.
138. *Kaminskaitė Stefanija*, Panevėžys, liet., Kaune 1919.
139. *Kaminskas Bronius*, Liudvinavas (Mar.), liet., Kijeve 1914.
140. *Kantor Brainė*, Kaunas, žyd., Kaune 1920.
141. *Kapitas Izaokas*, Čekiškė (Kauno), žyd., Kaune 1921.
142. *Kaplanas Mejeris*, Panevėžys, žyd., Kaune 1921.
143. *Karvelis Juozas*, Vištytis (Vilk.), liet., Kazaniuje 1912.
144. *Kaškelis Petras*, Godžiūnai (Ked.), liet., Kazaniuje 1916.
145. *Kaštaunas Antanas*, Siesikai (Ukm.), liet., Kazaniuje 1903.

146. *Kataržas Vincas*, Kaunas, liet., —, —, *laik.*
147. *Katerfeldas Germanas*, Skuodas (Kret.), vok., —, —, *laik.*
148. *Katinskis Juozas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1918.
149. *Kaziulionis Jonas*, —, liet., Kazaniuje 1913.
150. *Kazlauskas Mykolas*, Žagarė (Šiaul.), liet., Dorpate 1918.
151. *Kazokaitis Karolis*, Kaunas, liet., —, —, *laik.*
152. *Kazokaitis Stasys*, Višakio Rūda (Mar.), liet., Petrogade 1904.
153. *Keris Pranas*, Kaunas, liet., Kijeve 1915.
154. *Kerpauskas Juozas*, Telšiai, liet., —, —, Med. sąr. 1914.
155. *Kleineris Mejeris*, Panevėžys, žyd., Kazaniuje 1917.
156. *Klova Julius*, Varniai (Telš.), liet., Maskvoje 1904.
157. *Kogenas Kopelis — Giršas*, Kaunas, žyd., Odesoje 1913.
158. *Kondratas Balys*, Telšiai, liet., Petrograde 1914.
159. *Kondratas Leonas*, Kaunas, liet., Charkove 1909.
160. *Krigeraitė Chana*, Kaunas, žyd., Kaune 1921.
161. *Krištaponis - Adomėnas Juozas* Anykščiai (Ūten.), liet., —, —, *laik.*
162. *Krištaponis Vincas*, Skapiškis (Rok.), —, —, *laik.*
163. *Krivickas Rapolas*, Pagiriai (Ukm.), Maskvoje 1894.
164. *Kučinskas Dominikas*, Barstyčiai (Maž.), liet., —, —, *laik.*
165. *Kudžma Adomas*, Karo žin., liet., —, —, *laik.*
166. *Kuklianskis Šejalis*, Veisėjai (Seinų), žyd., Kazaniuje 1909.
167. *Kulikauskaitė Pulcherija*, Salos (Rok.), liet., Varšuvoje 1913.
168. *Kuncas Petras*, Naujamiestis (Pan.), liet., Charkove 1901.
169. *Kuper Rasa*, Kupiškis (Pan.), žyd., Saratove 1919.
170. *Kuprionis Kazys*, —, liet., Kazaniuje 1912.
171. *Kuršys Pranas*, Kartėnava (Kret.), liet., Dorpate 1911.
172. *Kurtinaitis Jonas*, Kaunas, liet. —, —, *laik.*
173. *Laikūnaitė Sofija*, Šiauliai, liet., Kaune 1920.
174. *Laukaitis Antanas*, Leipalingis (Seinų), liet., Charkove 1911.
175. *Laurinaitis Antanas*, Panevėžys, liet., Maskvoje 1911.
176. *Leibavičius Giršas — Joselis*, Raseiniai, žyd.. Dorpate 1909.
177. *Leizarovičius Simanas*, Plungė (Telš.), žyd., —, —, *laik.*
178. *Leskauskas Vladas*, Šilalė (Taur.), liet., Kazaniuje 1912.
179. *Levinas Jokūbas*, Tryškiai (Šiaul.), žyd., Kaune 1920.
180. *Levinsonas Joselis*, Raseiniai, žyd., Kaune 1920.
181. *Liepolackis Abraomas*, Vilkaviškis, žyd., Kaune 1921.
182. *Lifmanaitė Ida*, Kaunas, žyd., —, —, *laik.*
183. *Lipmanas Dovidas*, Čekiškė (Kauno), žyd., —, —, *laik.*
184. *Liutkevičius Jonas*, Mariampolė, liet., Kaune 1919.
185. *Lopertas Mordchelis*, Subačius (Pan), žyd., Charkove 1910.
186. *Lopert Saja*, Panevėžys, žyd , Charkove 1914.
187. *Lukasevičaitė Marija*, Šakiai, lenk., Maskvoje 1918.
188. *Lukoševičaitė Elena*, Ūtena, liet., —, —, *laik.*
189. *Lukoševičaitė Felicija*, Ūtena, liet., —, —, *laik.*
190. *Mackevičius Vytautas*, Butrimonys (Alyt.), —, —, *laik.*
191. *Mačius Adomas*, Salakai (Ežer.), liet., Charkove 1907.

192. *Malakauskas Jonas*, Karo žin., liet., Kazaniuje 1917.
193. *Malėla Vytautas*, Kaunas, liet., Petrograde 1913.
194. *Mališovas Grigorijus*, —, rus., —, —, *laik*.
195. *Maniušis Silvestras*, Kaunas, liet., —, —, *laik*.
196. *Marcinkevičius Jurgis*, Karo žin., liet., —, —, *laik*.
197. *Markavičius - Markūnas Ipolitas*, Kaunas, liet., Kijeve 1891.
198. *Markelis Juozas*, Dusetos (Ežer.), liet., Maskvoje 1913.
199. *Markūnas Kazys*, Kaišedorys, liet. Kijeve 1917.
200. *Markusas Abraomas*, —, žyd., Kazaniuje 1917.
201. *Martišius Baltras*, Sintautų v. (Šak.), liet., Petrograde 1900.
202. *Masiulis Antanas*, —, liet., Maskvoje 1912.
203. *Matulevičius Pranas*, Kaunas, liet., Varšuvoje 1916.
204. *Matulevičius Petras*, Šimkaičiai (Ras.), liet., —, —, *laik*.
205. *Matuzevičius Vilhelmas*, Biržai (B.-Pasv.), liet., Charkove 1910.
206. *Mazuras Giršas*, —, žyd., Saratove 1917.
207. *Mažonienė - Dovoina-Silvestravičaitė Lucina*, Skuodas (Kret.), liet., Kijeve 1906.
208. *Medekša Vladas*, Kuršėnai (Šiaul.), liet., Maskvoje 1911.
209. *Meištininkas Pranas*, Padubysis (Šiaul.), liet., Maskvoje 18S8.
210. *Mejerovičaitė Freida*, —, žyd., Saratove 1918.
211. *Mendelštamas Benjaminas*, Kaunas, žyd., Charkove 1911.
212. *Messijas Jonas*, Seda (Maž.), liet., Kaune 1920.
213. *Michalauskas Jurgis*, —, liet., Kazaniuje 1891.
214. *Milaševičius Bronius*, Tryškiai (Šiaul.), liet., Dorpate 1907.
215. *Milčinskaitė - Egerienė Marija*, Kaunas, liet., Maskvoje 1917.
216. *Minikes Zelmanas*, Musninkai (Ukm.), žyd., Kazaniuje 1907.
217. *Mirkes Samuelis - Dovidas*, Simnas (Alyt.), žyd., Odesoje 1915.
218. *Misiūnas Pranas*, Kriūkų v. (Šiaul.), liet., Kazaniuje 1915.
219. *Misevičius Konstantas*, —, liet., Charkove 1914.
220. *Molis Stasys*, Mažeikiai, liet., Dorpate 1895.
221. *Movšovič - Kaganaitė Basia*, Kaunas, žyd., Kaune 1920.
222. *Muzikantas Mendelis*, —, žyd., Dorpate 1904.

223. *Navickaitė Emilija*, Tirkšliai (Maž.), liet., Petrograde 1915.
224. *Neveravičius Steponas*, Raseiniai, liet., —, —, *laik*.

225. *Olkinas Noachas*, Kaunas, žyd., Kaune 1919.
226. *Ošerovičaitė - Chajetienė Zelda*, Veviržėnai (Kret.), žyd., —, —, *laik*.
227. *Ošmenas Jokūbas*, Kaunas, žyd., Kaune 1921.

228. *Pačiobutas Vladas*, Panevėžys, liet., Petrograde 1908.
229. *Papiras Vulfas*, Kedainiai, žyd., Kaune 1920.
230. *Paškevičaitė Elena*, Kaunas liet., —, —, *laik*.
231. *Paškevičius - Šuminskas* Petras, Želva (Ukm.), liet., —, —, *laik*.
232. *Paško Antanas*, Kupiškis (Pan.), liet., Petrograde 1914.

233. *Pelaitis Stasys*, Kaunas, liet., Maskvoje 1916.
234. *Petraškevičius Mykolas*, Tytavėnai (Ras.), liet., —, —, *laik*.
235. *Petrauskas Antanas*, Grinkiškis (Ked.), liet., Charkove 1899.
236. *Petreikis Dominikas*, —, liet., —, 1909.
237. *Pikas Jokūbas*, Kaunas, žyd., Kijeve 1915.
238. *Pilnikas Jochelis - Mauša*, Panevėžys, žyd., —, —, Med. sąr. 1914.
239. *Pluškevičius Antanas*, Šiauliai, liet., Odesoje 1914.
240. *Počius Jurgis*, Rietavas (Telš.), liet., Kaune 1919.
241. *Podžiūnas Aleksandras*, Biržai (B.-Pasv.), liet., —, —, *laik*.
242. *Podžiūnas Leonas*, Pakuonis (Kaun.), liet., Charkove 1917.
243. *Polunskis Aronas*, Kriūkai (Šiaul.), žyd., Charkove 1909.
244. *Polunskis Benjaminas*, Kaunas, žyd., —, —, *laik*.
245. *Preisas Mejeris*, Kedainiai, žyd., Kazaniuje 1908.
246. *Povilaitis Juozas*, Joniškio v. (Šiaul.), liet., Petrograde 1897.
247. *Purtokas Adolfas*, Radviliškis (Šiaul.), liet., Charkove 1917.
248. *Pužauskas Jonas*, Batakiai (Taur.), liet., Petrograde 1915-
249. *Rabinovičius Jankelis*, Aleksotas (Kauno m.), žyd., Charkove 1908.
250. *Rabinovičius Leiba*, Veliuona (Kauno), žyd.. Odesoje 1905.
251. *Racas Borisas*, Kaunas, žyd., Petrograde 1914.
252. *Radavičius Antanas*, Radviliškis (Šiaul.), liet., Maskvoje 1908.
253. *Radeckis - Mikuličas Česlovas*, Aleksotas (Kauno m.), lenk., Kaune 1920.
254. *Rapportas Zelikas*, Alunta (Ūten.), žyd., Kazaniuje 1910.
255. *Rasiukevičius Eustachijus*, Kruonis (Trakų), liet., Maskvoje 1916.
256. *Reimeris Vaclovas*, Stulgiai (Taur.), liet., Dorpate 1900.
257. *Rezas Abelis - Giršas*, Kaunas, žyd., Kijeve 1906.
258. *Rinkevičius Juozas*, Kvietkai (Rok.), liet., Maskvoje 1906.
259. *Rivkes Mozes*, Panevėžys, žyd., Charkove 1914.
260. *Rozenas Šlomas*, Kaunas, žyd., Charkove 1913.
261. *Rozenbergas Benjaminas*, Kaunas, žyd., Varšuvoje 1910.
262. *Rozenblatas Ruvinas*, Kaunas, žyd., Kaune 1920.
263. *Rozenbliumas Samuelis*, Raseiniai, žyd., Dorpate 1909.
264. *Rozaickis Jankelis*, Kedainiai, žyd., Charkove 1917.
265. *Rozmanas Leiba*, Ukmergė, žyd., Dorpate 1914.
266. *Rozvadaukas Aleksandras*, Žagarė (Šiaul.), liet., Charkove 1912.
267. *Rubikas Pranas*, Slavikai (Šak.), liet., Kijeve 1914.
268. *Rubinšteinas Erma*, Karo žin., žyd., Kijeve 1912.
269. *Rudenskaitė Niuta*, Varniai (Telš.), žyd., Dorpate 1915.
270. *Rudnikas Morduchas*, Kaunas, žyd., —, —, *laik*.
271. *Ruff Rachilė*, Vilijampolė (Kauno m.), žyd., Odesoje 1913.

272. *Sabataitis* Pranas, Ukmergė, liet., Maskvoje 1901.
273. *Samuilis Jonas*, Kelmės v. (Ras.), liet., Maskvoje 1918.

274. *Saulevičius Stasys*, Babtai (Kauno), liet., —, —, *laik.*
275. *Seibutis Juozas*, Užpaliai (Ūten.), liet., Kazaniuje 1916.
276. *Seklinskaitė Stefanija*, Kražiai (Ras.), liet., Kazaniuje 1916.
277. *Sinušis Vincas*, Karo žin., liet., Maskvoje 1904.
278. *Slabodkinas Berelis*, Šančiai (Kauno m.), žyd., Odesoje 1915.
279. *Smilga Samuelis*, Kedainiai, žyd., Odesoje 1913.
280. *Sprindys Jonas*, Grinkiškis (Ked.), liet., Dorpate 1915.
281. *Stanėnas Jonas*, Panevėžys, liet., Kazaniuje 1911.
282. *Stankevičaitė Marija*, Taujėnai (Ukm.), liet., Odesoje 1905.
283. *Stankūnas Vladas*, Kaunas, liet., Kijeve 1914.
284. *Stašėnienė Vanda - Natalija*, Kaunas, liet., Maskvoje 1918.
285. *Stašėnis Julius*, Kaunas, liet., Maskvoje 1916.
286. *Stašys Eduardas*, Kaunas, liet., Dorpate 1914.
287. *Statkus Jonas*, Tauragė, liet., Dorpate 1914.
288. *Steikūnas Jonas*, Jeznas (Alyt.), liet., Kijeve 1914.
289. *Stepanavičius Stasys*, Dusetos (Ežer.), liet., —,—, *laik.*
290. *Stolovas Jokūbas*, Skuodas (Kret.), žyd., Dorpate 1907.
291. *Strausas Jurgis*, Klykuoliai (Maž.), vok., —,—, *laik.*
292. *Stripinas Pranas*, Laižuva (Maž.), liet., Kaune 1920.
293. *Stropus Kajetonas*, Laukuva (Taur.), liet., Petrograde 1899.
294. *Sropus Vladas*, Kavarsko v (Ukm.), liet., Petrogade 1914.
295. *Stukelis Vilhelmas*, Kaunas, liet., Kijeve 1914.
296. *Stulpinas Mykolas*, Šiauliai, liet., Kazaniuje 1910.
297. *Sulskis Nachmanas*, Kaunas, žyd., Kazaniuje 1907.
298. *Suralskaitė - Rozembliumienė*, Kaunas, žyd., Kijeve 1908.
299. *Sutkus Jurgis*, Dotnava (Ked.), liet., —,—, *laik.*

300. *Šabaševičius Joselis*, Jurbarkas (Ras.), žyd., Dorpate 1914.
301. *Šalkauskienė Petrauskaitė Marija*, Šeduva (Pan.), liet.,
Charkove 1915.
302. *Šalučkas Juozas*, Žagarė (Šiaul.), liet., Kazaniuje 1912.
303. *Šapiro Leiba*, Kaunas, žyd., —,—, *laik.*
304. *Šapiro Jochelis*, Ylakiai (Maž.), žyd., Kaune 1920.
305. *Šarnas Juozas*, Radviliškis (Šiaul.), liet., Charkove 1908.
306. *Ščefanavičaitė Felicija*, Radviliškis, liet., Kijeve 1914.
307. *Ščefanavičius Mečislovas*, Karo žin., liet., Kaune 1919.
308. *Šeiferis Ovsiejus*, —, žyd., Dorpate 1914.
309. *Šelkanaitė - Efrosienė Geta*, Ukmergė, žyd., Petrograde 1916.
310. *Šeras Mauša*, Obeliai (Rok.), žyd., Dorpate 1909.
311. *Šeras Teodas*, Rokiškis, žyd., Kaune 1919.
312. *Šerienė Chaja*, Rokiškis, žyd., Kaune 1920.
313. *Šeršpinskis Eduardas*, Karo žin., liet., Kaune 1920.
314. *Šifas Abraomas*, Panevėžys, žyd., Odesoje 1920.
315. *Šileikauskas Steponas*, Kaunas, liet., Charkove 1917.
316. *Šilenkaitės Sofija*, Krakės (Ked.), liet., —,—, *laik.*
317. *Šimanėlis Juozas* Kedainiai, liet., Petrograde 1911.
318. *Šimanėlis Karolis*, —, liet., Dorpate 1913.
319. *Šlinkša Martynas*, Kaunas, liet., Maskvoje 1906.

320. *Šochataitė Marija*, Kaunas, liet., Kaune 1920.
321. *Šterninas Zelikas*, Simnas (Alyt.), žyd., Charkove 1911.
322. *Šukevičius Eduardas*, Kaunas, liet., Saratove 1914.
323. *Šulgeferis Abraomas*, Josvainiai (Ked.), žyd., Saratove 1917.
324. *Šulskis Aleksandras*, Lydavėnai (Ras.), liet., Kazaniuje 1915.
325. *Šumanas Gustavas*, Mariampolė, liet., Kazaniuje 1914.
326. *Šuštefaitė Maša*, Kaunas, liet., Maskvoje 1918.
327. *Švarcas Abraomas*, Kaunas, žyd., Dorpate 1914.
328. *Švarcas Benjaminas*, Kaunas, žyd., Dorpate 1910.

329. *Talimanavičius Vincas*, Rokiškis, liet., Dorpate 1912,
330. *Tikocinas Mironas*, Kaunas, žyd., Kaune 1921.
331. *Tilzeris Aronas*, Kybartai (Vilk.), žyd., Odesoje 1913.

332. *Ūgianskis Zigmas*, Alytus, liet., Maskvoje 1882.
333. *Urbonavičaitė - Kavaliauskienė Jadviga*, Ariogala (Ked.), liet., —, —, *laik.*

334. *Valentinaitė Ksavera*, Vilkaviškis, liet., —, —, *laik.*
335. *Valkinas Simanas*, Telšiai, liet., —, —, *laik.*
336. *Valta Antanas*, Kavarskas (Ukm.), liet., Dorpate 1913.
337. *Valta Juozas*, Kaunas, liet., Petrograde 1906.
338. *Vasiliūnaitė Marytė*, Akmenė (Šiaul.), liet., Kaune 1919.
339. *Vaškelis Pranas*, Aukšt. Panemunė (Kauno), liet., Kaune 1921.
340. *Velavičius Jonas*, Mažeikiai, liet., Charkove 1913.
341. *Velavičius Leonas*, Kaunas, liet., Kijeve 1918.
342. *Viburis Juozas*, Mariampolė, liet., Maskvoje 1908.
343. *Vigodškis Nochamas*, Telšiai, žyd., Kazaniuje 1914.
344. *Vigušinas Menašis*, Saločiai (B.-Pasv.), žyd., Kijeve 1904.
345. *Vinkleris Stasys*, Klebiškio v. (Mar.), liet., Petrograde 1897.
346. *Vismonskis Salemonas*, Daugai (Alyt.), žyd., Petrograde 1907.
347. *Vismonskis Zelikas*, —, žyd., Odesoje 1911.
348. *Višmontas - Vašmontas Pranas*, Raseiniai, liet., Maskvoje 1819.
349. *Vitkinaitė Eida*, Kaunas, žyd., Charkove 1918.
350. *Vitkinas Samuelis*, Gargždai (Kret.), žyd., Kaune 1920.
351. *Vitkus Balys*, Kaunas liet., Maskvoje 1915.
352. *Vitortas Juozas*, —, liet. Kazaniuje 1899.
353. *Vžesniauskas Pranas*, Alunta (Ūten.), liet., Petrograde 1917.

354. *Zakovič Peisė*, —, žyd., Charkove 1919.
355. *Zaksytė Elka*, Raseiniai, žyd., Charkove 1912.
356. *Zalanskis Viktoraš*, Subačius (Pan.), liet., Maskvoje 1916.
357. *Zalcbergaitė Reiza*, Viljampolė (Kauno m.), žyd., Odesoje 1917.
358. *Zareckis Simas*, Kaunas, liet., —, —.
359. *Zeigarininkas Aronas*, Kaunas, žyd., Petrograde 1918.

360. *Zilmanaitė - Segalienė Chana*, —, žyd., Charkove 1911.
361. *Zivas Chaimas*, —, žyd., —, —, *laik.*

362. *Žalkauskas Vincas*, Pakruojus (Šiaul.), liet., Petrograde 1911.
363. *Žeinius Jurgis*, Kaunas, liet., Maskvoje 1904.
364. *Železnikas Izraelis*, Palanga (Kret.), žyd., Kazaniuje 1916.
365. *Žičkus Izidorius*, Eržvilkas (Taur.), liet., Kazaniuje 1902.
366. *Žvirblis Vladas*, Viekšniai (Maž.), liet., Kazaniuje 1918.

(pasirašė) *Dr. B. Sipavičius.*
L. e. Departamento Direktoriaus p.

(pasirašė) *Karaitis.*
Farmacijos Skyriaus Viršininkas.

„Varpo“ Bendrovės spaustuvė. Kaune, Laisvės Aleja Nr. 60.

KAUNO LIGONINĖS

(Gardino g-vė 67, telef. 100)

POLIKLINIKA

veikia kasdien, išskyrus šventadienius.

Bendra poliklinika:

D-ras Gefenas priiminėja ambulatorinius ligonius kasdien nuo 11 iki 12 val.

Viduj. ligų poliklinika:

Prof. d-ras J. Bagdonas priiminėja ambulatorinius ligonius kasdien nuo 10 iki 11 val.

Chirurginė poliklinika:

Prof. Boit'o asistentai d-rai Kuzma ir Kanauka priiminėja ambulatorinius ligonius kasdien nuo 10 iki 13 val. (esant reikalui tariamasi su prof. Boit'u).

RENTGENO SKYRIUS

dirba kasdien nuo 8 iki 15 val.

Kauno Medicinos Draug. Fondas medicinos raštams leisti

Fondo tikslas: leisti medicinos knygos, laikraščiai, brošiūros paveikslai ir p. raštai, kurie tarnautų mokslo tyrinėjimų mokyklų, visuomenės medicinos populiarizacijos ir p. reikalams.

Fondo lėšos susidaro:

a) iš aukų metinių, vieno karto, iš užrašų ir palikimų, iš paaukotų knygų ir kitokių daiktų, tinkamų, pav., loterijai ir t. t.

b) iš pardavimo Fondo išleistųjų raštų;

c) iš daromų Fondo naudai paskaitų, kursų vaidinimų, loterijų ir t. t.

Šiuo tarpu Fondas šelpia „Medicinos“ laikraštį ir rengia spaudon S. Abramovo higienos vadovėlį vidurinėms mokykloms.

Fondo Pirmininkas: *Dr. K. Grinius.*

Sekretorius: *Dr. J. Žemgulys.* Iždininkas: *Prof. P. Avižonis.*

Valstyb. Kauno Ligoninės

Gardino g-vė 67. Telef. 100.

Rentgeno skyrius

visų didžiausias Lietuvoje.

Jame dirbama trimi Rentgeno aparatais:

„Intensiv“ R-aparatas — giliąjai terapijai
„Ideal“ R-aparatas — peršviet. ir R-gramoms
„Rotax“ R-aparatas — paviršut. (odos) terapijai

Be to, dar yra

„Aukštumų saulė“ — Kvarco žibintas (lempa).

Rentgeno spinduliais

daroma:

Peršvietimai plaučių, širdies, pilvo ir kitų organų ligoms pažinti;

Rentgenofotografijos

galvos, stuburkaulio, galūnių kaulų, o taipogi inkstų ir kitų šlapumo kelių ligoms patikrinti; plaučių džiovai rasti, ar jos nebuvimą patikrinti; stemplės, skrandžio, plaučių, širdies ir t. t.

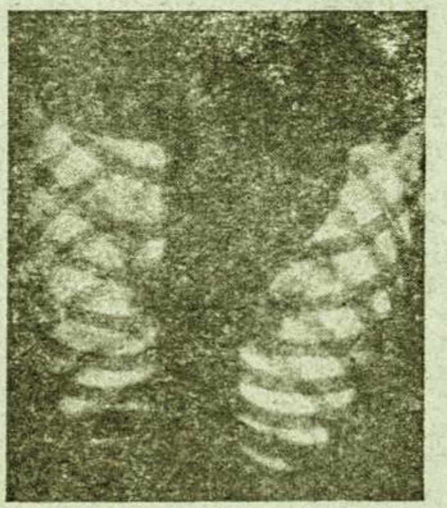

Gydymas

vėžio ir k. navikų, chirurginio tuberkuliozo ir įvairių odos ligų (dedervinių — ekcemos, piktšašių — favus'o ir k.).

Aukštumų saule (ultravioletiniais spinduliais) gydoma džiova, rachitis ir kitos ligos.

Atvykusieji Kaunan pirmuoju traukiniu bus priimami tą pačią dieną, o vėliausiai ant rytojaus.

Kainos žymiai pigesnės,

negu privačiuose Rentgeno Kabinetuose.

„Varpo“ B-vės spaustuvė. Kaune. Laisvės Alėja Nr. 60